

B
G 3

0113
I CZASOP

KALENDARZ

DOMOWY

I GOSPODARSKI,

POLSKI, RUSKI I ŻYDOWSKI

NA ROK PRZESTEPNY

1852,

ZAWIERAJĄCY W SOBIE 366 DNI,

NA POŁUDNIK KRAKOWSKI WYRACHOWANY.

ROK TRZECI.

M

Biblioteka Jagiellońska

1002607893

S P I S

ksiąg polskich najnowszych, znajdujących się
w księgarni Wawrzyńca Pizsa w Bochni.

(Cena w mon. konwenc.)

- Abecadło polskie dla panien, przez J. S. Lwów 1851 15 kr.
- Ahna F. Nowa Metoda praktyczna i łatwa, nauczania się w
krótkim czasie Języka Niemieckiego, przekład z fran-
cuzkiego według 3go wydania, z zastosowaniem do u-
żytku młodzi polskiej, przez Antoniego Tessarczyka.
Kurs I. Bochnia 1851 30 kr.
- Antoniewicza K. Ks. Czytania święteczne dla ludu naszego,
oddział drugi. Kraków 1851 20 kr.
- Antoniewicza K. Ks. Droga krzyżowa z rycinami stacyi. Kra-
ków 1850 23 kr.
- Aulich M. Ks. Dziennik dwunastoletniej Misji apostołskiej
na wschodzie, 3 tomy. Kraków 1850 3 złr.
- Bielowski A. Wstęp krytyczny do dziejów Polski. Lwów
1850 3 złr. 30 kr.
- Błociszewski K. Historyja powszechna dla uczącej się młó-
dzieży. Część pierwsza: Dzieje starożytne. Poznań
1850 3 złr.
- Borkowski L. O najdawniejszych zabytkach pisemnych. Lwów
1850 30 kr.
- Czajkowski M. Anna powieść. Wilno 1851 2 złr. 45 kr.
- Goethego Pieśni i Ballady, tłumaczenie Ad. Gorcz. Wadowice
1851 20 kr.
- Hofmanowa K. Pismo święte wybrane z ksiąg starego i no-
wego zakonu, objaśnione uwagami pobożnych uczonych
i ofiarowane Matkom i dzieciom polskim, 2 części. Lwów
1846 4 złr. 30 kr.
- Izmael Er. — Raschydi powiastka obrazowa z nad brzegów
Nilu. Kraków 1851 30 kr.
- Krasicki K. Hr. Rachunki gospodarskie podług najprostszych
zasad. Lwów 1851 10 kr.
- Kraszewski J. J. Ostap Bondarczuk, powieść. Wilno 1851 2 złr.
- — Złota legenda artystów, z angielskiego. Wil-
no 1848 2 złr. 30 kr.
- Krawczykiewicz S. Arytmetyka do użytku szkolnego i domo-
wego, 2 części. Lwów 1850 50 kr.
- Kremer J. Dr. Wykład systematyczny Filozofii, obejmujący
wszystkie jej części w zarysie. Tom I. Fenomenologia.
Logika. Kraków 1849 3 złr.
- Lelewel J. Panowanie Stanisława Augusta Poniatowskiego.
Bruxella 1847 1 złr. 48 kr.
- List pasterski Arcybiskupa paryzkiego. Kraków 1851 3 kr.

KALENDARZ

**DOMOWY I GOSPODARSKI,
POLSKI, RUSKI I ŻYDOWSKI,**

NA ROK PRZESTĘPNY

PO NARODZENIU CHRYSZTUSA PANA

1852,

ZAWIERAJĄCY W SOBIE 366 DNI,

NA POŁUDNIK

K R A K O W S K I

WYRACHOWANY.

ROK TRZECI.

**Nakładem i drukiem Wawrzyńca Pisza
W BOCHNI.**

Rok Pański 1852

jest rokiem przestępnym a nadto:

- 7051 od stworzenia świata wedle podania S. Euzebiusza.
- 5612 i 13   "   "   "   rachuby Żydowskiej.
- 4144 od potopu według rachuby kościoła rzymskiego.
- 1268 i 69 według rachuby Turków.
- 611 od czasu wynalezienia naszego papieru.
- 509 od czasu jak prochu w Europie używać zaczęto.
- 411 od czasu wynalezienia sztuki drukarskiej.
- 334 od czasu reformacyi Lutra
- 269 od czasu poprawy Kalendarza przez Grzegorza XIII.
- 267 od czasu sprowadzenia Kartofli do Europy.
- 152 od czasu wynalezienia machin parowych.

Obliczenie czasu.

Rok pospolity ma 4 kwartały, czyli: ćwierćroców, 12 miesięcy, 52 tygodni i jeden dzień, 8,760. godzin, 525,600, minut, 31,536,000 sekund, 1,892,169,000 tercyj, 5,676,480,000 chwil.

Jeden kwartał, czyli ćwierćrocze ma 3 miesiące, albo 13 tygodni.

Jeden miesiąc ma 30 także 31 dni.

Jeden tydzień ma 7 dni.

Jeden tydzień roboczy obejmuje tylko 6 dni roboczych (powszednich.)

Jeden dzień z nocą ma 24 godzin.

Jedna godzina ma 60 minut.

Jedna minuta ma 60 sekund.

Jedna sekunda ma 60 tercyj.

Jedna tercyja ma 3 chwile.

Trzy powolne uderzenia pulsu zajmują prawie dwie sekundy.

Rok przestępny, który co 4 lata przypada, ma 52 tygodni i dwa dni, czyli 366 dni. Dzień ten nadliczbowy, przydaje się do miesiąca Lutego, który to miesiąc wtedy ma dni 29 zamiast 28.

Sto lat, począwszy od 1 włącznie do 100 licząc, tworzą wiek czyli stulecie. Wiek bieżący jest XIXtym od narodzenia Chrystusa.

Cztery pory roku.

Wiosna rozpoczyna się dnia 20. Marca o godz. 11. min. 53 rano.

Lato rozpoczyna się dnia 21. Czerwca o godzinie 8 minucie 40 rano.

Jesień rozpoczyna się dnia 22. Września o godzinie 10, minucie 52 wieczór.

415
I

Zima rozpoczyna się dnia 21. Grudnia o godzinie 4 minucie 25 rano.

Liczby zwrotów kalendarzskich.

<i>Podług nowego kalendarza.</i>		<i>Podług starego kalendarza.</i>	
Złota Liczba	10	Złota Liczba	10
Epakta	IX	Epakta	XX.
Okrąg Słońca	13	Okrąg Słońca	13
Poczet Rzymski	10	Poczet Rzymski	10
Litera Niedzielną	D. C.	Litera Niedzielną	F. E.

Święta ruchome.

<i>Podług nowego kalendarza.</i>		<i>Podług starego kal.</i>	
Niedziela Starozapustna	8 Lutego.	—	27 Stycznia.
Popielec	25 Lutego.	—	13 Lutego.
Wielkanoc	11 Kwiet.	—	30 Marca.
Wniebowstap. Pańskie	20 Maja	—	8 Maja.
Zielone Świątki	30 Maja	—	18 Maja.
Niedziela SS. Trójcy	6 Czerw.	—	25 Maja.
Boże Ciało	10 Czerw.	—	—
Niedziela 1. Adwentu	28 Listop.	—	3 Listopada.
Suche dni 3, 5, 6 Marca,	2, 4, 5 Czerwca,	15, 17, 18	
Września, 15, 17, 18	Grudnia. Karnawału	dni 49.	

Zaćmienia.

W tym roku przypadają trzy zaćmienia słońca i trzy zaćmienia księżyca, z których atoli u nas tylko pierwsze zaćmienie księżyca widzialne będzie. Przypada dnia 7. stycznia rano. Początek jego w Bochni o god. 5 m. 40 rano, początek zupełnego zaćmienia o god. 6 m. 40, środek o god. 7 m. 30, koniec całkowitego zaćmienia o god. 8 m. 19, koniec zaćmienia o god 9 m. 19.

Widziane będzie dobrze w Ameryce, a poczęści w Europie i Afryce. W Bochni zachodzi księżyc w czasie zaćmienia o god. 8 m. 4. Reszta zaćmienia u nas widziane nie będzie.

☉ Płanecie panującym w roku 1852.

(Według 100letniego kalendarza)

Jak każdy rok, tak i bieżący zostaje podług starożytnych mniemań pod rządem dwóch planet. Z tych pierwszy MERKURY ma rządy aż do wiosny, potem obejmuje je KSIĘŻYC i dzierżyć je będzie aż do przyszłej wiosny. —

MERKURY wróży swém panowaniem od Stycznia do połowy Marca zimną ostrą i śnieżną aż do Lutego, który nieco z początku zelżeje ale od połowy aż do 4go Marca, poczem wiatry nastąpić mają. —

KSIĘŻYC odebrawszy razem z wiosną rządy, wróży rok w ogóle więcej wilgotny niż zimny i suchy.

Wiosna pod panowaniem księżyca bywa dżdżysta i ciepła z prze-

miejającymi przymrozkami. Cały Marzec zimny, Kwiecień dżdżysty a Maj z początku piękny, ale po deszczu zawsze chłodny.

Czerwiec bardzo przyjemny kiedy nie kiedy z deszczem.

Lato niekiedy upały, ale częściej chłód przyniesie,

Jesień i Zima. Z początku mokra, nie bardzo zimna, ale później zimna i dżdżysta. Grudzień ma przynieść rychło śnieg, czasem i deszcz. Po 20. dość mroźno ale pochmurno. —

Ponieważ w tym roku mają być upały, tedy trzeba się z zasiewem nie opóźniać, ale i nie śpieszyć na gwałt, bo gorąca te późno nastąpią. Jęczmiony i owsy jako tako się udadzą, równie jak soczewica, wyka i groch. Prosa w takich latach na dobrych rolach często zwykły się udawać. —

Będzie też i dosyć siana ale mało potrawu. Oziminy wczas posiane a wybujałe trzeba bydłem spasać, bo inaczej dadzą więcej słomy niż ziarna. Podobnie jeżeli w Maju pszenica bardzo rośnie to na nic, bo mało da ziarna. W jesieni trzeba siać jak najrychlej, nie wzrośnie ona sporo, bo jesień chłodna, a zima wczas się zacznie, dla tego lepiej nie spasać bydłem, bo by mało albo nic nie zostało. Trzeba wczesnie siać do brze, bo dżdżysto może być później.

Co do owoców te miejscami obficie się udadzą, miejscami zaś nie. — Trzeba starać się czysto utrzymać drzewa, bo pod panowaniem księżyca bywa wiele gąsienic i robaków w zbożu, równie jak i dość myszy. Ryb wszędzie dosyć. —

Dwanaście znaków niebieskich.

Licz.	Z.	Nazwisko	od Stóp	L.	do Stóp.
0.	♈	Baran	26	1	20
1.	♉	Byk	20	2	27
2.	♊	Bliźnięta	27	3	24
3.	♈	Rak	24	4	14
4.	♉	Lew	14	5	19
5.	♊	Panna	19	6	5
6.	♋	Waga	5	7	27
7.	♌	Niedźwiadek	27	8	27
8.	♍	Strzelec	27	9	29
9.	♎	Kozioroziec	29	10	24
10.	♏	Wodnik	24	11	15
11.	♐	Ryby	15	0	26

W wielu kalendarzach i dziełach astronomicznych zamiast znaków używane są liczby, przez co ułatwia się użytek owych dzieł dla wszystkich, którzy takowych skróceń nie są świadomi.

Ferye sądowe.

Wszystkie niedziele i święta uroczyste; od Bożego Narodzenia do trzech Króli; od Niedzieli kwietniej do Poniedziałku wielkanocnego; w dni krzyżowe; dziesięć dni ostatnich miesiąca Lipca i dziesięć dni pierwszych miesiąca Października.

W sądach górniczych, dni niedzielne i świąteczne tudzież dni suplikacyi publicznych.

Dni wolne od stawania w sądach dla żydów, przypadają w następujące ich święta: Nowy rok przez dwa dni; na święto pojednania; na święto kuczek przez dwa pierwsze i dwa ostatnie dni; na Wielkanoc przez dwa pierwsze i dwa ostatnie dni; na Zielone święta przez dwa dni.

GENEALOGIA

DOMU PANUJĄCEGO CESARSTWA AUSTRYJACKIEGO.

Cesarz Austrii.

Franciszek Józef I. Cesarz Austrii, Król Węgier i Czech, Lombardyi i Wenecyi, Galicyi, Lodomeryi i Illyryi, Arcyksiążę Austrii, i t. d. urodzony w Wiedniu dnia 18. Sierpnia 1830, objął rządy po abdykacyi swego stryja Cesarza Ferdynanda I. i zrzeczeniu się następstwa tronu swego ojca, Arcyksięcia Franciszka Karola, dnia 2go Grudnia 1848.

Bracia Cesarza.

Cesarzewicze i Arcyksiężęta Austrii.

Ferdynand Maksymilian, c. k. pułkownik i właściciel 3. pułku Chevauxlegerów, urodzony w Schönbrunie 6go Lipca 1832.

Karol Ludwik, właściciel 2. pułku Chevauxlegerów, urodzony w Schönbrunie 30. Lipca 1833.

Ludwik Józef, urodzony 15. Maja 1842.

Rodzice.

Franciszek (Karol), Cesarzewicz i Arcyksiążę Austrii, kawaler orderu złotego runa i wielu innych orderów, c. k. Feldmarszałek - Porucznik i właściciel 52. pułku węgierskiej piechoty, urodzony 7. Grudnia 1802, zrzekł się następstwa tronu na rzecz swego syna, świetnym manifestem z dnia 2. Grudnia 1848. Małżonka: *Zofija*, córka ś. p. króla bawarskiego Maksymiliana, urodz. 27. Stycznia 1805, zaślubiona w Wiedniu 4. List. 1824.

Brat i Siostry Ojca.

Cesarz Ferdynand I. urodzony w Wiedniu 19. Kwietnia 1793 objął rządy po śmierci ojca swojego, Cesarza Franciszka I. dnia 2. Marca 1835, udzielił ludom swoim konstytucyą 25. Kwietnia 1848 i zrzekł się tronu na rzecz swego synowca, świetnym manifestem z 2. Grudnia 1848. Zaślubiony 27. Lutego 1831 z *Maryą Anną*, córką ś. p. Wiktora Emanuela, Króla Sardynii, urodzoną 9go Września 1803.

Marya Klementyna, urodzona w Wiedniu 1. Marca 1798, zaślubiona w Schönbrunie 28. Lipca 1816 Leopoldowi Królewiczowi sycylijskiemu, Xięciu Salerny urodzony w Neapolu 2. Lipca 1790.

Marya Anna, urodzona w Wiedniu 8. Czerwca 1804.

**Pozostała wdowa po ś. p. Cesarzu
Franciszku I.**

Marya Karolina Augusta, córka ś. p. Króla bawarskiego Maxymiliana, urodzona 8. Lutego 1792, zaślubiona w Wiedniu 10. Listop. 1816, owdowiała 2. Marca 1835.

Rodzeństwo Cesarza Franciszka I.

Dziadowie stryjeczni panującego Cesarza i ich potomstwo.

Dzieci zmarłego 1824 r. Arcyksięcia Ferdynanda, Wielkiego-Xięcia Toskany.

Wielki książę: *Leopold II.* urodzony 3. Paźdz. 1797 objął rządy 18. Czerwca 1824, małżonka Antonina, księżniczka Sycylijska, urodzona 19. Grudnia 1814. Następca tronu *Ferdynand*, urodzony 10. Czerwca 1835.

Dzieci zmarłego 1847 r. Arcyksięcia Karola (Ludwika).

Marya Teresa, urodzona 31. Lipca 1816, zaślubiona 9. Stycznia 1837 Ferdynandowi II. Królowi obu Sycylii.

Albrecht, c. k. Feldmarszałek - Porucznik, właściciel 44. pułku piechoty, i szef c. rossyjskiego pułku ułanów, urodz. w Wiedniu 3. Sierpnia 1817, zaślubiony w Monachii 1. Maja 1844 z Hildegardą, trzecią córką byłego króla bawarskiego Ludwika, urodz. 10. Czerwca 1825. Dzieci: *Marya Teresa (Anna)* urodz. 15. Lipca 1845.

Karol Ferdynand, c. k. Feldmarszałek - Porucznik, właściciel 51. pułku piechoty i szef c. ros. pułku ułanów, urodz. w Wiedniu 29. Lipca 1818.

Marya Karolina, ksieni c. k. szlacheckiego zakładu damskiego Maryi Teresy w Pradze, urodzona w Wiedniu 10. Września 1825.

Wilhelm, następca wielkiego mistrza orderu niemieckiego c. k. Jenerał - Major i właściciel 12. pułku piechoty urodz. w Wiedniu 21. Kwietnia 1827.

Dzieci zmarłego 1847 roku Arcyksięcia Józefa, Wojewody królestwa Węgierskiego.

Szczepan, c. k. Feldmarszałek-Porucznik i właściciel 58. pułku piechoty, urod. w Budzie 14. Września 1817.

Elżbieta, urod. w Budzie 17. Stycznia 1831, zaślubiona w Schönbrunie 4. Paźdz. 1847 Ferdynandowi (Karlovi Wiktorowi) Arcyksięciu Austriacko-Esteńskiemu.

Józef, c. k. pułkownik uro. w Preszburgu. 2. Marca 1838.

Marya, (Henr. Anna), urodz. 22. Sierpnia 1836.

Pozostała wdowa po Arcyksięciu, *Marya Dorota*, córka księcia Ludwika Fryderyka Wirtemberskiego, urodz. 1. Listopada 1797. Owdowiała 13. Stycznia 1847.

Jan Chrzyciel, c. k. Jenerał Feldmarszałek, właściciel 1. pułku Dragonów, szef saperskiego batalionu grenadérów, w ces. ros. korpusie inżynierów i właściciel król. pruskiego pułku piechoty, zarządca rzeszy niemieckiej, urod. w Wiedniu 20. Stycznia 1782, zaślub. r. 1823 z Anną Plochl córką c. k. Pocztmistrza w Aussee w Styrii, którą Cesarz Franciszek Baronową Brandhofen mianował. Syn, Franciszek Jan, Hrabia Meran, urodzony 11. Marca 1839.

Rajner, c. k. Jenerał Artyleryi i właściciel 11. pułku piechoty, Wice-król Królestwa Lombardzko-Weneckiego urod. 30. Września 1783, zaślubiony w Pradze 28. Maja 1820 z Maryą Elżbietą, księżniczką Sabaudzko-karyngnańską urodzoną 13. Kwietnia 1800.

Dzieci.

Adelajda, urodz. 3. Czerwca 1822, zaślubiona 12. Kwietnia 1842 Wiktorowi Emanuelowi księciu Sabaudzkiemu, terażniejszemu królowi Sardynii.

Leopold, c. k. Jenerał-Major i właściciel 35. pułku piechoty, urodzony w Medyolanie 6. Czerwca 1823.

Ernest, c. k. Jenerał-Major i właściciel 48. pułku piechoty, urodzony w Monsie 8. Sierpnia 1824.

Zygmund, c. k. Jenerał-Major i właściciel 45. pułku piechoty, urodzony w Medyolanie 7. Stycznia 1826.

Rajner, c. k. pułkownik urodz. 11. Stycznia 1827.

Henryk, c. k. pułkownik, urodzony w Medyolanie 9. Maja 1828.

Ludwik, c. k. Jenerał Artyleryi i właściciel 8. pułku piechoty, urodzony w Wiedniu 13. Grudnia 1784.

Dzieci i wnuki brata dziadowego

Ferdynanda, Arcyksięcia Austryacko-Esteńskiego, urodz.

1. Czerwca, 1754, zmarłego 24. Grudnia 1806, i Arcyksiężnej Maryi Beatryx Este, księżniczki Massy i Karyary, urodzon. 7. Kwietnia 1750, zaślubionej 15. Października 1771, zmarłej 14. Listopada 1829 r.

Królewicze i królowne Węgier i Czech, Arcyksiężniczki Austrii Este etc. etc.

Dzieci zmarłego 1846 r. Księcia Modeny Franciszka IV.

Marya Teresa, (Beatryx) urodzona 14. Lipca 1817, zaślubiona 7. Listopada 1846 z Henrykiem z Bourbonów Hrabią Chambord, urodzonym 29. Września 1820.

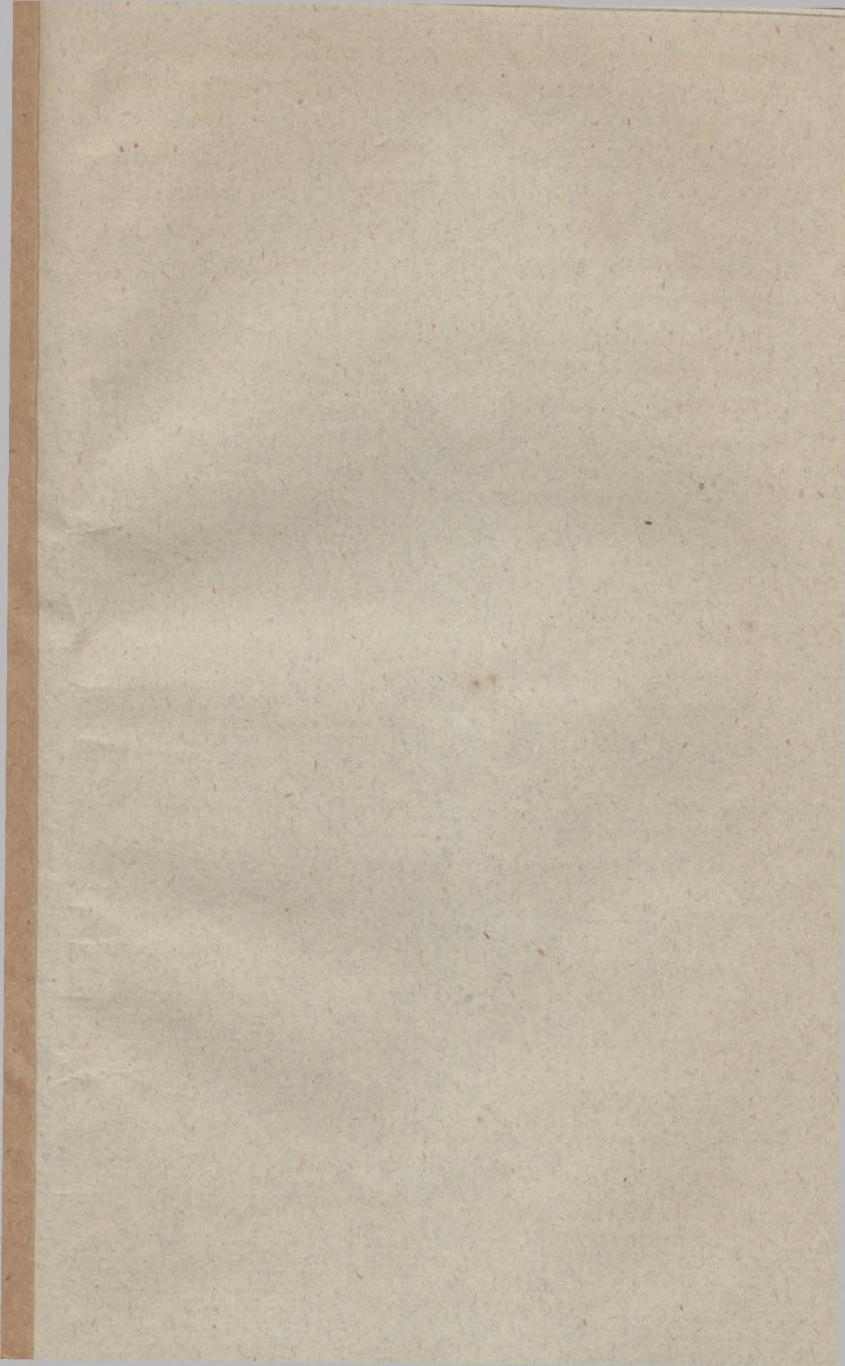
Franciszek V. Książę Modeny, urodz. 1. Czerwca 1819, zaślubiony w Monachium 30. Marca 1842 z Adelgundą, córką byłego króla bawarskiego Ludwika, urodzoną 19. Marca 1823.

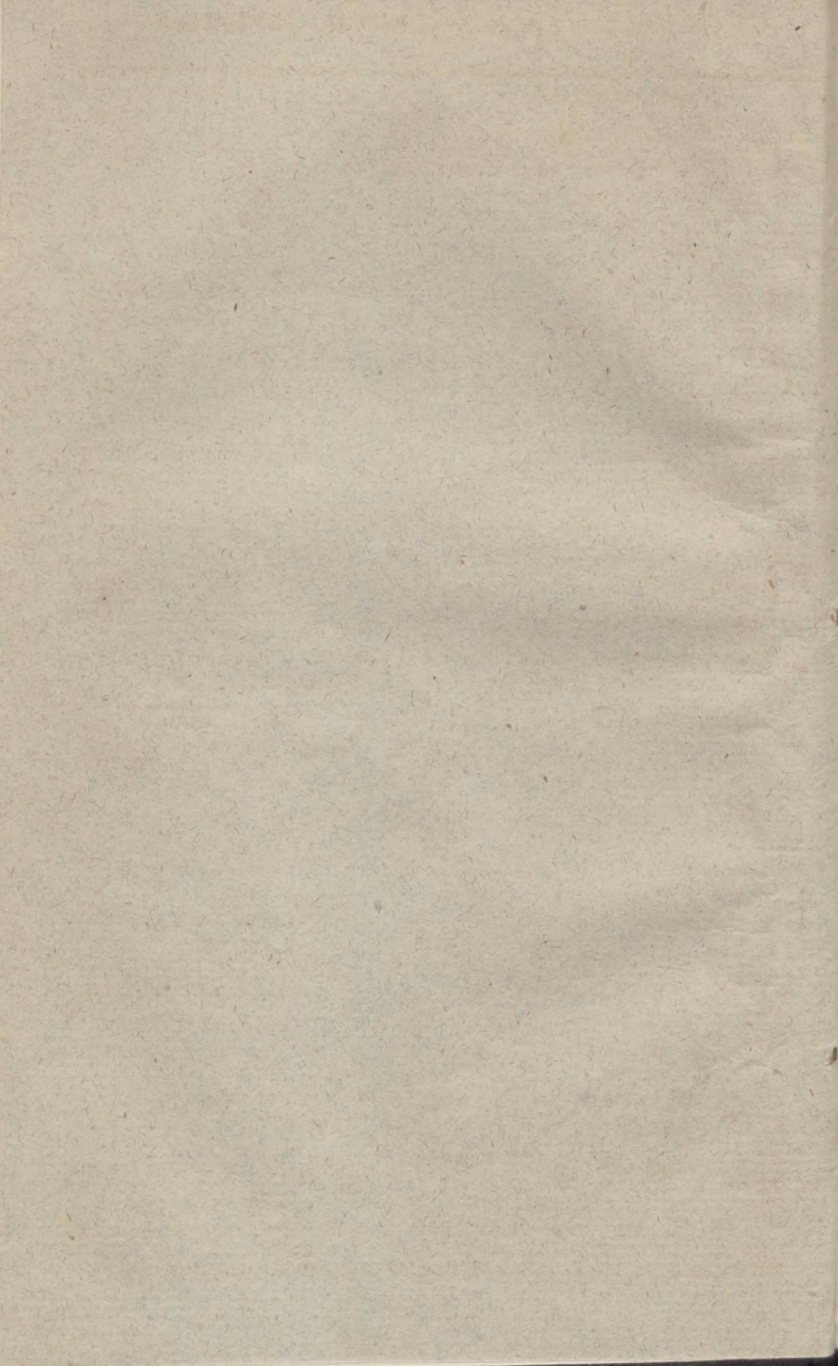
Ferdynand (Karol Wiktor) c. k. Jenerał-Major i właściciel 26. pułku piechoty, urod. 19. Lipca 1821, zaślubiony 4. Października 1847 z Elżbietą, córką s. p. Arcyksięcia Józefa, Wojewody królestwa węgierskiego (obacz wyżej.)

Marya Beatryx, urodzona 13. Lutego 1824, zaślubiona w Modenie 6. Lutego 1848 z Don Juanem z Bourbonów, Infantem Hiszpanii, urod. 15. Maja 1822.

Ferdynand, c. k. Jenerał-Feldmarszałek, właściciel 3. pułku huzarów, i ces. ros. pułku huzarów, urodzony 25. Kwietnia 1781.

Maxymilian, wielki mistrz zakonu niemieckiego w cesarstwie austryjackim, c. k. Jenerał Artyleryi i właściciel 4. pułku piechoty, urodzony w Wiedniu 14. Lipca 1782.

Styczen ma dni 31. Henwar. Januarius.

Kalendarz polski.

Kalendarz ruski.

Ewangelia u Łuk. ś. w rozdziale 2. W on czas, gdy ośm dni minęło.

1 C.	Nowy rok Almach. m.	20	Ihnatya B.
2 P.	Makarego Opata	21	Jułyanny M.
3 S.	Genowefy Panny	22	Anastazyi M.

Ew. u Mat. ś. w rozd. 2. Gdy się nar. Jes. w Bethl. Juda, za dni k. He.

4 N.	1. po N. R. Tytusa B.	23	N. 4 Ad. 10. Muczen.
5 P.	Telesfora męcz.	24	Wigil. do Rozdest. †
6 W.	Trzech Król	25	Rozd. Chr. Hł. 6.
7 S.	Walentego ☺	26	Sobor. P. Bohorod.
8 C.	Seweryna Męczen.	27	Stefana Pr. Mucz.
9 P.	Marcyanny Panny	28	2000 Muczen.
10 S.	Agatona	29	S. S. Młod. 14000

Ewang. u Łukasza ś. w rozdz. 2. O Chrystusie w 12 latach.

11 N.	1. po 3 Król. Higini B.	30	N. 1. po R. Anizyi M.
12 P.	Honoraty p.	31	Mełanyi M.
13 W.	Godfryda wyznaw.	1	Henwar 1852. ob. hos.
14 S.	Hilarego B. ☾	2	Sylwestra Pap.
15 C.	Pawła Pustelnika	3	Małachia Pr.
16 P.	Marcelego M.	4	Sob. 70 Apost.
17 S.	Antoniego Opata	5	Theopempta †

Ewang. u Jana ś. w rozdziale 2. O godach w Kanie Galilejskiej.

18 N.	2. po 3 Król. Im. Jezus.	6	N. 2. po R. Bohojawł.
19 P.	Ferdynanda wyz.	7	Sobor S. Joanna
20 W.	Fabiana i Sebastiana m.	8	Heorhia predod.
21 S.	Agniészki Panny ☺	9	Połyiewkta
22 C.	Wincentego i Anast.	10	Hryhoria N.
23 P.	Zaślub. N. P. Maryi	11	Fteodozya
24 S.	Tymoteusza B.	12	Tatyany M.

Ewang. u Mat. ś. w rozd. 8. O oczyszczeniu trędowatego.

25 N.	3. po 3 K. Naw. ś. Paw.	13	N. 1. po Boho. Ermyła
26 P.	Polikarpa	14	SS. Otec w Synai
27 W.	Jana Chr.	15	Pawła Ftyweysk
28 S.	Karola wielk.	16	Petra weryh.
29 C.	Franciszka Salez. ☾	17	Antona Weł.
30 P.	Martyny M.	18	Aftanasia i Kir.
31 S.	Piotra wyznawca	19	Makarya Pror.

Pełnia dnia 7 g. 7 m. 28 rano. Ciągłe mrozy aż do 11.

Ostat. kwad. dnia 14 g. 2 m. 37 rano. Od 12. do 18. pochmurno i łagodnie. Nów dnia 21 god. 8 m. 46 rano. Od 19. do 24 jasno i zimno od 24 do 26. deszcz.

Pier. kwad. d. 29 g. 11 m 50 rano. 27 mokro, do końca miesiąca pochmurno.

Kalendarz polski.

Kalendarz ruski.

Ewang. u Mat. ś. w rozdz. 8. O wzruszeniu wielkiem na morzu.

1 N.	4 po 3 Kr. Ignacego	20	N. 2. po Boh. Eutyimia
2 P.	N. M. P. Grómicznej	21	Maxyma propod.
3 W.	Błażeja bisk. m.	22	Timoštea aposto.
4 Ś.	Weroniki P.	23	Klymenta Ap.
5 C.	Agaty P.	24	Xenyi Prep.
6 P.	Doroty P. Męcz.	25	Hryhoria A.
7 S.	Romualda Opata	26	Xenofonta

Ewang. u Mat. ś. w rozdz. 20. O robotnikach w winnicy.

8 N.	Staroz. Jana z Malty	27	N. 3 po Boh. Joana Ch.
9 P.	Apolonii p.	28	Efrema prepod.
10 W.	Scholastyki Panny	29	Innatya Jepis. Mucze.
11 S.	Dezydera	30	Trech Swiatyteli
12 C.	Eulalii	31	Kyra i Joana
13 P.	Katarzyny P.	1	Fevral. Tryfonia
14 S.	Walentego Kap. M.	2	Stritenyie Hospod.

Ewang. u Łukasza ś. w rozdz. 8. O nasieniu i wielorakiiej roli.

15 N.	Mięsopust. Fausta i Jo.	3	N. Miasop. Symeona
16 P.	Julianny p.	4	Isydora prepod.
17 W.	Sabina Biskupa	5	Ahaftyi mucz.
18 Ś.	Konstancyi P.	6	Wukoła
19 C.	Konrada Wyzn.	7	Parftenya Ep.
20 P.	Eleutera	8	Ftedora S.
21 S.	Eleonory P.	9	Nykyfora

Ewang. u Łukasza ś. w rozdz. 18. Jezus przepowiada swą mękę.

22 N.	Zapust. Piotra Kat.	10	N. Syrop. Charłampia
23 P.	Łazarza	11	Post. Weł. Własia S.
24 W.	Eberharda wyz.	12	Mełetya Archiepis.
25 S.	Pop. Macieja apo. †	13	Martyniana
26 C.	Wiktoryny	14	Auxentya P.
27 P.	Anastazyi	15	Onisima
28 S.	Alexandra	16	Pamfyła M.

Ev. u Mateusza ś. w rozdz. 4. O czarcie kuszącym Jezusa.

29 N.	1 Wstęp. Romana	17	N. 1 Wstęp. Theodora
-------	-----------------	----	----------------------

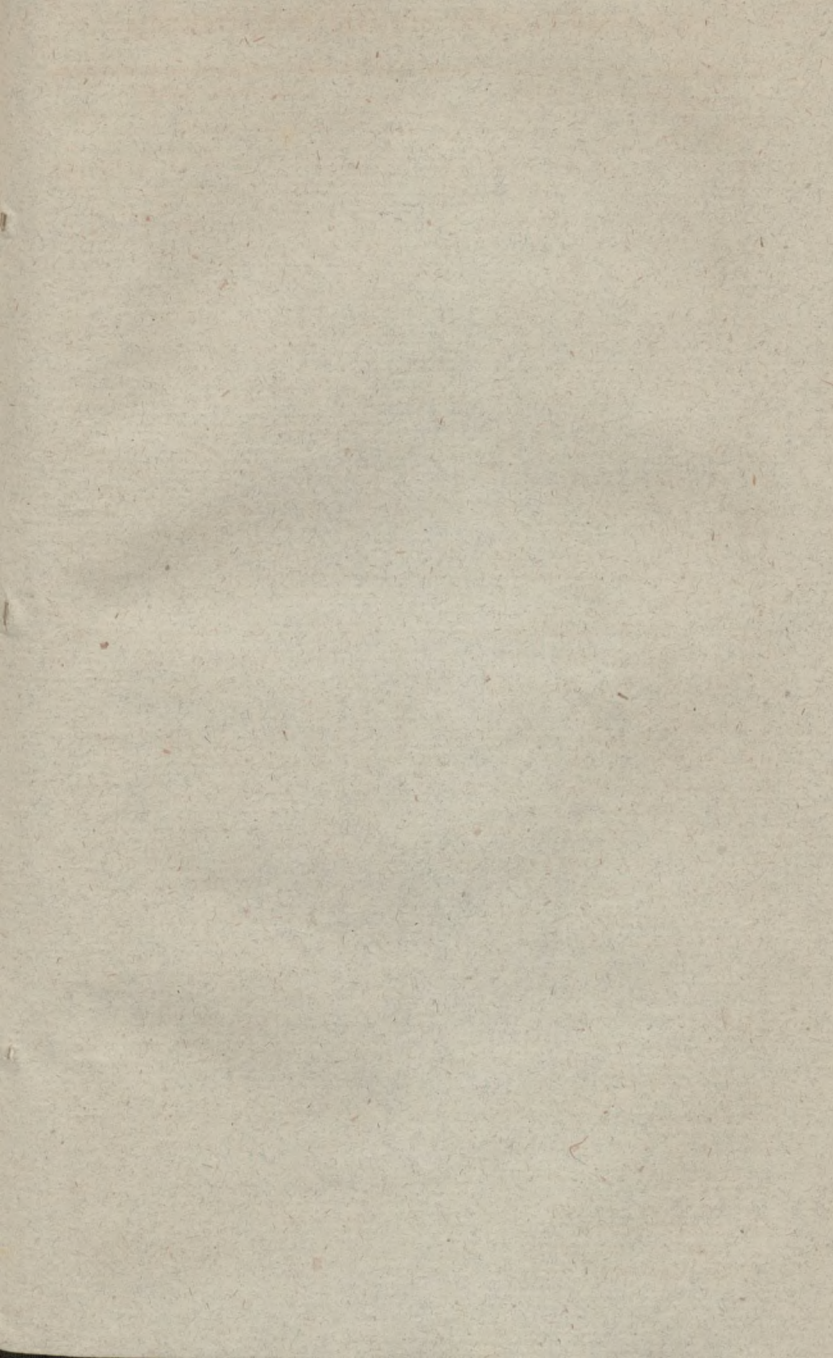
Pełnia dnia 5. god. 8 m. 12 wieczór. 1 Wiatr i dęszcz od 4 do 10 pochmurno i wiatr.

Ostatnia kwadra dnia 12 god. 11 m. 22 rano. 12 i 13 wicher, 14 śnieg

15. 16 Wiatr i dęszcz, od 17 do 19 dęszcz i pochmurno.

Nów dnia 20 godzinie 2 m. 14 rano. 20 i 21 pogoda.

Pierwsza kw. dnia 28 god. 6 m. 51 rano do końca miesiąca pogoda przezywana śniegiem i mrozami.

Marzec ma dni 31. Mart. Martius.

Kalendarz polski.		Kalendarz ruski.
1 P. Albina Bisk. Wyz.		18 Lwa Papy Rym.
2 W Heleny cesarzowej		19 Post Weł. Archyppa
3 Ś. Such. Kunegundy †		20 Leona Ep.
4 C. Kazimierza		21 Thymothea w. S.
5 P. Fryderyka Op. †		22 S. S. M. M. w. E.
6 S. Bazylego †	☉	23 Połykarpa Ep.

Ewang. u Mat. ś. w rozdz. 17. O Przemienieniu Pańskim.

7 N. 2 Sucha Tomasz z A.		24 N. 2. Post. Obri. hP. Jo.
8 P. Jana B. W.		25 Sub. zaduszna
9 W Franciszki Rzym.		26 Porfyrja Arhiep.
10 Ś. 40 Męczenników		27 Prokopia
11 C. Konstancya		28 Wasyła Is.
12 P. Grzegorza Pap. ☉		29 Kassyana mucz.
13 S. Rozyny	☽	1 Mart. Eudokii

Ewang. u Łukasza ś. w rozdz. 11. O wyrzuceniu czarta.

14 N. 3 Głucha. Zacharya.		2 N. 3 Postu Theodota
15 P. Leoncyi p.		3 Eutropia
16 W Heryberta B.		4 Herasima
17 Ś. Gertrudy P. (Środop.)		5 Konona Mucz.
18 C. Edwarda		6 S. S. 42 Muczen.
19 P. Józefa Oblub.		7 Wasyła M.
20 S. Eufemii i Teod. ☽		8 Theofilakta E.

Ewang. u Jana ś. w rozdz. 6. O nakarmieniu 5000 ludzi.

21 N. 4 Środop. Bened. Op.		9 N. 4. Postu SS. 40 M.
22 P. Katarzyny Król.		10 Kondrata M.
23 W Wiktora		11 Sofronia Pat.
24 Ś. Gabryela archan.		12 Fteofana prepod.
25 C. Zwiast. N. Maryi P.		13 Nikifora
26 P. Teodozjusza		14 Wenedykta
27 S. Ruperta Bisk.		15 Ahapia M.

Ew. u Jana ś. w rozdz. 8. O żydach, którzy chcieli ukaminować Jezusa

28 N. 5 Biała. Syksta P. ☾		16 N. 5 Postu Sawina i P.
29 P. Eustazego Opata		17 Alexia C. B.
30 W Kwiryra męcz.		18 Kyryła archiep.
31 S. Kornelii i Anieli pp.		19 Chrysansta mucze.

Pełnia dnia 6. g. 6 m. 49 rano. Od 1 do 5 pochmurno i zimno od 6 do 9 ciepło, 11 deszcz.

Ost. kw. dnia 12 g. 9 m. 49 wieczór, Od 12 do 16 pogoda od 17 do 19 poranki nieznośnie zimne.

Nów dnia 20 god. 8 m. 2 wieczór. Od 22 niestała pogoda.

Pierwsza kw. dnia 28 g. 10 m. 9 wieczór. Do 29 wichry, 31 deszcz.

Kwiecień ma dni 30. April. Aprilis.

Kalendarz polski.			Kalendarz ruski.	
1 C.	Hugona biskupa		20	Prep. Otec.
2 P.	Franciszka z Pau.		21	Jakowa
3 S.	Pankracego		22	Wasiłia

Ew. u Mat. ś. w rozdz. 21. O wjeździe Jezusa do Jerozolimy.

4 N.	6 Kwiet. Izydora ☽		23	N. 6 Post. Nikona
5 P.	Wincentego Fere. w.		24	Zacharyi
6 W.	Celestyna Pap.		25	Bpawowiszcze P. R.
7 Ś.	Epifaniasza Męcz.		26	Sobor Hawryiła
8 C.	Wielki Cz. w. Dyonize.		27	Matrona Sel.
9 P.	Wielki Piąt. Dymitra		28	Iłariona
10 S.	Wielka Sob. Ezechiel.		29	Marka Ep.

E. u Mar. ś. w rozdz. 16. O smartwychstaniu Chrystusa.

11 N.	Wielkanoc ☾		30	N. Woskres. Hosp.
12 P.	Poniedz. Wielk. Juliu.		31	Poniedz. Wosk. Hosp.
13 W.	Idy P.		1	April. Wt. W. Hosp.
14 Ś.	Waleryana Męcz.		2	Tyła
15 C.	Ludwiny		3	Nikity
16 P.	Turybuisza		4	Josyfa i Hrehoria
17 S.	Rudolfa bisk. męcz.		5	Theodula

Ewang. u Jana ś. w rozdz. 20. O ukazaniu się Jezusa uczniom.

18 N.	1 Przewo. Apolonii m. ☽		6	N. 1 po Woskr. Euty.
19 P.	Wenera ☽		7	Hrehoria
20 W.	Agnieszki Policyanki		8	Irodiona opost.
21 Ś.	Anselma bisk.		9	Jewpsychia
22 C.	Sotera i Kajetana		10	Terentia mucz.
23 P.	Wojciecha bisk.		11	M. Antypy
24 S.	Jérzego M.		12	Wasełia

Ewang. u Jana ś. w rozdz. 10. O Chrystusie dobrym pasterzu.

25 N.	2 Grobu Jez. Marka E. ☽		13	N. 2 po W. Artemona
26 P.	Marcelego		14	Martina P. R.
27 W.	Anastazego P.		15	Arystarcha apost.
28 Ś.	Teofila		16	Ahapia Mucz.
29 C.	Piotra Wielk.		17	Symeona
30 P.	Katarzyny Sen.		18	Joanna Pr.

Pełnia dnia 4. god. 3 m. 43 po poł. Od 1 do 9 wiatr, pochmurno, dęszcz 10 dęszcz.

Ostatnia kw. dnia 11, godz. 9 m. 52 rano. Od 11 do 13 dęszcz od 14 do 20 zimno.

Nów dnia 19. god. 1 m. 4 po poł. Od 20 do 26 pogoda niestała, zimno. Pierw. kwadra dnia 27. god. 9 m. 22 rano. Od 26 do końca przerwanie dęszcza.

Maj ma dni 31. Maj. Majus.

Kalendarz polski.			Kalendarz ruski.	
1 S.	Filipa i Jakóba		19	Iwan. i Panf.
<i>Ewang. u Jana ś. w rozdz. 16. O odejściu Jezusa do Ojca.</i>				
2 N.	3 po W. Op. ś. Józ.		20	N. 3 po W. Fteodora
3 P.	Znalez. św. krzyża ☉		21	Januario Mucz.
4 W.	Floryana męcz.		22	Fteodora Sykeota.
5 Ś.	Piusa V. P.		23	Heorhia Mucz.
6 C.	Benedykta		24	Sawwy Mucz.
7 P.	Domiceli P.		25	Marka Jew.
8 S.	Stanisława B.		26	Wasyłya
<i>Ewang. u Jana ś. w rozdz. 16. O przyczynie odejścia Jezusa.</i>				
9 N.	4 po W. N. M. P. Ł.		27	N. 4 po W. Symeona P.
10 P.	Antonina B. W.		28	Jasona i Sot.
11 W.	Beatryksy Panny ☾		29	9. Mucz.
12 Ś.	Pankracego Męcz.		30	Jakowa pror.
13 C.	Serwacego		1	Maj. Jeremiy
14 P.	Bonifacego		2	Aftanasya
15 S.	Zofii		3	Tymofea
<i>Ewang. u Jana ś. w rozdz. 16. O skutku prośby w imię Jezusa.</i>				
16 N.	5 po W. Jana Nepom.		4	N. 5 po W. Pełahyi
17 P.	Ubalda		5	Iryny
18 W.	Felixa K. } Dni		6	Jowa prawed.
19 S.	Piotra C. } krzy- żowe ☿		7	Wospom Kresta
20 C.	Wniebowstap. Pańsk.		8	Wozne. Hos. Joan. B.
21 P.	Heleny kr.		9	Pren. M. M. Nykoły
22 S.	Julii Męcz.		10	Symona Ap.
<i>Ew. u Jana ś. w rozdz. 15 i 16. O przyjściu pocieszyciela Ducha ś.</i>				
23 N.	6 po W. Dezyderyusza		11	N. 6 po W. Mokia S.
24 P.	Joanny Wdowy		12	Jepyfania
25 W.	Urbana papieża		13	Hłykeryi mucz.
26 Ś.	Filipa Nery. ☾		15	Izydora Mucz.
27 C.	Jana Pap.		16	Pachomia
28 P.	Wilhelma i Magdaleny		14	Fteodora
29 S.	Maksymiliana B. †		17	Andronika
<i>Ewang. u Jana ś. w rozdz. 14. O zesłaniu Ducha św.</i>				
30 N.	Zielone Święta. Felik.		18	N. Sosz. s. Ducha The.
31 P.	Ziel. Święt. Petroneli		19	Sw. Troycy Patrykia

Pełnia dnia 3. god. 11 m. 42 w nocy. Do 9 pięknie i ciepło.
 Ostatnia kwadr. d. 11. g. 12 m. 42 w nocy. Od 10 do 13 ciepło potem zimno i dżez, dnia 14 zimno, śnieg drobny wątpliwy.
 Nów dnia 19. god. 4 m. 35 po połu. Czas po większej części pochmurny.
 Pierwsza k. d. 26. god. 4 m. 58 po południu. Od 25 do 28 pochmurno, 29 zimno, 30 i 31 odciepli się.

Czerwiec ma dni 30. Junyi, Junius.

Kalendarz polski.		Kalendarz ruski.
1 W. Nikodema męcz.		20 Ftałatea
2 Ś. Such. Erazma B. † ☉		21 Konstanty Jełeny
3 C. Klotyldy		22 Wasyłyska
4 P. Kwiryny †		23 Michaiła J.
5 S. Bonifacego †		24 Symeona

Ewang. u Łukasza ś. w rozdz. 6. O potrzebie ludzkości i litości.

6 N. 1 S. Trójcy. Norberta.	25 N. 1 po S. Obrtit. hł. ś J.
7 P. Roberta B.	26 Karpa
8 W. Medarda Bisk.	27 Teraponta
9 Ś. Felicjana	28 Nykity prepod.
10 C. Boże Ciało Małgorz. ☽	29 Fteodozyi
11 P. Such. Barnaby A.	30 Izaakia Ap.
12 S. Jana S. F.	31 Jermya Ap.

Ewang. u Łukasza ś. w rozdz. 14. O weswaniu na wieczersę.

13 N. 2 po S. Antoniego z P.	1 Juny. N. 2 po S. Justy.
14 P. Bazylego Wyzn.	2 Nikyfora
15 W. Wita i Modesta	3 Łukiłłjana Mucz.
16 Ś. Franciszka	4 Mytrofana Pat.
17 C. Adolfa B. ☽	5 Dorothea Ep.
18 P. Serce Jez. Marcelego	6 Wysaryona
19 S. Gerwazego i Prot.	7 Fteodora

Ewang. u Łukasza ś. w rozdz. 15. O zgubionęj owcy i o groszu.

20 N. 3 po Sw. Silweryusza	8 N. 3 po S. Thedora str.
21 P. Alojzego Gonz.	9 Kiryłła A. Ep.
22 W. Paulina B.	10 Post do P.
23 Ś. Sidonia	11 Warstołomea Ap.
24 C. Jana Chrzciciela ☾	12 Onufrya Prep.
25 P. Jakóba stróža	13 Akiłyny M.
26 S. Jana i Pawła	14 Elisseja

Ewang. u Łukasza ś. w rozdz. 5. O obfitym Piotra połowie ryb.

27 N. 4 po Sw. Władys. kr.	15 N. 4 po S. Amosa Pr.
28 P. Leona P. †	16 Tichona
29 W. Piotra i Pawła.	17 Manuifa
30 S. Emilii i Lucyny mm.	18 Leontia Mucz.

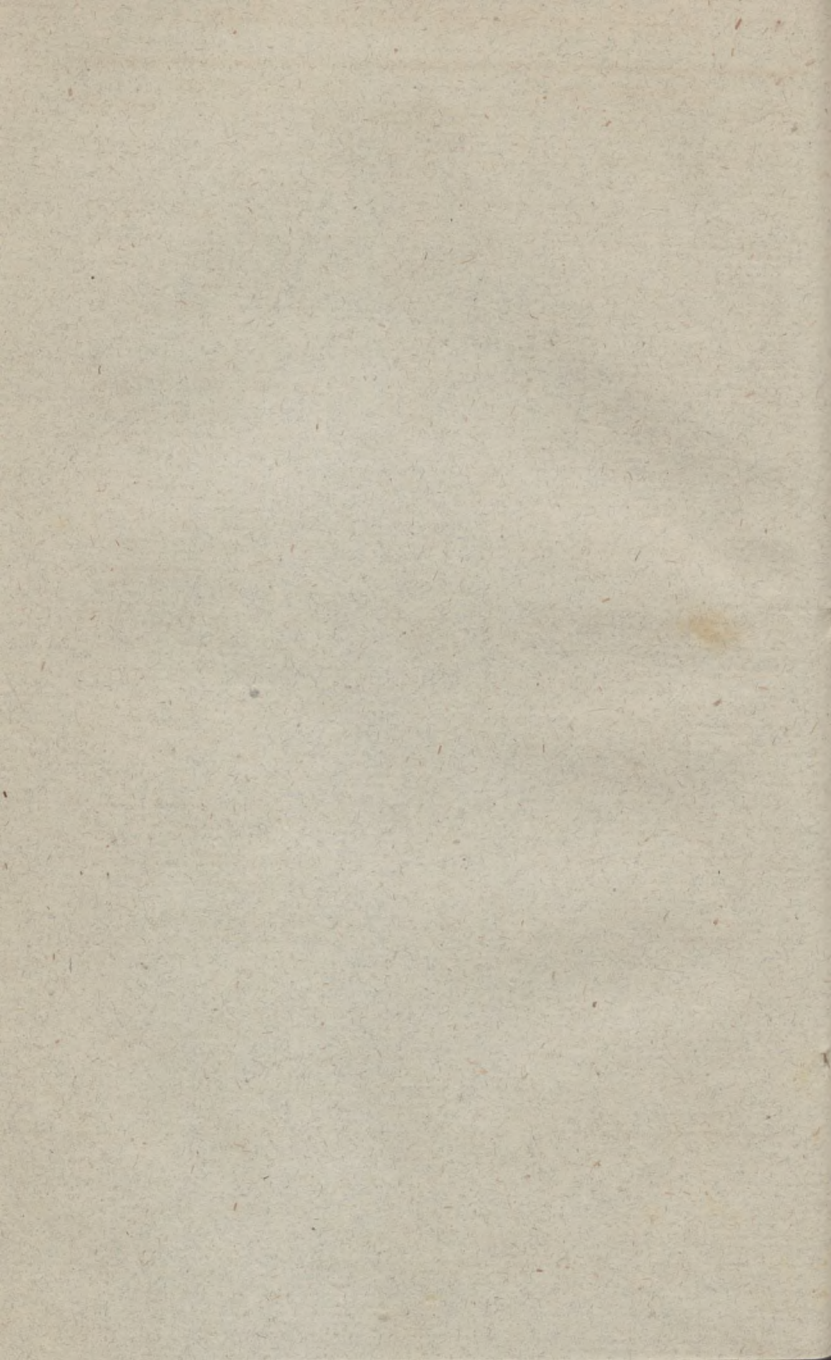
Pełnia dnia 2 god. 7 m. 45 rano. Do 4 pogodno, 4, 5 pochmurno, mały, 7 dęszcz.

Ost. kwad. d. 9 god. 4 m. 34 po połud. Pogody rokuje.

Nów dnia 17 god. 6 m. 6 wieczór. Czas niestały.

Pierw. k. dnia 24. g. 10 m. 6 wieczór. Ostatnie dni miesiąca dżdżyste i chłodne.

Kalendarz polski.		Kalendarz ruski.	
1 C.	Teodora B. 	19	Judy Ap.
2 P.	Nawiędz. P. Mar.	20	Mestodya
3 S.	Eulogiusza	21	Juliana M.
<i>Ewang. u Mateusza ś. w rozdz. 5. O sprawiedliwości.</i>			
4 N.	5 po Sw. Józefa Kal.	22	N. 5 po S. Eusewija
5 P.	Domicyusza	23	Ahripiny M.
6 W.	Izajasza Pror.	24	Rozdest. Joanna.
7 S.	Jana z Dukli	25	Fewronyi Prep.
8 C.	Elżbiety	26	Dawyda Set.
9 P.	Cyryla 	27	Sampsona S.
0 S.	Amalii Panny	28	Kyra i Joanna
<i>Ewang. u Marka ś. w rozdz. 8. O nakarmieniu 4000 ludzi.</i>			
1 N.	6 po S. Jana z Duk.	29	N. 6 po S. Petra i Paw.
2 P.	Gwalberta Wyzn.	30	Sobor. 12. Apost
3 W.	Małgorzaty panny	1	Jużyi. Kosm. i Dam.
4 S.	Bonawent.	2	PoŁo. Ryz. Bohoro.
5 C.	Henryka	3	Yakinta M.
6 P.	Szkap. P. Maryi	4	Andreja A. E.
7 S.	Alexego Wyzn. 	5	Athanasya A.
<i>Ewang. u Mateusza ś. w r. 7. O fałszywych Prorokach.</i>			
8 N.	7 po Sw. Fryderyka	6	N. 7 po S. Sysoa Weł.
9 P.	Winc. de Paula	7	Thomy P.
0 W.	Małgorzaty	8	Prokopia i I.
1 S.	Pauliny P.	9	Pankratya Jepis. Mu.
2 C.	Maryi Magd.	10	45 Muczennik.
3 P.	Teofila Męcz.	11	Jeufymyi M.
4 S.	Krystyny P. 	12	Prokła M.
<i>Ewang. u Łukasza ś. w rozdz. 16. O szafarzu niesprawiedliwym.</i>			
5 N.	8 po Sw. Jakóba Ap.	13	N. 8 po S. Sobor ś. Ha.
6 P.	Anny M.	14	Akyły Ap.
7 W.	Pantaleona	15	Kiryka i Juży
8 S.	Innocentego	16	Aftynohema Jepis.
9 C.	Marty M.	17	Maryny W. M.
0 P.	Kunegundy kr.	18	Jakinfta M.
1 S.	Ignacego Lojoli 	19	Makryny P.

Pełnia dnia 1 god. 4 m. 47 po poł. Mgła, od 3 do 5 ciągly dęszcz.

1st. kwad. d. 9 god. 9 m. 59 rano. Od 7 do 13 wietrzno.

Nów dnia 17 god. 5 m. 34 rano. Przy wietrze zachodnim dęszcz.

Pierw. kwad. d. 24 god. 2 m. 21 rano. Pogoda.

Pełnia d. 31. g. 3 m. 21 rano. Pogoda niepewna.

Sierpień ma dni 31. Awgust. August.

Kalendarz polski.

Kalendarz ruski.

E. u Łukasza ś. w rozdz. 19. Gdy się Jezus do Jeruzolimy zbliżał.

<p>1 N. 9 po Sw. Piotra w O.</p> <p>2 P. N. Maryi P. Aniel.</p> <p>3 W. Znal. ś. Szczepana.</p> <p>4 S. Dominika Wyz.</p> <p>5 C. P. Maryi Śnieżnej</p> <p>6 P. Przemienienie Pańs.</p> <p>7 S. Kajetana Wyzn.</p>	<p>20 N. 9. po S Iłyi Pror.</p> <p>21 Symeona Pror.</p> <p>22 Maryi M.</p> <p>23 Trofyma Mucz.</p> <p>24 Chrystyny M.</p> <p>25 Usp. S. Anny</p> <p>26 Jermoła M.</p>
--	--

Ewang. u Łukasza ś. w rozdz. 18. O faryzeuszu i celniku.

<p>8 N. 10 po Sw. Cyryak ☉</p> <p>9 P. Romana</p> <p>10 W. Wawrzyńca Męcz.</p> <p>11 S. Zuzanny Panny</p> <p>12 C. Klary Panny</p> <p>13 P. Hippolita Męcz.</p> <p>14 S. Euzebiusza M. †</p>	<p>27 N. 10 po S. Pantałejm.</p> <p>28 Prochora Ap.</p> <p>29 Kallinika</p> <p>30 Syły Apost.</p> <p>31 Ewdokima M.</p> <p>1 Awgust. Zn. ś. kr.</p> <p>2 Pr. M. S. Stefana</p>
--	--

Ewang. u Marka ś. w rozdz. 7. O głuchym i niemym.

<p>15 N. 11 p. S. Wnieb. P. M. ☉</p> <p>16 P. Rocha Wyzn.</p> <p>17 W. Anastazego Bisk.</p> <p>18 S. Heleny Męcz.</p> <p>19 C. Hyacynta</p> <p>20 P. Stefana kr.</p> <p>21 S. Anastazyi</p>	<p>3 N. 11 po S. Isaakia D.</p> <p>4 7. Otrokow</p> <p>5 Jewszyhnia</p> <p>6 Preobraz. Hospod.</p> <p>7 Dometry P. M.</p> <p>8 Jemyłyana</p> <p>9 Mateja Ap.</p>
---	--

E. u Łuk. ś. w rozdz. 10. O ranion. i miłosier. wżruss. Samaryt.

<p>22 N. 12 po Sw. Joachima ☾</p> <p>23 P. Filipa B.</p> <p>24 W. Bartłomieja</p> <p>25 S. Ludwika Kr.</p> <p>26 C. Zefiryna Pap.</p> <p>27 P. Józefa Kalas.</p> <p>28 S. Augustyna B. W.</p>	<p>10 N. 12 po S. Lawrentia</p> <p>11 Jewpła M.</p> <p>12 Fotya mucz.</p> <p>13 Maksyma Prepod.</p> <p>14 Michea Pr. †</p> <p>15 Uspen. Bohorod.</p> <p>16 Dyomyda M.</p>
---	---

Ewan. u Łuk. ś. w rozdz. 17. O uzdrowieniu 10 trędowatych.

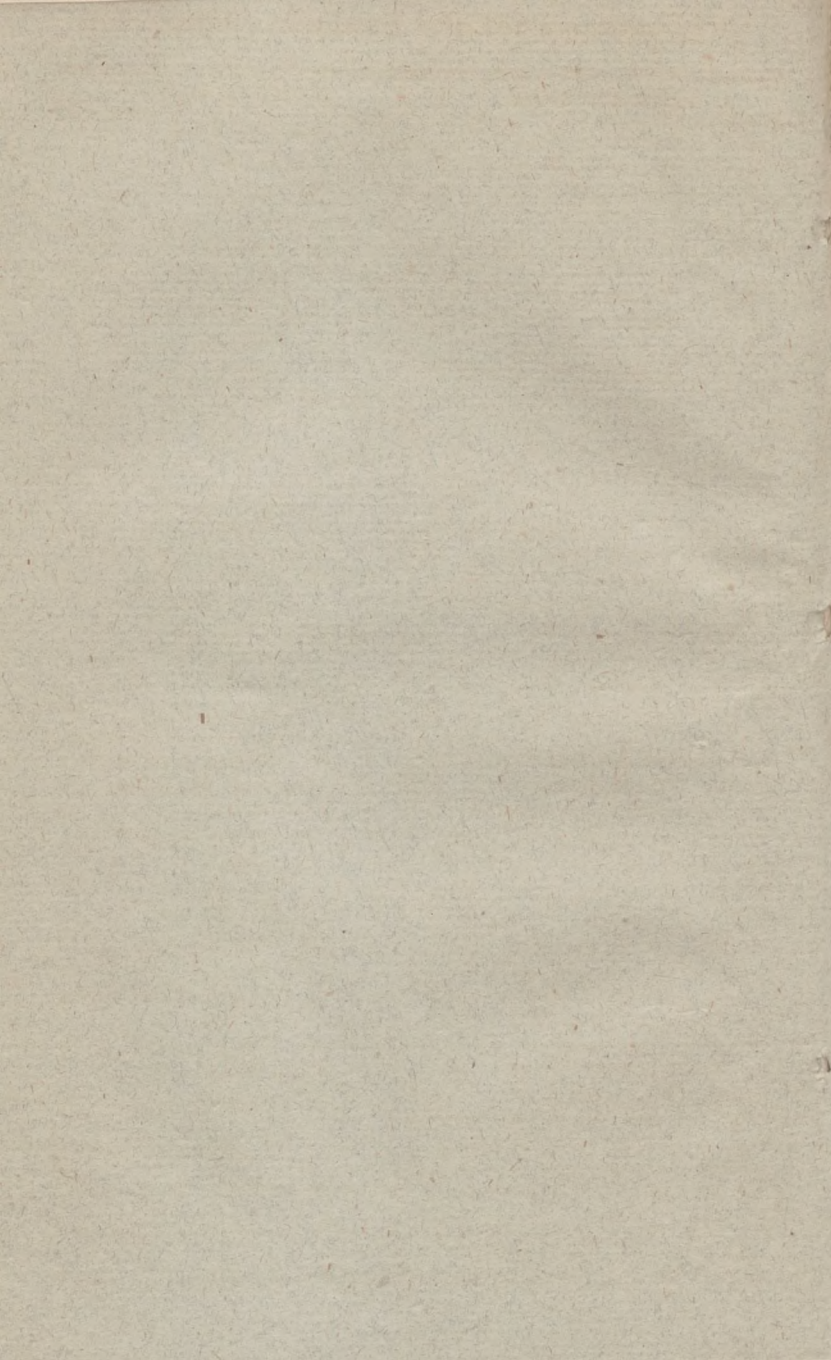
<p>29 N. 13 po S NMP. Pocz. ☽</p> <p>30 P. Róży Lim.</p> <p>31 W. Rajmunda wyz.</p>	<p>17 N. 13 po S Myrona</p> <p>18 Flora M.</p> <p>19 Andrea M.</p>
---	---

Ostat. kwadra d. 8 god. 2 m. 46 po połud. Do 8 gorąco, 10 szron i chłodno do 13, 14 deszcz.

Nów dnia 15 god. 3 m. 17 po połud. 15 i 16 pogoda, koło 20 i 21 upały. Pierw. kwad. dnia 22 god. 7 m. 21 rano. Po upadach deszcz.

Pełnia dnia 29 god. 3 m. 59 po połud. Pogoda do końca miesiąca.

Wrzesień ma dni 30. Sentiabr. September.

Kalendarz polski.	Kalendarz ruski.
1 S. Anioła Str.	20 Samuła Pror.
2 C. Stefana kr.	21 Thaddeja Ap.
3 P. Joachima i Bron.	22 Ahaftonika
4 S. Rozalii P.	23 Łuppa M.

Ewang. u Mat. ś. w rozdz. 6. Nikt nie może dwóm panom służyć.

5 N. 14 po S. Joachima oj.	24 N. 14 po S. Jewfychia
6 P. Zacharyasza Pror. ☾	25 Warthołomea
7 W. Reginy panny	26 Adriana m.
8 S. Narodz. N. Maryi P.	27 Pimona Prep.
9 C. Gorgoniusza	28 Mojseja
10 P. Mikołaja	29 Usiek. Hł. J.
11 S. Hyacynta M.	30 Alexandra

E. u Łuk. ś. w rozdz. 7. W ów czas, gdy Jezus szedł do miasta Naim.

12 N. 15 po Sw. Im. P. M.	31 N. 15 po S. Poł. Poj.
13 P. Maurycego ☾	1 Sentiabr. Symeona
14 W. Podwyż. ś. Krzyża	2 Mamanta
15 Ś. Such. Nikodema M. †	3 Anstyma Mucz.
16 C. Ludmiły M.	4 Wawyły M.
17 P. Lamberta †	5 Zacharyi P.
18 S. Tomasza †	6 Wosp. C. A. M.

Ewan. u Łuk. ś. w rozdz. 14. O uzdrowieniu opuchłego.

19 N. 16 po Sw. Teodora	7 N. 16 S. Sozonta M.
20 P. Eustachiusza ☾	8 Rozdest. Bohorod.
21 W. Mateusza Apost.	9 Joakima A.
22 Ś. Maurycego Męcz.	10 Mynodory Prep.
23 C. Tekli P. i Męcz.	11 Theodory
24 P. Władysława z Gie.	12 Awtonoma
25 S. Kleofasa	13 Kornuła

Ewang. u Mateusza ś. w rozdz. 22. O miłości Boga i bliźniego.

26 N. 17 po Sw. Justyny M.	14 N. 17 po S. Wozdwy. †
27 P. Kosmy i Dam.	15 Nikity M.
28 W. Wacława Kr. i m. ☾	16 Jewfymyi
29 S. Michała Arch.	17 Sofii Mucze.
30 C. Hieronima	18 Eumenia E.

Ostatnia kwadra dnia 6 god. 7 m. 54 wieczór. Do 6 gorąca, 8 szron. 9 pochmurno i chłodno.

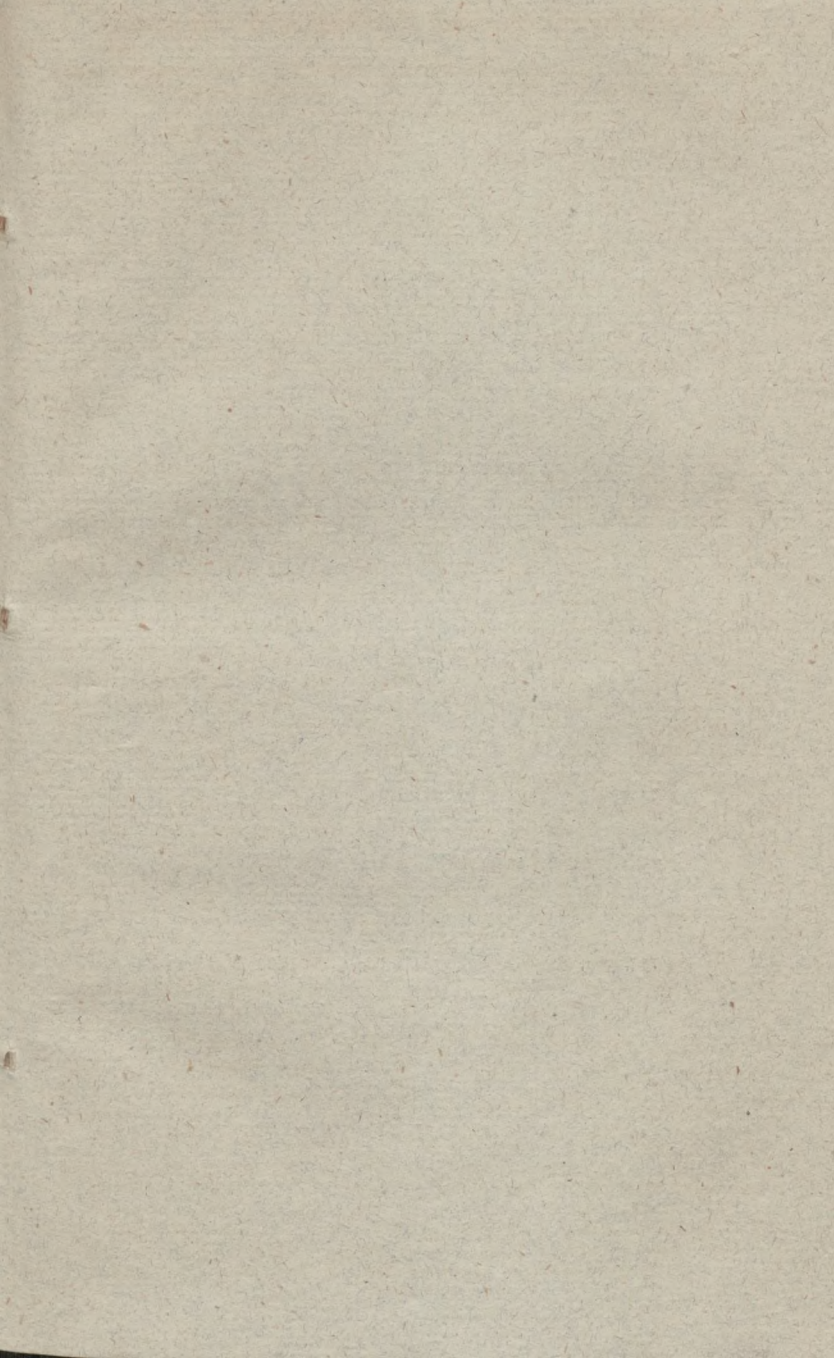
Nów dnia 13 god. 11 m. 58 wieczór. 13, 14, 15, 16 pogoda 18 deszcz potem pogoda do 21.

Pierwsza kwadra d. 20 god. 2 m. 36 wieczór. Pogoda deszczami przerywana.

Pełnia d. 28 god. 7 m. 44 rano. Pochmurno i dżdżysto.

Kalendarz polski.		Kalendarz ruski.	
1 P.	Remigiusza	19	Trofima M.
2 S.	Aniołów Stróżów	20	Eustathia
<i>Ewang. u Mateusza ś. w rozdz. 9. O uzdrowieniu paralityka.</i>			
3 N.	18 po S. N. M. P. Róż.	21	N. 18 po S. Kodrata
4 P.	Franciszka Seraf.	22	Foki M.
5 W.	Placyda M.	23	Zaczątye
6 Ś.	Fryderyka M. ☉	24	Thekły Mucz.
7 C.	Marka Pap.	25	Eufrozyny
8 P.	Brygidy	26	Joanna Boh.
9 S.	Dyonizego Areop.	27	Kałystrata
<i>Ewang. u Mateusza ś. w rozdz. 22. O weszwanych na gody.</i>			
10 N.	19 po S. Franciszka	28	N. 19 po S. Charytona
11 P.	Emiliana W.	29	Kyriaka
12 W.	Maxymiliana	30	Hrehoria
13 Ś.	Edwarda kr. ☿	1	Oktiabr. Pokrow B.
14 C.	Kalixta P. M.	2	Kypria Ju.
15 P.	Teresy P.	3	Dionysia
16 S.	Gawła Op. Wyzn.	4	Jeretheja M.
<i>E. u Jana ś. w rozdz. 4. O chorym synie króla w Kafarnaum.</i>			
17 N.	20 po Sw. Jadwigi	5	N. 20 po S. Charytyny
18 P.	Łukasza Ew.	6	Thomy Ap.
19 W.	Jana Kant.	7	Serbia i W.
20 Ś.	Prze. ś. Wojciecha ☾	8	Pełakyi Prep.
21 C.	Urszuli P. M.	9	Jakowa Alf.
22 P.	Maryi Salom.	10	Ewłampia
23 S.	Jana Kapist.	11	Filippa Ap.
<i>Ewang. u Mat. ś. w rozdz. 18. O stłdse dłużnym i stłśliwym.</i>			
24 N.	21 po Sw. Rafała Ar.	12	N. 21 po S. Prowa
25 P.	Chryzanta M.	13	Karpa M.
26 W.	Amanda	14	Nazarya
27 Ś.	Iwona W.	15	Jewftymya Prop.
28 C.	Szymona i Judy ☽	16	Łonhina Sot.
29 P.	Zenebiusza	17	Oszii Pror.
30 S.	Klaudiusza +	18	Łuki Ew.
<i>Ewang. u Mateusza ś. w rozdz. 22. O monecie czynszowėj.</i>			
31 N.	22 po Sw. Wolfganga	19	N. 22 po S. Joiła Pro.

Ostatnia kwadra dnia 6 god. 11 m. 55 rano. Czas niestały.
 Nów dnia 13 godzina 8 m. 34 rano. Od 13 do 19 chłodno czasem dęszcz.
 Pierwsza kwadra dnia 20 god. 1 m. 15 rano. 25 bardzo zimno, 26 dęszcz.
 Pełnia dnia 28 godzina 1 m. 13. rano. Dnia 29, 30 zimno, 31 dęszcz.

Kalendarz polski.

Kalendarz ruski.

1 P.	Wszystkich Święt.
2 W.	Dzień zaduszny. Peg.
3 Ś.	Huberta bisk.
4 C.	Karola Borom.
5 P.	Emeryka
6 S.	Leonarda Wyzn.

20	Artemia M.
21	Iparyona
22	Awerkia Jepis.
23	Jakowa Ap.
24	Arefty M.
25	Markiana

Ewang. u Mateusza ś. w rozdz. 9. O wskrzeszeniu córki księżęcia.

7 N.	23 po S. Opieki NMP.
8 P.	Adolfa
9 W.	Seweryna
10 Ś.	Jędrzeja z Awel.
11 C.	Marcina Bisk.
12 P.	Marcina Pap.
13 S.	Dydaka

26	N. 23 po S. Dymytra
27	Nestora M.
28	Terentya
29	Anastazyi M.
30	Zynowia
31	Stachia M.
1	Nojabr. Kosmy i Dam.

Ewang. u Mateusza ś. w rozdz. 13. O ziarnie gorczyczym.

14 N.	24 po S. Serapiona
15 P.	Leopolda Wyzn.
16 W.	Edmunda
17 Ś.	Stanisława Kost.
18 C.	Eugeniusza
19 P.	Elżbiety
20 S.	Felixa de Wal. Wyz.

2	N. 24 po S. Josefata
3	Akepsymy M.
4	Joannikya
5	Hałakłyona M.
6	Pawła Ar. K.
7	Jerona M.
8	Mychajfa Arch.

Ewan. u Mat. ś. w rozdz. 24. O brzydkości spustoszenia.

21 N.	25 po Sw. Ofiar. P. M.
22 P.	Cecylii P.
23 W.	Klemensa Pap.
24 Ś.	Emilii P.
25 C.	Katarzyny P.
26 P.	Piotra Alexandra
27 S.	Waleryana

9	N. 25 po S. Onysifora
10	Jerasta
11	Myny M.
12	Joanna mył.
13	Joanna Złot.
14	Filippa Ap.
15	Huria M.

Ewang. u Łukasza ś. w rozdz. 21. O znakach na Niebie i Ziemi.

28 N.	1 Adw Stefana i Urb.
29 P.	Saturnina Męcz.
30 W.	Jędrzeja. Apost.

16	N. 26 po S. Matheja
17	Hryhoria
18	Plát. i Ro.

Ostatnia kwad. d. 5 g. 2 m. 0 rano. Od 1 do 5 dęszcze przechodzą. Chłodno. Nów dnia 11 godzina 6 m. 0 wieczór. Wichry z dęszczem wróży. Pierw. kwad. d. 18 g. 3 m. 47 po połud. Ciągłe pochmurno i dżdżysto, 23 jasno i zimno. Pełnia dnia 26 g. 8 m. 0 wieczór. Czas dość łagodny, ranki i wieczory zimne, przy końcu śnieg i przymrozki.

Grudzień ma dni 31. Dekabr. December.

Kalendarz polski.		Kalendarz ruski.
1 S. Eligiusza Bisk.		19 Awdya Pror.
2 C. Bibiany P. M.		20 Hryhoria Dek.
3 P. Franciszka Xaw.		21 Wowed. Bohorod.
4 S. Barbary P. M.		22 Filimona

Ewang. u Mat. ś. w rozdz. 11. O poselstwie Jana do Chrystusa.

5 N. 2 Adw. Sabby Op.		23 N. 27 po S. Amfiłochia
6 P. Mikołaja Bisk.		24 Jekateryny
7 W. Ambrozego B.		25 Kłymenta P.
8 Ś. Niepokal. N. Maryi P.		26 Apyppa Prep.
9 C. Leokadyi		27 Jakowa Per.
10 P. Melchiora		28 Stefana Pr. M.
11 S. Damazego Pap.		29 Paramona

Ewang. u Jana ś. w rozdz. 1. O poselstwie żydów do Jana.

12 N. 3 Adw. Alexandra		30 N. 1 Adw. Andreja A.
13 P. Łucyi i Otalii P.		1 Dekabr. Nauma
14 W. Spiridiona		2 Awakuma
15 Ś. Such. Jereneusza		3 Sofonia Pror.
16 C. Euzebiusza		4 Warwary W.
17 P. Łazarza Bisk.		5 Sawwy Osw.
18 S. Gracyana		6 Nykołaja Jepisko.

Ewang. u Łuk. ś. w rozdz. 3. O Janie opowiadającym chrzest pokuty.

19 N. 4 Adw. Nemezyusza		7 N. 2. Adw. Amwrosya
20 P. Teofila Męcz.		8 Pałapia
21 W. Tomasza Apost.		9 Zaczat. Bohoro.
22 Ś. Zenona męcz.		10 Myny Jermoch Mucz.
23 C. Wiktoryi Panny		11 Danyiła Stolp.
24 P. Adama i Ewy		12 Spiridiona
25 S. Boże Narodzenie		13 Eustratia

Ewang. u Łuk. ś. w rozdz. 2. Szymon przepowiada o Jezusie.

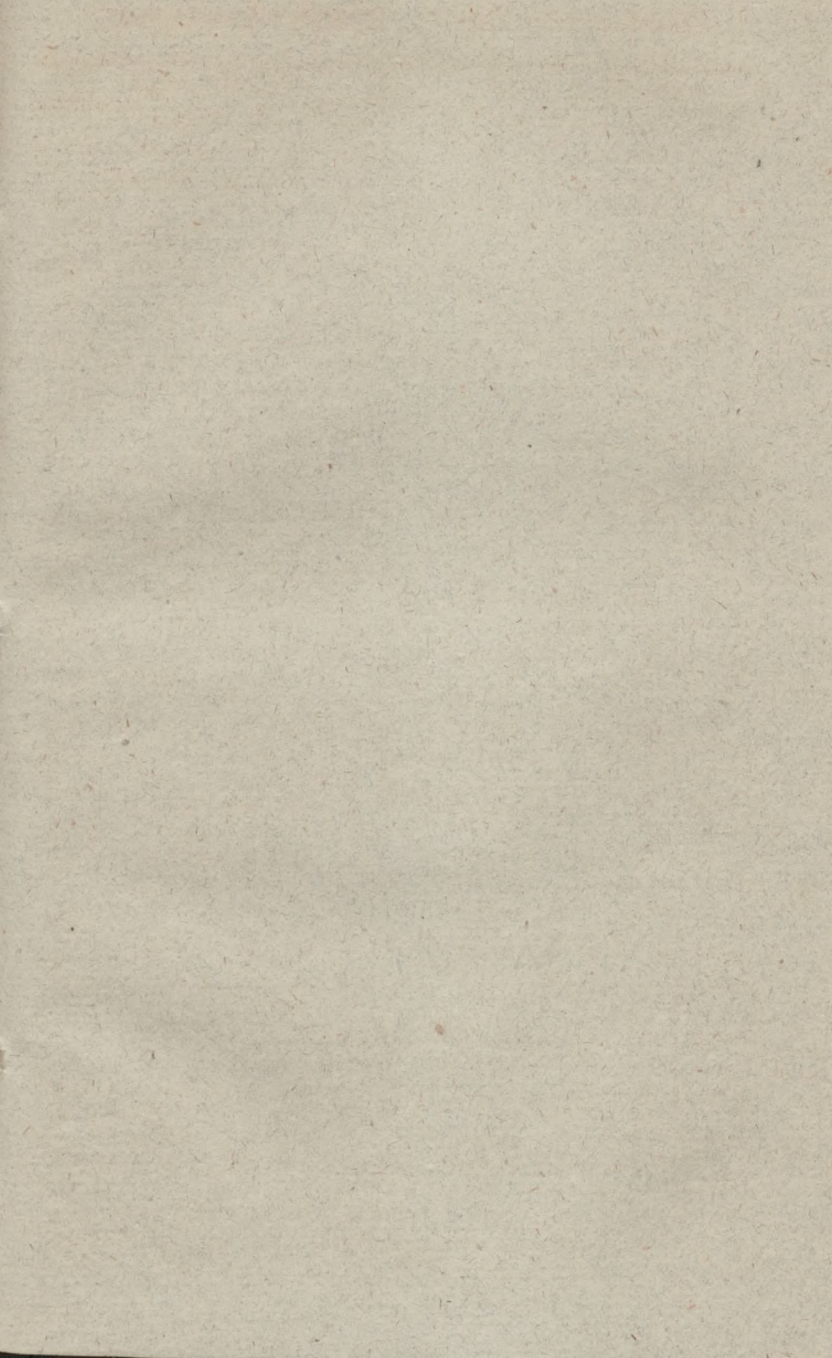
26 N. Szczepana Męcz.		14 N. 3 po Adw. Tyrsa
27 P. Jana Ewang.		15 Jełeutherya
28 W. Młodzianków mm.		16 Ahhea p.
29 S. Tomasza Kanta		17 Danyiła Pror.
30 C. Dawida króla		18 Sewastyjana
31 P. Sylwestra P.		19 Wonyfatia M.

Ostat. k. d. 4 g. 1 m. 42 po połud. 1 mróz, 4 śnieg, od 5 do 10 mokro i śnieżno.

Nów dnia 11 g. 4 m. 51 rano. 11 i 12 deszcz drobne, od 13 do 16 pochmurno.

Pierw. kwa. d. 18 g. 9 m. 58 rano. 21 spory śnieg, na mrozy się sili.

Pełnia dnia 26 god. 2 m. 29 po połu. Do końca roku mroźno.

5612.

Styczeń	Dnia	2.	10	Tebeth.	Obleżenie Jerozolimy. Po.
		22.	1	„	Schebat.
Luty.		21.	1	Adar	
Marzec.		4.	13	Adar	Post Estery.
		5.	14	„	Purim
		6.	15	„	Suschan purim.
		21.	1	Nisan.	
Kwiec.		4.	15	Nisan	Początek Paschy.
		5.	16	„	Drugie święto.
		10.	21	„	Siódme święto.
		11.	22	„	Koniec Paschy.
		20.	1	Jjar.	
Maj.		7.	18	Jjar	Lag B'omer.
		19.	1	Sivan.	
		24.	6	„	Tygodniowe święto.
		25.	7	„	Drugie święto.
Czerw.		18.	1	Tamus.	
Lipiec.		4.	17	Tamus	Post. Zdobycia kościoła.
		17.	1	Ab.	
		25.	9	„	Post. Spalenie kościoła.
Sierpień		16.	1	Elul.	

5613.

Wrzesi.		14.	1	Tischri	Nowy rok.
		15.	2	„	Drugie święto.
		16.	3	„	Post Gedaljah.
		23.	10	„	Sądny dzień.
		28.	15	„	Kuczki.
		29.	16	„	Drugie święto.
Paźdz.		4.	21	„	Palmowe święto.
		5.	22	„	Koniec kuczek.
		6.	23	„	Radość z prawa.
		14.	1	Marchesvan.	
Listop.		12.	1	Kislev.	
Grudz.		6.	25	„	Poświęcenie kościoła.
		12.	1	Tebeth.	
		21.	10	„	Post. Obleżenie Jerozol.

Wschód i zachód Planet i Księżyca.

W Styczniu.

Merkury w pierwszych dniach miesiąca świeci na chwilę po zachodzie słońca; od połowy zaś Stycznia wschodzi przed wschodem słońca. *Wenus* świeci na zachodzie krótko wieczór. *Mars* wschodzi z wieczora coraz wcześniej i widziany być może przez całą noc. *Jowisz* wschodzi dopiero po północy. *Saturn* świeci zaraz z wieczora aż do północy potem zachodzi. *Uranus* tak samo jak Saturn świeci z wieczora a o północy zachodzi.

Księżyc.

1.	Wschodzi o god.	12 m. 51	po poł.	Zachodzi o g.	1 m. 25	rano	☾
8.	—	5 — 44	—	—	8 — 55	—	☾
15.	—	1 — 37	rano.	—	12 — 15	po poł.	☾
22.	—	8 — 41	—	—	5 — 46	—	☾
29.	—	11 — 16	—	—	12 — 17	rano	☾

W Lutym.

Merkury wschodzi na niedługo przed wschodem słońca, z wieczora go niewidać. *Wenus* daje się widzieć w stronie zachodniej zaraz z wieczora i zachodzi między 7 god. a 9 god. *Mars* świeci całą noc. *Jowisz* pokazuje się dopiero od północy. *Saturn* widzialny w tym miesiącu z wieczora, zachodzi między 10 god. a 12 g. w nocy. *Uranus* świeci także z wieczora i zachodzi między 10 g. a 12 g.

Księżyc.

5.	Wschodzi o god.	4 m. 43	po poł.	Zachodzi o g.	7 m. 21	rano	☾
12.	—	12 — 43	rano.	—	10 — 47	—	☾
19.	—	7 — 13	—	—	4 — 40	po poł.	☾
26.	—	9 — 40	—	—	10 — 14	rano	☾

W Marcu.

Merkury niewidzialny. *Wenus* zaraz z wieczora po zachodzie słońca ukazuje się na zachodzie. *Mars* świeci przez całą noc, nad ranem zachodzi. *Jowisz* Z początku miesiąca wschodzi dopiero o północy, potem coraz to wcześniej. *Saturn* widać go z wieczora ale nie długo przy zachodzie. *Uranus* podobnie jak Saturn.

Księżyc.

4.	Wschodzi o god.	3 m. 26	po poł.	Zachodzi o g.	5 m. 59	rano.	☾
11.	—	8 — 56	rano	—	9 — 18	—	☾
18.	—	5 — 44	—	—	3 — 36	po poł.	☾
25.	—	8 — 7	—	—	11 — 14	—	☾

W Kwietniu.

Merkury z początku Kwietnia widać go będzie po zachodzie słońca ale krótko bo zachodzi. *Wenus* świeci do północy prawie na zachodzie. *Mars* świeci zaraz z wieczora i zachodzi dopiero po północy. *Jowisz* wschodzi koło 9 g. wieczór zachodzi zaś nad ranem. *Saturn* na początku miesiąca jest krótko widzialnym na zachodzie. *Uranus* podobnie jak Saturn zaraz po zachodzie słońca.

☞ NB. rano liczy się od północy do południa, — po południu zaś liczy się od południa do północy.

☾ Now, ☾ pierw. kwadra. ☾ pełnia ☾ ostat. kwadra.

Księżyc.

1.	Wschodzi o god.	2 m. 17.	po połu.	Zachodzi o g.	4 m. 29	rano	☾
8.	—	—	11 — 58	—	—	7 — 48	☾
15.	—	—	4 — 24	rano.	—	2 — 34	po poł. ☾
22.	—	—	6 — 36	—	—	10 — 10	☾
29.	—	—	1 — 13	po połu.	Zachodzi o g.	3 — 0	rano ☾

W Maju.

Merkury w tym miesiącu nie pokazuje się. *Wenus* świeci z wieczora prawie do samej północy. *Mars* świeci również po północy. *Jowisz* widzialny przez całą noc. *Saturn* nie pokazuje się. *Uranus* nie pokazuje się.

Księżyc.

6.	Wschodzi o god.	10 m. 48	po połu.	Zachodzi o g.	6 m. 18	rano	☾
13.	—	—	2 — 42	rano.	—	1 — 28	po poł. ☾
20.	—	—	5 — 8	—	—	9 — 8	☾
27.	—	—	12 — 14	po połu.	—	1 — 32	rano ☾

W Czerwcu.

Merkury nie widzialny w tym miesiącu. *Wenus* świeci z wieczora na zachodzie. *Mars* pokazuje się wieczór aż do północy prawie. *Jowisz* świeci pięknie aż do północy. *Saturn* Wschodzi dopiero koło 2 g. po północy. *Uranus* podobnie jak Saturn.

Księżyc.

3.	Wschodzi o god.	9 m. 35	po połu.	Zachodzi o g.	4 m. 51	rano	☾
10.	—	—	1 — 7	rano.	—	12 — 21	po poł. ☾
17.	—	—	3 — 43	—	—	8 — 2	☾
24.	—	—	11 — 2	—	—	12 — 2	☾

W Lipcu.

Merkury świeci krótko z wieczora na zachodzie. *Wenus* z początku miesiąca widzieć ją można krótko na zachodzie wieczór, przy końcu zaś na chwilę przed wschodem słońca od strony wschodniej. *Mars* świeci z wieczora w stronie zachodniej. *Jowisz* świeci z wieczora od zachodu prawie do samej północy, przy końcu Lipca zachodzi koło godziny 11. *Saturn* wschodzi po północy potem coraz to wcześniej. *Uranus* tak jak Saturn.

Księżyc.

1.	Wschodzi o god.	8 m. 11	po połu.	Zachodzi o g.	3 $\frac{1}{2}$ m. 37	rano	☾
8.	—	—	11 — 49	—	—	11 — 12	☾
15.	—	—	2 — 20	rano.	—	6 — 50	po poł. ☾
22.	—	—	10 — 30	—	—	10 — 53	☾
29.	—	—	7 — 4	po połu.	—	2 — 14	☾

W sierpniu.

Merkury widziany być może ku zachodowi zaraz z wieczora ale bardzo krótko. *Wenus* świeci kilka godzin przed wschodem słońca w stronie wschodniej. *Mars* widzialny jest w stronie zachodniej krótko z wieczora. *Jowisz* podobnie jak Mars, tylko nieco dłużej. *Saturn* wschodzi koło 10 g. wieczór i świeci całą noc. *Uranus* podobnie jak Saturn.

Księżyc.

5.	Wschodzi o god.	10 m. 11	po połu.	Zachodzi o g.	10 m. 4	rano	☾
12.	—	—	12 — 55	rano	—	5 — 34	po poł. ☾
19.	—	—	9 — 36	—	—	9 — 20	☾
26.	—	—	5 — 47	po połu.	—	1 — 4	rano ☾

We Wrześniu.

Merkury przy końcu miesiąca wschodzi przed słońcem. *Wenus* wschodzi dopiero między 1 g. a 2 g. po północy. *Mars* widzieć go można krótko bardzo po zachodzie słońca ku zachodowi. *Jowisz* widzialny od zachodu krótko po zachodzie słońca od zachodu. *Saturn* wschodzi koło 9 god. wieczór, potem coraz wcześniej i świeci całą noc. *Uranus* podobnie jak Saturn.

Księżyc.

2.	Wschodzi o god.	8 m. 34	po poł.	Zachodzi o g.	8 m. 56	rano	☾
9.	—	3 — 4	—	—	4 — 13	po poł.	☾
16.	—	8 — 38	rano	—	7 — 46	—	☾
23.	—	4 — 26	po poł.	—	12 — 1	rano	☾
30.	—	6 — 57	—	—	7 — 51	—	☾

W Październiku.

Merkury widać go krótko przed wschodem słońca od wschodu. *Wenus* wschodzi koło 2 god. po północy potem wcześniej. *Mars* pokazuje się ku zachodowi krótko po zachodzie słońca. *Jowisz* nad samym zachodem wieczór bardzo krótko. *Saturn* wschodzi z początku koło 7 g. wieczór, potem coraz wcześniej i świeci całą noc. *Uranus* świeci całą noc.

Księżyc.

7.	Wschodzi o god.	11 m. 22	po poł.	Zachodzi o g.	2 m. 54	po poł.	☾
14.	—	7 — 33	rano	—	6 — 9	—	☾
21.	—	3 — 3	po poł.	—	3 — 19	—	☾
28.	—	5 — 22	—	—	6 — 47	rano	☾

W Listopadzie.

Merkury nie pokazuje się w tym miesiącu. *Wenus* świeci przed wschodem słońca od wschodu. *Mars* tylko z początku miesiąca króciuchno z wieczora ku zachodowi widziany być może. *Jowisz* podobnie jak Mars zaraz po zachodzie słońca nad samym zachodem. *Saturn* świeci całą noc. *Uranus* podobnie jak Saturn.

Księżyc.

4.	Wschodzi o god.	10 m. 15	po poł.	Zachodzi o g.	1 m. 33	po poł.	☾
11.	—	6 — 25	rano	—	4 — 34	—	☾
18.	—	1 — 34	po poł.	—	11 — 4	—	☾
25.	—	3 — 47	—	—	5 — 45	rano.	☾

W Grudniu.

Merkury przy końcu miesiąca wschodzi na chwilę przed słońcem. *Wenus* świeci nad ranem w stronie wschodniej. *Mars* niewidzialny w tym miesiącu. *Jowisz* podobnie jak Mars niewidzialny. *Saturn* świeci całą noc prawie, bo do 4 g. rano. *Uranus* podobnie jak Saturn.

Księżyc.

2.	Wschodzi o god.	9 m. 16	po poł.	Zachodzi o g.	12 m. 7	po poł.	☾
9.	—	5 — 17	rano	—	2 — 59	—	☾
16.	—	12 — 5	po poł.	—	9 — 54	—	☾
23.	—	1 — 53	—	—	3 — 32	rano	☾
31.	—	9 — 36	—	—	11 — 8	—	☾

TABLICA

WSCHODU I ZACHODU SŁOŃCA, PRZYBYCIA, UBYCIA I DŁU-
GOŚCI DNIA, NA WIDNOKRĄG 50° 3' WYSOKI.

Miesiąc	Dni Miesiąca	Słońca		Przy- bycia dnia	Dłu- gość dnia	Miesiąc	Dni Miesiąca	Słońca		Uby- cia dnia	Dłu- gość dnia
		Wsc G. M.	Zach. G. M.					Wsc G. M.	Zach. G. M.		
Styczeń.	5	7 59	4 11	0 11	8 12	Lipiec.	5	3 59	8 9	0 12	16 10
	10	7 58	4 17	0 18	8 19		10	4 3	8 7	0 18	16 4
	15	7 55	4 24	0 28	8 29		15	4 8	8 2	0 28	15 54
	20	7 51	4 32	0 40	8 41		20	4 14	7 57	0 39	15 43
	25	7 46	4 39	0 52	8 53		25	4 20	7 51	0 51	15 31
	30	7 40	4 48	1 7	9 8		30	4 28	7 44	1 6	15 16
Luty.	5	7 31	5 0	1 28	9 29	Sierpień.	5	4 36	7 34	1 24	14 58
	10	7 24	5 7	1 42	9 43		10	4 43	7 26	1 39	14 43
	15	7 14	5 16	2 1	10 2		15	4 51	7 17	1 56	14 26
	20	7 5	5 25	2 19	10 20		20	4 58	7 7	2 13	14 9
	25	6 56	5 32	2 35	10 36		25	5 6	6 57	2 31	13 51
	29	6 48	5 40	2 51	10 52		30	5 13	6 47	2 48	13 34
Marzec.	5	6 37	5 47	3 9	11 10	Wrzesień.	5	5 21	6 30	3 13	13 9
	10	6 27	5 56	3 28	11 29		10	5 30	6 23	3 29	12 53
	15	6 16	6 3	3 46	11 47		15	5 36	6 13	3 45	12 37
	20	6 5	6 12	4 6	12 7		20	5 45	6 1	4 6	12 16
	25	5 54	6 21	4 26	12 27		25	5 52	5 51	4 23	11 59
	30	5 44	6 27	4 42	12 43		30	5 59	5 40	4 41	11 41
Kwiecień.	5	5 29	6 37	5 7	13 8	Październik.	5	6 7	5 30	4 59	11 23
	10	5 19	6 45	5 25	13 26		10	6 14	5 18	5 18	11 4
	15	5 9	6 52	5 42	13 43		15	6 23	5 8	5 37	10 45
	20	4 59	7 1	6 1	14 2		20	6 30	4 58	5 54	10 28
	25	4 49	7 7	6 17	14 18		25	6 39	4 49	6 12	10 10
	30	4 40	7 17	6 36	14 37		30	6 47	4 40	6 29	9 53
Maj.	5	4 32	7 22	6 49	14 50	Listopad.	5	6 57	4 29	6 50	9 32
	10	4 23	7 31	7 7	15 8		10	7 6	4 22	7 6	9 16
	15	4 16	7 37	7 20	15 21		15	7 14	4 15	7 21	9 1
	20	4 8	7 45	7 36	15 37		20	7 22	4 9	7 35	8 47
	25	4 3	7 50	7 46	15 47		25	7 29	4 4	7 47	8 35
	30	3 57	7 56	7 58	15 59		30	7 37	4 1	7 58	8 24
Czerwiec.	5	3 55	8 2	8 6	16 7	Grudzień.	5	7 43	3 58	8 7	8 15
	10	3 52	8 6	8 13	16 14		10	7 48	3 58	8 12	8 10
	15	3 51	8 9	8 17	16 18		15	7 53	3 58	8 17	8 5
	20	3 51	8 11	8 19	16 20		20	7 57	4 0	8 19	8 3
	25	3 52	8 12	ubyto	16 20		25	7 59	4 2	przyb	8 3
	30	3 54	8 12	0 4	16 18		30	7 59	4 7	0 7	8 8

Tablica do regulowania

Kiedy dobry kompas słoneczny poka-

Dnia	w Styczniu		w Lutym		w Marcu		w Kwietniu		w Maju		w Czerwcu	
	g.	m.	g.	m.	g.	m.	g.	m.	g.	m.	g.	m.
	1	12	3.5	12	14.0	12	12.5	12	4.0	11	57.0	11
2	—	4.0	—	—0	—	—0	—	3.5	—	—0	—	58.0
3	—	4.5	—	—0	—	—0	—	3.0	—	—0	—	—0
4	—	5.0	—	—0	—	—0	—	3.0	—	56.5	—	—0
5	—	5.5	—	—0	—	11.5	—	2.5	—	—5	—	—0
6	12	6.0	12	14.5	12	11.5	12	2.5	11	56.5	11	58.5
7	—	6.5	—	—5	—	—0	—	2.0	—	—5	—	—5
8	—	7.0	—	—5	—	—0	—	2.0	—	—5	—	59.0
9	—	7.0	—	—5	—	10.5	—	1.5	—	—0	—	—0
10	—	7.5	—	—5	—	—5	—	1.0	—	—0	—	—0
11	12	8.0	12	14.5	12	10.0	12	1.0	11	56.0	11	59.5
12	—	8.5	—	—5	—	—0	—	0.5	—	—0	—	—5
13	—	9.0	—	—5	—	9.5	—	0.5	—	—0	12	0.0
14	—	9.0	—	—5	—	9.0	—	0.0	—	—0	—	0.0
15	—	9.5	—	—5	—	9.0	—	0.0	—	—0	—	0.0
16	12	10.0	12	14.5	12	8.5	12	0.0	11	56.0	12	0.5
17	—	10.0	—	—5	—	8.5	11	59.5	—	—0	—	0.5
18	—	10.5	—	—0	—	8.0	—	—0	—	—0	—	1.0
19	—	11.0	—	—0	—	8.0	—	—0	—	—0	—	1.0
20	—	11.0	—	—0	—	7.5	—	—0	—	—5	—	1.0
21	12	11.5	12	14.0	12	7.0	11	58.5	11	56.5	12	1.5
22	—	11.5	—	—0	—	7.0	—	—5	—	—5	—	1.5
23	—	12.0	—	13.5	—	6.5	—	—0	—	—5	—	2.0
24	—	12.0	—	—5	—	6.0	—	—0	—	—5	—	2.0
25	—	12.5	—	—5	—	6.0	—	—0	—	—5	—	2.0
26	12	12.5	12	13.0	12	5.5	11	57.5	11	57.0	12	2.5
27	—	13.0	—	—0	—	5.5	—	—5	—	—0	—	2.5
28	—	13.0	—	—0	—	5.0	—	—5	—	—0	—	3.0
29	—	13.5	—	12.5	—	5.0	—	—0	—	—0	—	3.0
30	—	13.5	—	—	—	4.5	—	—0	—	—0	—	3.0
31	—	13.5	—	—	—	4.0	—	—	—	—5	—	—

NB. Linijka (—) pod cyfrą stojąca, znaczy tę samą cyfrę co nad nią stoi; cyfra 5 stojąca po kropce (.) znaczy pół minuty.

zegarów podług kompasu.

zuje południe to na zegarze ma być:

Dnia	w Lipcu		w Sierpniu		w Wrześniu		w Październ.		w Listopad.		w Grudniu	
	g.	m.	g.	m.	g.	m.	g.	m.	g.	m.	g.	m.
	1	12	3.5	12	6.0	12	0.0	11	49.5	11	44.0	11
2	—	3.5	—	6.0	11	59.5	—	—0	—	—0	—	50.0
3	—	4.0	—	6.0	—	—0	—	—0	—	—0	—	—0
4	—	4.0	—	6.0	—	—0	—	48.5	—	—0	—	—5
5	—	4.5	—	5.0	—	58.5	—	—5	—	—0	—	51.0
6	12	4.5	12	5.5	11	58.0	11	48.0	11	44.0	11	51.5
7	—	4.5	—	5.5	—	—0	—	—0	—	—0	—	52.0
8	—	4.5	—	5.0	—	57.5	—	47.5	—	—0	—	—5
9	—	5.0	—	5.0	—	—0	—	—0	—	—0	—	53.0
10	—	5.0	—	5.0	—	—0	—	—0	—	—0	—	—0
11	12	5.0	12	5.0	11	56.5	11	47.0	11	44.0	11	54.0
12	—	5.0	—	4.5	—	—0	—	46.5	—	—5	—	—0
13	—	5.5	—	4.5	—	—0	—	—0	—	—5	—	—5
14	—	5.5	—	4.5	—	55.5	—	—0	—	45.0	—	55.0
15	—	5.5	—	4.0	—	—0	—	—0	—	—0	—	—5
16	12	5.5	12	4.0	11	55.0	11	45.5	11	45.0	11	56.0
17	—	6.0	—	4.0	—	54.5	—	—5	—	—0	—	—5
18	—	6.0	—	3.5	—	—0	—	—0	—	—5	—	57.0
19	—	6.0	—	3.5	—	53.5	—	—0	—	46.0	—	—5
20	—	6.0	—	3.0	—	—5	—	—0	—	—0	—	58.0
21	12	6.0	12	3.0	11	53.0	11	45.0	11	46.0	11	58.5
22	—	6.0	—	2.5	—	52.5	—	44.5	—	—5	—	59.0
23	—	6.0	—	2.5	—	—0	—	—5	—	47.0	—	—5
24	—	6.0	—	2.0	—	—0	—	—5	—	—0	12	0.0
25	—	6.0	—	2.0	—	51.5	—	—0	—	—5	—	0.5
26	12	6.0	12	1.5	11	51.0	11	44.0	11	47.5	12	1.0
27	—	6.0	—	1.0	—	—0	—	—0	—	48.0	—	1.5
28	—	6.0	—	1.0	—	50.5	—	—0	—	—5	—	2.0
29	—	6.0	—	0.5	—	—0	—	—0	—	—5	—	2.5
30	—	6.0	—	0.5	—	—0	—	—0	—	49.0	—	3.0
31	—	6.0	—	0.0	—	—	—	—0	—	—	—	3.5

PROGNOSTYK

o zmianach powietrza, i o naturalnych porach roku w ogólności, a w szczególności o przepowiedniach pogody, słońca, wiatru, urodzaju i t. p. Przyszłych pomyślnych dla nas lub niepomyślnych zdarzeń w naturze: przez Wojciecha Jastrzębskiego, prof. Instytutu gospodarskiego w Marymoncie.

Zmiany i zjawiska trafiające się w naturze jedno są: nadzwyczajne, do których n. p. liczymy: tak nazwane spadające gwiazdy i kamienie meteoryczne, trzęsienia ziemi, wybuchy wulkaniczne, podwójne słońca, zorzę północną i t. p. drugie: zwyczajne, do jakich należą błyskawice, pioruny i inne. Między zmianami zwyczajnymi jedno są stałe to jest powtarzające się jednostajnie, podług pór roku i dnia, drugie niestałe, które nie trzymają się wcale pewnego następstwa, lecz przypadają nieprzewidzianie w téj lub owéj porze rocznej, albowi téż dziennéj.

Dotychczasowe dostrzeżenia meteorologiczne, które w samym naszym kraju czynione są, już przeszło przez 50 lat to jest od r. 1779 do 1799 przez Karola Bystrzyckiego astronoma królewskiego, potem od r. 1803 do 1828 przez Ant. Magier prof. Liceum i późniejsze, doprowadziły nas zaledwie do oznaczenia zmian zwyczajnych stałych, a co się tyczy nadzwyczajnych i zwyczajnych niestałych, tych dotąd nie odważył się nikt przepowiadać z pewnością i na długi czas n. p. na cały rok, chyba tylko ten, kto nie wie, z jaką pracą i umiejętnością oznaczają się pierwsze: chociaż te zdają się być najłatwiejszemi do przepowiedzenia, jako trzymające się w swoim następstwie jednostajnej kolei.

Zmiany te, to jest: zwyczajne stałe, idą po sobie w ciągu roku porządkiem następującym: po miesiącu, w którym dnie są najdłuższe a zatem najwięcej jest światła, t. j. po Czerwcu następuje najcieplejszy czyli Lipiec, a po nim najobfitszy w wodę i zarazem najpogodniejszy to jest: Sierpień, w którym najwięcej znajduje się wody w powietrzu w stanie pary niewidzialnej, najwięcej spada jéj na ziemię w stanie deszczu, a przytem niebo bywa najpogodniejsze. Trzy więc te miesiące: Czerwiec, Lipiec i Sierpień, jako będące porą wysilenia trzech najwładniejszych działaczy i żywiołów, t. j. światła, ciepła i wody, od których zależą wszystkie zmiany tak w martwej jak i żyjącej naturze: stanowią zarazem naturalne lato czyli porę roku najcieplejszą i najbardziej sprzyjającą życiu istot roślinnych i zwierzęcych.

Po miesiącu, w którym dnie są najkrótsze, a zatem najmniej jest światła, t. j. po Grudniu, następuje miesiąc najzimniejszy czyli Styczeń, a po nim najuboższy w wodę t. j. Luty. Trzy więc te miesiące: Grudzień, Styczeń i Luty, jako będące porą najsłabszego panowania trzech powyższych przyrodzonych działaczy, t. j. światła, ciepła i wody; stanowią zarazem naturalną zimę, czyli porę najbardziej niesprzyjającą życiu roślin i zwierząt. —

Po miesiącach nakoniec, w których dni są średniej długości t. j. po Marcu i Wrześniu, następują miesiące umiarkowane co do ilości wody obecnej w powietrzu w stanie pary niewidzialnej i spadającej na ziemię, t. j. Maj i Listopad. Te więc trzy pierwsze i drugie miesiące, t. j. Marzec, Kwiecień i Maj, potem: Wrzesień, Październik i Listopad, jako będące porami umiarkowanego działania owych trzech przeważnych w naturze żywiołów, t. j. światła, ciepła i wody, stanowią zarazem naturalną wiosnę i jesień, czyli pory rozpoczynania się i kończenia czynnego życia istot roślinnych i zwierzęcych; do czego stósować się muszą prace gospodarskie, około ich pielęgnowania. —

Taka właściwie jest u nas kolej zmian stałych rocznych w naturze: co do takichże zmian dziennych, zapewniają nas dostrzeżenia meteorologiczne, że ciepło wzmagą się i słabiej za światłem, podobnie w ciągu doby jak w ciągu roku, t. j. największe jest po południu, najmniejsze po północy aż do wschodu słońca, a średnie przed południem i w porze wieczornej, woda zaś nie zmienia się zgoła co do swęj ilości w ciągu całej doby, uważać jednak można, że najwięcej jęj spada po południu, bo wtedy bywają dęszcze najulewniejsze, najmniej między północą a wschodem słońca, a jakoś w umiarkowanej ilości w porze przedpołudniowej i wieczornej.

Tyle co do zmian powietrza stałych, teraz następuje rzecz o odmianach niestałych, które nie trzymają się żadnej stałej kolei, a zatem nie dają się naprzód oznaczać przez teorię i rachunek, ale tylko pozwalają się przewidywać na krótki czas po pewnych znakach objawiających się w martwej i żyjącej naturze, lub wskazywanych przez szczególne ku temu celowi wskazywane narzędzia. Zbiór takowy znaków wskazujących przynajmniej na krótki czas przyszłe zmiany powietrza, staraliśmy się pomieścić w trzech następujących kolumnach, z których pierwsza obejmuje przepowiednie pogody i innych mających z nią najbliższą styczność zdarzeń; druga przedstawia także przepowiednie sęoty; trzecia nakoniec kolumna, wskazuje nakoniec znaki wiatru i takich odmian powietrza, którym wiatr towarzyszy. Nakoniec zamieszczamy podobne przepowiednie co do urodzaju i innych odległych, pomyślnych i niepomyślnych zdarzeń, nie ręcząc wszakże za żadne, bo tylko długie doświadczenie gospodarzy i innych podobnego powołania oświeconych ludzi, może w tęj mierze ustanowić coś pewnego, t. j. albo wyrzec potępiający wyrok na tego rodzaju przepowiednie, albo potwierdzić ich prawdziwość, albo nareszcie na ich miejsce, podać inne mniej zawodne.

I. Znaki pogody, suszy, zimna, mrozu, ciepła i odwilży.

Z chmur. Niknienie chmur w powietrzu jest w ogólności znakiem pogody i to tęp pewniejszym im się odbywa powolniej i przez dłuższy czas. Kiedy podczas letniej pory od rana powstają małe chmury, po po-

łudniu zaś poczynają się rozchodzić, a ku wieczorowi zupełnie nikną, można ztąd wróżyć z pewnością, że pogoda potrwa przez kilka dni.

Gdy przy zachodzie słońca chmury wydają się być złotego koloru i nikną, albo gdy niebo okryte jest drobnymi, nakształt marszczek na wodzie pięknie ułożonemi obłoczkami, można się z tego wszystkiego spodziewać pięknej pogody na dzień następny.

Z dęszczu. Dęszcz padający z rana przed wschodem słońca lub zaraz po zachodzie, wróży pogodę po południu. —

Z rosy. Mocna rosa z rana przy wypogodzonym niebie i spokojnym powietrzu znaczy pogodę.

Z wiatru. Zmiana kierunku wiatru podczas słyoty lub zachmurzonego nieba, zapowiada rychłą pogodę. Wiatry wschodnie i południowo-wschodnie, jako pochodzące ze stron, gdzie są najodległjsze morza a przytem klimat najzimniejszy, bywają najsuchsze i najpogodniejsze w porze letniej, a w zimowej bardzo mroźne.

Susza. Jeżeli pogoda trwa już cały tydzień a wiatr w tym czasie wieje ciągle z południa lub wschodu, następuje zwykle potem susza, która potrwa tém dłużej im częściej w ciągu jęj trwania zabięrało się na dęszcz, a potem się znowu wypogadzało. Jeżeli miesiąc Luty jest dżdżysty, takież same mogą wypaść wiosna i lato, lecz jeżeli jest zupełnie pogodny, wtedy obawiaj się posuchy.

Mróz. Mróz, który się rozpoczyna z wiatrem wschodnim, trwa zwykle przez długi czas. Jeżeli w czasie pochmurnym zimowym niebo wyjaśnia się w stronie gdzie słońce zaszło, można z tego spodziewać się mrozu.

Odwilż czyli zelzenie mrozu. Ile razy podczas mrozu śnieg pada w wielkich płatkach, a przytem wiatr wieje z południa i zmienia często kierunek, tyle razy można się spodziewać odwilży i zelzenia mrozu.

Z uważania słońca. Jeżeli po dniu dżdżystym słońce zachodzi jasno i wesoło, można się z tego spodziewać pogody przynajmniej na dzień następny, równie jak wtenczas kiedy zachodzi wśród obłoków złotoczerwonych, a przytem otoczone jest wesołą jasnością. Słońce zapowiada pogodę jeżeli wschodzi jasno, a niebo było pogodne podczas nocy. Kiedy po zachodzie słońca przy wypogodzonym niebie, spostrzega się po nad poziomem w stronie wschodniej słabo czerwony pas od spodu ciemniejszy, wtedy następny dzień będzie pogodny. Słońce przybierające kolor krwisty i niejako niknące wcześniej przed zachodem w zadymionem powietrzu, jest znakiem długiej suszy, czego dowiódł u nas rok 1811 i 1834.

Z uważania księżyca. Ile razy księżyc ma żywy blask i okazuje po nowiu swe rogi ostro zakończone, tyle razy jest znakiem pięknej i długiej pogody w porach ciepłych, a mrozu w porze zimowej.

Z uważania gwiazd. Gdy gwiazdy ukazują się na niebie w wielkiej liczbie, gdy są do tego świetne i wesoło się iskrzące, jest to nieomylny znak pogody w porze letniej a mrozu w zimowej.

Z uważania różnych rzeczy. Dym wznoszący się z kominów prosto w górę, zapowiada piękną pogodę, równie jak płomień na ognisku palący się prosto i spokojnie. —

Z uważania roślin. Wielka obfitość jagód na krzewach w porze jesienniej, jest przepowiednią mocnej zimy. A podobna obfitość miazgi za korą drzew w porze wiosennej, zapowiada na czas następny długą pogodę. Roślina znana jako chwast ogrodowy, pod imieniem muchotrzewiu, mokrzyca albo ptasięj sałaty, wznosi na pogodę z rana około 9tej godziny swoje małe białe kwiateczki i one otwiera, a jeżeli ma nastąpić deszcz, wtedy kwiateczki jej są zwisłe i zamknięte. Nogietek deszczu wy, roślina afrykańska, otwiera na pogodę swój kwiat przed 7mą godziną z rana i pozostaje zwykle w tym stanie do godziny 4tej po południu; jeżeli zaś po 7mej godzinie ranniej ma kwiat zamknięty, spodziewać się trzeba deszczu przed nadejściem nocy.

Z uważania zwierząt i ludzi. Szczekanie mocne i częste psów w nocy, wróży pospolicie odmianę powietrza. Kiedy nietoperze wcześniej pokazują się po zachodzie słońca i w większej liczbie niż zwyczajnie, a do tego latają długo w noc, można z tego spodziewać się pogody i ciepła na dzień następny. Jeżeli głaszcząc kota w ciemności, końce jego włosów okazują się być świetnymi i kiedy daje się słyszeć podczas tego głaskania niejaki trzeszczenie pod ręką, jest to znak suszy, a w zimie mrozu. Ustające darcie w członkach u osób cierpiących reumatyzm, lub mających źle zagojone rany, jest niemyłą oznaką mającej nastąpić pogody.

Z uważania ptactwa. Ukazanie się wczesne dzikich gęsi i innego ptactwa w porze wiosnowej, zapowiada bliskie ciepło, a w jesienniej zimno; zwłaszcza, jeżeli w porze pierwszej lot gęsi jest wysoki a w drugiej niski. Zbieranie się małych ptasząt w gromady na końcu lata lub w jesieni, jest zwykle znakiem bliskiego zimna. Na pogodę skowronki wysoko się wzbijają i wesoło latają; jaskółki także latają w górze. Wysoki lot kruka z rana i głośne jego krakanie w czasie niepogodnym, zapowiada czas piękny. Częste pianie kogutów podczas słoty, wróży rychłą pogodę, podczas mrozu odwilż, a podczas odwilży mróz. Na pogodę dzierlatka czyli śmieciuszek trzyma się ziemi i nie świegocze; podobnie zachowuje się cicho i spokojnie trznadel i poświérka.

Z uważania płazów, ryb i robactwa. Na piękną i stałą pogodę, pijawki trzymane w szklanym słoju (nienapełnionym zupełnie wodą i zawiązanym płócienną szmatką) leżą zwinione na dnie bez ruchu i zachowują się jak najspokojniej. W zimowej porze zachowują się podobnie na mróz jak w letniej na pogodę. Podobnie sprawuje się żabka drzewna trzymaną w naczyniu dla przepowiadania pogody. Piskorze zaś mają być w tém względzie jeszcze pewniejszymi przepowiadaczami jak pijawki i żabka drzewna. Na pogodę żaby i t. p. płazy, szczególnie te co mają pod brzuchem ogniste plamki przyjemnie kruczą w wodzie, w miejscach odległych od mieszkań ludzkich.

Z uważania pajaków i owadów. Pająki zwłaszcza te, które są wielkie, robią siatki koliste, zapowiadają pogodę, kiedy się okazują w znacznej liczbie, kiedy roztaczają wielkie koła i kiedy nie przestają na zrobieniu jednego, ale każdy stara się przez noc usnuć ich kilka. Pająki, które w kątach izby robią poziome i z góry wklęsłe siatki, przepowiadają: pogodę gdy mają wychyloną głowę z kryjówki i wyciągają nogi naprzód, a kiedy powiększają przez noc swoją siatkę i kiedy wyciągają bardzo swe nogi, to można się z tego spodziewać trwałej pogody. Pająki zimowe które podczas przykrzej pory uciekają się do mieszkań ludzkich dla odbywania tam zwykłej swojej pracy, i które nie okazują się nigdy w wielkiej liczbie, zapowiadają zimno, jeżeli przez noc robią nowe siatki. Zimno to będzie ostre i trwałe, jeżeli robią wiele siatek jedne nad drugimi, a tym przykrzejszej należy oczekiwać pory, kiedy pająki te wychodzą ze swoich kątów, przebiegają spiesznie z miejsca na miejsce, oraz walczą z sobą o posiadanie siatek dawniej zrobionych i dogodniej umieszczonych. Te znaki okazują się niekiedy na 12 lub 15 dni przed mającym nastąpić zimnem. Latanie krówek gnojowych wieczorem w czasie wiosny i lata, znaczy pogodę nazajutrz. Pajęczyna unosząca się po powietrzu w porze jesienniej i czepiająca się po płotach, znaczy stałą na kilka dni pogodę. Jeżeli mrówki wnoszą w lecie wielkie mrowiska, to można się spodziewać rychłej i mocnej zimy. Na pogodę komary i t. p. owady wnoszą się gromadami po zachodzie słońca, nie naprzykrzając się wcale przechodzącym osobom.

III. Znaki słoty, dészczu śniegu. Z uważania chmur, mgły, dészczu, rosy, wiatru, błyskawicy, grzmotów, tęczy i innych zjawisk w powietrzu.

Z chmur. Tworzenie się chmur jest w ogólności znakiem dészczu i to tem pewniejszym im się odbywa powolniej i przez dłuższy czas. Kiedy podczas letniej pory od rana powstają małe chmury, potem zbierają się w massy większe, a po południu się nie rozchodzą, ale jeszcze się bardziej wzmagają, wtedy zwykle dészcz następuje. Chmury gromadzące się jedne nad drugimi w kształcie urwistych skał, są oznaką dészczu. Małe białe chmurki przesuwające się przez słońce i nabierające od niego koloru czerwonego, jaskrawo-żółtego, zielonawego i t. d. są znakiem bliskiego dészczu. Chmury ułożone pięknie na niebie nakształt zmarszczek wody, chociaż wróżą pogodę na dzień następny, jednak każą się obawiać słoty na dzień drugi lub trzeci. Kiedy niebo okryte jest cienką warstwą wyziewów mglistych, a w pośród niej zdają się pływać grubsze obłoki, można się z tego spodziewać dészczu. Chmury podobne do rozwlekłej wełny są znakiem dészczu, mającego nastąpić za dwa lub trzy dni albo już padającego w okolicach odległych.

Z mgły. Wznoszenie się z rana mgły, jest znakiem bliskiego dészczu. —

Z dęszczu. Jeżeli dęszcz zacznie padać w godzinę lub dwie po wschodzie słońca, a tém bardziej później, słońca będzie trwała aż do wieczora. Jeżeli podczas dęszczu tworzy się niejaka kurzawa z wody nad ziemią i wyskakują bulki na wodzie, jest to znakiem że dęszcz padać jeszcze będzie długo i obficie. Jeżeli po małym dęszczu daje się widzieć blisko ziemi mgła podobna do dymu, można się z tego z pewnością spodziewać większego dęszczu.

Z rosy i białego mrozu. Brak rosy z rana przy wypogodzoném niebie lub zbieranie się chmur, rokuje wiatr, jedno zaś i drugie jest przepowiednią dęszczu. Rosa choćby była najobfitsza, a po niej następuje wiatr, nie obiecuje pogody, ale owszem zapowiada dęszcz. Biały mróz na trawie, który jest skrzepłą rosą, zapowiada dęszcz na drugi lub na trzeci dzień.

Z wiatru. Jeżeli po wiatrze pokazuje się mróz biały a po nim mgła nastąpi, potem bardzo przykra słońca. Wiatr wiejący w czasie pochmurnym, jest przepowiednią bliskiego dęszczu. Wiatry zachodnie i południowo-zachodnie i południowe, jako pochodzące ze stron, gdzie są najbliższe i najrozległsze morza, a przytem klimat najcieplejszy, bywają najbardziej obciążone wilgością a zatem najsłotniejsze. Przy tych wiatrach powietrze nie nagle się zachmurza, a z początku tak nawet bywa przezroczyste, że odległe lasy i góry i inne przedmioty daleko wyraźniej i jakoby w zbliżeniu widzieć się dają. Takowe wyraźne przedstawienie się i niejako zbliżanie odległych przedmiotów, jest prawie niezawodną przepowiednią słońca.

Z tęczy. Tęcza ukazująca się w żywych kolorach, a tym bardziej tęcza podwójna, jest znakiem że dęszcz potrwa jeszcze długo.

Z nieba. Jeżeli piękny błękit nieba przybiera kolor zielonawy, następuje potem czas pochmurny a w końcu dęszcz.

Z zimna. Po zimnach jesiennych następuje zwykle czas słońca.

Snieg i krupki. Białe chmury w zimie są znakiem śniegu, zwłaszcza gdy przy tém mróz zwalnia. Jeżeli w zimie lub na wiosnę chmury są białawo-błękitne i rozciągają się daleko, spodziewać się trzeba że będzie padał drobny grad czyli krupki.

Z uwaśniania słońca. Jasność biaława okazująca się na około słońca, księżycy i gwiazd, jest znakiem dęszczu. Kiedy w porze zimowej okazują się około słońca inne podobne do niego światła nazwane podwójnymi słońcami, jest to przepowiednią śniegu i mrozu. Jeżeli słońce jest zasępione i jakby zanurzone w wodzie; nadto jeżeli wschodzi czerwone z jaskrawymi promieniami, jeżeli się po nad nim znajduje gęsta chmura, należy się z tego wszystkiego spodziewać dęszczu. Nagłe dęszcze nigdy długo nie trwają, lecz gdy niebo zachmurza się powoli, słońce zaś, księżyc lub gwiazdy zaciemniają się nieznacznie, dęszcz padać będzie najmniej przez 6 godzin. Kiedy słońce zachodzi blade, to znaczy pospolicie dęszcz.

Z uwaśniania księżycy. Obrącz kolorowa około księżycy, albo przynajmniej jasność posępna około jego tarczy, jest prawie niemylnym zna-

kiem, w krótkiej mającej nastąpić słońcy. Jeżeli rogi księżycy po nowiu są przyćmione, albo tarcza około pełni blade, to także oznajmia deszcz, który może potrwać przez kilka dni.

Z uważania gwiazd. Kiedy gwiazdy są blade, nieliczne i wydają się być wielkimi, kiedy nie można dostrzedz ich migania, lub kiedy otoczone są jasnością, można z tego wnosić o bliskim deszczu.

Z uważania różnych rzeczy. Kiedy dym wychodzący z kominów opada na ziemię, można z tego prawie z pewnością spodziewać się słońcy. Kiedy z obór i stajen daje się czuć niezwykły odor, poczytują to niektórzy ludzie za znak deszczu. Podobnie wszelka przykra i nieprzyjemna wonia, którą dają się czuć różne rzeczy mocniej niż zwyczajnie, ma być niejaką wróżbą słońcy. Jeżeli sól, marmur, żelazo lub szkło, staje się wilgotne i jeżeli drzewo pęcznieje, jest to znakiem deszczu lub zelżenia mrozu.

Z uważania roślin. Powój płotny i polny, kurzyślep, nogietek deszczowy, dziewięciśń i wiele roślin podobnych do podróznika, zamykają regularnie przed deszczem swe kwiaty i dla tego mogą służyć za niemylną przepowiednię słońcy. Kurzyślep mający piękne czerwone lub niebieskie kwiaty a listki pod spodem czarno kropkowane, ma być w tym względzie tak ważną rośliną, że we Francji nazywają go barometrem ubogiego. W uważaniu roślin trzeba na to pamiętać, że niektóre nawet podczas ciągłej pogody otwierają się i zamykają regularnie w pewnych godzinach dnia jak n. p. wspomniany wyżej podróznik, który otwarty ma kwiat z rana a zamknięty po południu. Jest to roślina bardzo pospolita przy drogach w porze majowej i czerwcowej, ma kwiat żółty i wydaje kulistą puchowatą główkę. Kwiat jej zamknięty przed południem jest znakiem deszczu.

Z uważania zwierząt i ludzi. Na słońce konie rżą gwałtownie i wyskakują; woły otwierają nozdrze, potem kładą się i leżą; koty umywają pysk i uszy; psy są ociężałe i senne, lubią grzać się przy ogniu, jedzą trawę, drapią ziemię z zapędem i czasem jakies kruczenie daje się słyszeć w ich brzuchu; świnie są niespokojne, walażą się w błocie i skrobą. Na deszcz krety kopią większe kretowiska. Kiedy bydło i owce chciwiej zajadają trawę na pastwisku niżeli zwyczajnie, można z tego być pewnym bliskiego deszczu. Uważają że osoby cierpiące reumatyzmy i t. p. dolegliwości, a szczególnie też mające złe zagojone rany, doznają dotkliwych bólów, ile razy ma nastąpić słońca lub inna nagła nieprzyjemna zmiana powietrza.

Z uważania ptactwa. Na słońce dzierlatka rozwodzi swoje przewlekle trele wysoko w powietrzu: poświérka i trznadel odzywają się często przy drogach, skowronek śpiewa rano siedząc na bryłce roli lub na kamieniu, zięba odzywa się wczesnie w ogrodach, wróble świérgoczą bardzo rano, wrony i kawki latają gromadnie nie zatrzymując się nigdzie, sroki i sojki gromadzą się i wrzeszczą, wrony kraczą więcej niż zwyczajnie, czaple i sokółki latają nisko, ptactwo swojskie jako to: kury i indyki trzepoczą się w piasku i skubią; gęsi, kaczki i łabędzie pośpieszają na wodę,

uganiają się na nle i wydają moene krzyki, kury i gołębie nie oddalają się od swego mieszkania, kury indyjskie czyli perłowe, równie jak pawie nadzwyczajnie krzyczą, ptaszki małe zaniedbują zéru i uciekają do swoich kryjówek. Jest niemylnym prawie znakiem słyoty, kiedy jaskółki latają po nad samą wodą lub ziemią uganiając się około przechodzących osób za muszkami, które łowią niewidocznym sposobem. Na dészcz także gołębie wracają się rażno do gołębnika, a inne ptastwo daje sły szeć swoje świérgotanie i niby zwofuje się nawzajem. —

Z uważania płazów, ryb i robactwa. Na dészcz i w czasie dészczu pijawki utrzymują się spokojnie u góry naczynia. W zimowej porze zachowują się podobnież na odwilż i śnieg jak w letniej na dészcz. Żabka drzewna i piskorze trzymane w naczyniu dla przepowiadania zmian powietrza, utrzymują się także w górze jak pijawki, gdy ma słyota nastąpić. Na słyote także żaby i ropuchy nieznośnie skrzeczą i posępne wydają glosy w kałużach; żabki drzewne rechezą głośno na krzewach, rybki wyskakują nad wodę dla chwytania komarów, a glisty ziemne czyli dżdżowniki równie jak ropuchy wyłażą obficie ze swoich podziemnych kryjówek.

Z uważania pajaków i owadów. Kiedy pająki, które snują wielkie koła, pokazują się tylko w małej liczbie i nie wiele pracują, jest to znakiem pogody niestałej. A kiedy wcale nie dają się widzieć, albo kiedy nie pracują lub rozciągają tylko krótkie witki, można się z tego spodziwać dészczu. Pająki, które snują w kątach izby siatki, przepowiadają słyotę, jeżeli tylko tył swego ciała ukazują z kryjówek. Na słyotę także pająki spuszczaą się po pajęczynie i łażą po ścianach, mrówki zdażają z pośpiechem do mrowisk, równie jak pszczoły do ulów, komary brzezczą więcej jak zwyczajnie i są naprzykrzone, muszki dészczowe odbywają obroty rotami w powietrzu podczas letnich wieczorów.

III. Znaki wiatru, burzy, gradu, nawałnicy, grzmotów, piorunów, ciszy.

Wiatr i burza. Jeżeli przed wieczorem chmury formują się w stronie zachodniej i przybierają czerwony kolor, można to uważać za znak wiatru i czasu suchego. Wiatr zmieniający często swój kierunek, zapowiada nawałną burzę. Wiatr poczynający wiać we dnie jest mocniejszy i trwa dłużej niżeli ten, który się wszczyna w nocy. Jeżeli się wiatr nie zmienia, czas zostanie jak jest. Chmury podzielone jak wełna na owey, wskazują wiatr w porze letniej a śnieg w zimowej. Bły skawice okazujące się w porze zimowej, zapowiadają bliski wiatr, burzę lub śnieg. Grzmoty przypadające wieczorem, zapowiadają burzę, rano wiatr, a w południe dészcz. Grzmot ciągły oznajmia nawałnicę i wielką burzę. Gdy słyonce bardziej niż zwykle dopieka, gdy nawet w cieniu czujemy powietrze parne wzbudzające w nas poty i ociężałość, oraz niezdolność do ruchu i pracy, jest to najczęściej niezawodną oznaką w krótce mającej nastąpić burzy z grzmotami. Uważano, że wiatr południowy najwięcej sprowadza nawałnic, mniej zachodni, jeszcze mniej północny, a najmniej wschodni.

Grad. Jeżeli przed zejściem słońca niebo na wschodzie jest blade, a obłoki gęste odbijają od siebie mocno światło słoneczne, obawiaj się wtenczas wielkiej nawalnicy z gradem. Białe chmury w lecie są także znakiem gradu. Obłoki blade-żółtawe, posuwające się powoli, chociaż wiatr wieje mocny, zapowiadają podobnie grad. Ile razy słońce wschodzi blade a potem się staje czerwone, ile razy wydaje się być bardzo wielkie i bez rażących promieni tak, że na nie patrzeć można swobodnie, ile razy wschodzi i zachodzi, a niebo i chmury są czerwone, tyle razy można się spodziewać wiatru a nawet deszczu.

Z uważania księżycy. Gdy księżyc okazuje się bardzo wielkim i czerwonym, gdy rogi jego są ostre i czerniawe, gdy tarcza jego otoczona jest czerwoną jasnością to zapowiada wiatr. Tęcze i czupryny na około księżycy i słońca, zapowiadają wilgotne powietrze a następnie wiatr i słońce.

Z uważania gwiazd. Jeżeli gwiazdy tracą swój blask chociaż w powietrzu nie okazują się chmury, można się z tego spodziewać burzy. Kiedy gwiazdy zdają się być większe niż zwyczajnie i jakby bliższe siebie, jest to znakiem że nastąpi jakaś zmiana w powietrzu.

Z uważania różnych rzeczy. Jeżeli węgle zdają się żarzyć mocniej jak zwykle, a płomień na kominie nie pali się spokojnie lecz się miotają na boki, jest to znak wiatru, a przeciwnie jeżeli płomień ten jest spokojny i prosty, można się z tego spodziewać ciszy.

Z uważania roślin. Dotąd nie uważano jeszcze iżali rośliny mogą służyć do przepowiadania wiatru, burzy i t. p. zdarzeń trafiających się w atmosferze; życzeniem przeto jest, aby na ten przedmiot zwróconą została uwaga gospodarzy i naturalistów, równie jak na inne znaki, które jakkolwiek w wielkiej liczbie są tu wskazane. Jednak mogą być jeszcze pomnżane dalej, albo zastąpione przez pewniejsze.

Z uważania zwierząt i ludzi. Przed burzą bydło rogate i owce skupiają się razem i obracają głowami w stronę przeciwną od wiatru. Kiedy wicher ma się wszczać, świnie chrzączą mocno, podnoszą ryje, biegają i kwiczą. Ile razy było jest niespokojne i biega tu i owdzie wyskakując i wierzgając nogami, można się z tego spodziewać gwałtownej zmiany powietrza. Kiedy w czasie wichru krety pokazują się nad ziemią, jest to znakiem że w krótkce nastąpi cisza.

Z uważania ptactwa. Gdy kaczki, gęsi lub łabędzie uganiają się, zwłaszcza z rana po wodzie bijąc w nią skrzydłami, nurzając się i wydając mocne krzyki; gdy dzikie gęsi lecą pasmami bardzo wysoko, gdy łyśki okazują niespokojność i krzyczą; gdy kruki igrają nad wodami lub wlatują w powietrze, jest to wszystko znakiem mającego nastąpić słotnego wiatru i burzy. Gdy przeciwnie zimorodek opuszcza brzegi i udaje się na przestworze wód chociaż wiatr jeszcze wieje, gdy wróble powtarzają często swoje świergotanie, oznacza to bliski koniec trwającego wichru. Zlatywanie się morskich ptaków na brzegi lądu, zapowiada burzę. Jeżeli ptactwo drapieżne, jako to: kanie, kobusy i t. p. zgromadza się w zna-

eznej liczbie i krąży wysoko w powietrzu, jest to niezawodnym znakiem burzy gwałtownej i nadzwyczajnej. Na burzę także drozdy śpiewają głośniejsz niż zwykle.

Z uważania płasów, ryb i robactwa. Na wiatr pijawki ustawicznie się kręcą i zwijają, przed burzą, zaś grzmotami piorunami wyłażą z wody do otworu naczynia, oddychają mocno i okazują jakoby konwulsyjne poruszenia. Tak samo mają się zachowywać piskorze trzymane w naczyniu szklannem dla przepowiadania zmian powietrza.

Z uważania pajaków i owadów. Na wiatr pająki wyciągają tylko poboczne nici swojej siatki, a nie osnuwają je na około poprzecznymi czyli kolistemi, czasem zaś zaniechawszy i tój roboty, owszem potargawszy ją w części lub całkowicie, chronią się wcześniej do swoich kryjówek. Kiedy muchy i inne owady są bardziej naprzykrzone niż zwyczajnie, a pszczoły bardziej niedostępne i złośliwe, a niżeli zwykłe bywać podczas trwałej pogody, można to uważać za znak burzy połączonej z deszczem. Przed podobną burzą mrówki pracują pilniej niż zwykle, pszczoły nie lecą w pole lecz trzymają się ula lub siedzą wewnątrz niego, albo też oddaliwszy się przybywają do niego tłumnie wczas przed wieczorem, nie będąc wszystkie obciążone robotą.

IV. Znaki urodzaju i innych odległych zdarzeń.

W porze zimowej obfite śniegi obiecują rok urodzajny, a przeciwnie obfite deszcze zagrażają nieurodzajem. Wiosna dżdżysta znaczy że wiele będzie siana a mało zboża; ciepła zapowiada obfitość owoców, lecz te będą robaczywe, zimna zaś ostrzega nas, że pora zbiorów będzie spóźniona. Jeżeli wiosna i lato są oboje razem suche lub wilgotne, trzeba się obawiać wielkiego niedostatku i głodu, jeżeli zaś samo lato jest bardzo ciepłe, to się należy lekać różnych chorób, które po większej części pochodzą z nieumiarkowanego jedzenia surowych owoców i picia nieprzegotowanej wody, gotowane bowiem owoce i woda przeważona zwłaszcza z upieczoną skórką chleba nie mogą szkodzić zdrowiu, choćby upały podczas lata były jak największe. Jesień dżdżysta zapowiada nieurodzaj na wino i mierny zbiór zboża na rok następny, przeciwnie pogodna rokuje na to oboje niewątpliwie prawie urodzaj, zwłaszcza jeżeli następna zima będzie śnieżna, pierwsza połowa wiosny sucha, a druga przepadzysta. Po pięknej jesieni następuje zwykle zima wietrzna. W ogólności długie nieumiarkowanie pór co do panującego w nich bądź wiatru, bądź suszy, bądź wilgoci, bądź zimna, bądź nareszcie ciepła, staje się szkodliwem zarówno dla roślin jak dla zwierząt, a zatem niepomyślnem dla ludzi. Po wiosnie wilgotnej i takimże lecie następuje zwykle piękna i pogodna jesień. Zima dżdżysta zapowiada suchą wiosnę, a sucha wilgotną. Kiedy jesień jest piękna, to należy się spodziewać dżdżystej wiosny.

TABLICA

do wyrachowania przychodów i wydatków, pensyj, zasług &c., od 1 do 10,000 zr., na rok 1, $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, na miesiąc, tydzień i dzień jeden.

Summa ogólna Na 1 rok	Na $\frac{3}{4}$ roku		Na $\frac{1}{2}$ roku		Na $\frac{1}{3}$ roku		Na 1 miesiąc		Na tydzień albo 7 dni			Na 1 dzień		
	zr.	kr.	zr.	kr.	zr.	kr.	zr.	kr.	zr.	kr.	fe	zr.	kr.	fr.
10000	7500	—	5000	—	2500	—	833	20	194	26	3	27	46	3
9000	6750	—	4500	—	2250	—	750	—	175	—	—	23	—	—
8000	6000	—	4000	—	2000	—	666	40	155	33	1	22	13	1
7000	5250	—	3500	—	1750	—	583	20	136	6	3	19	26	3
6000	4500	—	3000	—	1500	—	500	—	116	40	—	16	40	—
5000	3750	—	2500	—	1250	—	416	40	97	13	1	13	53	1
4000	3000	—	2000	—	1000	—	333	20	77	46	3	11	6	3
3000	2250	—	1500	—	750	—	250	—	58	20	—	8	20	—
2000	1500	—	1000	—	500	—	166	40	38	53	1	5	33	1
1000	750	—	500	—	250	—	83	20	19	26	3	2	46	3
900	675	—	450	—	225	—	75	—	17	30	—	2	30	—
800	600	—	400	—	200	—	66	40	15	33	1	2	13	1
700	525	—	350	—	175	—	58	20	13	36	3	1	56	3
600	450	—	300	—	150	—	50	—	11	40	—	1	40	—
500	375	—	250	—	125	—	41	40	9	43	1	1	22	1
400	300	—	200	—	100	—	33	20	7	46	3	1	6	3
300	225	—	150	—	75	—	25	—	5	50	—	—	50	—
200	150	—	100	—	50	—	16	40	3	53	1	—	33	1
100	75	—	50	—	25	—	8	20	1	56	3	—	16	3
90	67	30	45	—	22	30	7	30	1	45	—	—	15	—
80	60	—	40	—	20	—	6	40	1	33	1	—	13	1
70	52	30	35	—	17	30	5	50	1	21	3	—	11	3
60	45	—	30	—	15	—	5	—	1	10	—	—	9	3
50	37	30	25	—	12	30	4	10	—	58	1	—	8	1
40	30	—	20	—	10	—	3	20	—	46	3	—	6	3
30	22	30	15	—	7	30	2	30	—	35	—	—	4	3
20	15	—	10	—	5	—	1	40	—	23	1	—	3	1
10	7	30	5	—	2	30	—	50	—	11	3	—	4	3
9	6	45	4	30	2	15	—	45	—	10	1	—	1	2
8	6	—	4	—	2	—	—	40	—	9	1	—	1	1
7	5	15	3	30	1	45	—	35	—	8	1	—	1	1
6	4	30	3	—	1	30	—	30	—	7	—	—	—	3
5	3	45	2	30	1	15	—	25	—	5	3	—	—	3
4	3	—	2	—	1	—	—	20	—	4	3	—	—	2
3	2	15	1	30	—	45	—	15	—	3	2	—	—	2
2	1	30	1	—	—	30	—	10	—	2	1	—	—	1
1	—	45	—	30	—	15	—	5	—	1	1	—	—	1

TABLICA

służąca do wyrachowania wagi Wiedeńskiej na Polską.

wied. funt.	polski		wied. funt.	polski		wied. funt.	polski	
	funt.	łót.		funt.	łót.		funt.	łót.
1	1	12	34	46	24	67	92	4
2	2	24	35	48	4	68	93	16
3	4	4	36	49	16	69	94	28
4	5	16	37	50	28	70	96	8
5	6	28	38	52	8	71	97	20
6	8	8	39	53	20	72	99	—
7	9	20	40	55	—	73	100	12
8	11	—	41	56	12	74	101	24
9	12	12	42	57	24	75	103	4
10	13	24	43	59	4	76	104	16
11	15	4	44	60	16	77	105	28
12	16	16	45	61	28	78	107	8
13	17	28	46	63	8	79	108	20
14	19	8	47	64	20	80	110	—
15	20	20	48	66	—	81	111	12
16	22	—	49	67	12	82	112	24
17	23	12	50	68	24	83	114	4
18	24	24	51	70	4	84	115	16
19	26	4	52	71	16	85	116	28
20	27	16	53	72	28	86	118	8
21	28	28	54	74	8	87	119	20
22	30	8	55	75	20	88	121	—
23	31	20	56	77	—	89	122	12
24	33	—	57	78	12	90	123	24
25	34	12	58	79	24	91	125	4
26	35	24	59	81	4	92	126	16
27	37	4	60	82	16	93	127	28
28	38	16	61	83	28	94	129	8
29	39	28	62	85	8	95	130	20
30	41	8	63	86	20	96	132	—
31	42	20	64	88	—	97	133	12
32	44	—	65	89	12	98	134	24
33	45	12	66	90	24	99	136	4
						100	137	16

TABLICA

służąca do wyrachowania łokcia lwowskiego na wiedeńską miarę.

Łokieć lwowski na wiedeński wyrachowany.

Pokieć lwowski	stopni	cali	linii	punkty
1	1	10	6	10
2	3	9	4	8
3	5	7	8	6
4	7	6	3	4
5	9	4	10	2
6	11	3	5	0
7	13	1	11	10
8	15	0	6	8
9	16	11	1	6
10	18	9	8	4
15	28	2	6	6
20	37	7	4	8
25	47	0	2	10
30	56		1	0
35	66	9	11	2
40	75	2	9	4
45	84	7	7	6
50	94	0	5	8
55	103	5	3	10
60	112	10	2	0
65	123	3	0	2
70	131	7	10	4
75	142	0	8	6
80	150	5	6	8
85	159	10	4	10
90	169	8	3	0
95	178	3	1	2
100	188	0	11	4

WYCIĄG

przepisów prawa Stęplowego stósownie do patentu z dnia 9go Lutego 1850.

1. Każdy stęplowi podlegający dokument, zaraz przy wystawieniu onegoż, na papierze stęplu stósownego, sporządzonym być powinien. Stęplowanie jego późniejsze, ma miejsce, a najprzód:

- a) Kiedy zupełne dokończenie interesu dłuższej niż zwykle wymaga agifacyi, i jeszcze przez strony podpisane być tak prędko nie może.
- b) W pismach stęplowi niepodlegających, a które jako allegata uważane być mają.
- c) W pismach z kraju obcego tu się dostających.
- d) Przy zupełnie wystawionych podaniach i duplikatach podań przy podpisach rubrów tychże, jeźliby ich nie, wniesiono jeszcze, lub przy wniesieniu, gdyby Władza je odrzucić miała.

2. Wolno każdemu stęplować sobie kazać co chce, byle wielkość arkusza tylko nieprzechodziła 252 cali powierzchni. Toż się rozumieć ma i o podaniach wszelkich. Księgi kupców tylko i proffesionistów, papier mieć mogą na 726 cali powierzchni.

3. Równobrzmiące Exemplarze jakiejbądź treści i interesu, każdy dla siebie stósownym sobie mają być opatrzone stęplem.. Z tąd więc:

4. Na stęplu jednym — jeden tylko dokument prawny znajdować się powinien.

5. Przedmiotem dokumentu atoli, jeźli jest kilka lub kilkanaście pojedynczych należytości pieniężnych, wówczas stęplu cena, do summy należytości pieniężnych wszystkich ma być zastosowana.

6. Dokumenta prawne stósownie zastępowane na arkuszu pierwszym, mogą mieć arkusze drugie po 15 kr. m. k. wyjawszy, gdyby stępel pierwszego arkusza, mniejszym był od 15 kr. a w razie takim reszta arkuszy stęplem tym samym ma być opatrzona.

7. Gdyby dokument zawierał kilka powtarzających się

należytości, na ciąg pewien czasu zawarowanych, n. p. na lat 10. — Stepel ma być wartości, całego lat tychże ciągu.

8. Na dokumenta należytości dożywotniój, bierze się stepeł dziesięcioletniój summy tój należytości. Należytość zastosowana do dwóch lub więcej osób, wymaga stepełu summy 15letniój należytości.

9. Ilość pieniężna walutowa, lub też monet innych, podlega stepełowi summy tójże, na monetę srebrną naszą ewalnowanej.

10. Dokument należytości pieniężnej wszelkiej zapisu albo wiecznego, lub też Towarzystw na czas nieoznaczony istnieć mogących — obowiązujący, podlega stepełowi płacy lub należytości rocznej, lecz dwadzieścia razy wziętej.

11. Summa, czasem żadnym stanowczo nieujęta, wymaga stepełu summy rocznej, lecz trzy razy wziętej.

12. Podania dwóch lub więcej osób, ci tylko wówczas na stepełu jednym miejsce swe mieć mogą, jeżeli te w jednym i tymżesamym sprawy swęj zostają stosunku; lub też podanie swoje, z jednego prawnego wywodzą stanowiska.

Modła Steplów.

Na Wexle			ZFR	kr	Na Dokumenta prawne			ZFR	kr		
od	—	do	100	—	3	od	—	do	20	—	3
"	100	"	200	—	6	"	20	"	40	—	6
"	200	"	350	—	10	"	40	"	70	—	10
"	350	"	500	—	15	"	70	"	100	—	15
"	500	"	1000	—	30	"	100	"	200	—	30
"	1000	"	1500	—	45	"	200	"	300	—	45
"	1500	"	2000	1	—	"	300	"	400	1	—
"	2000	"	4000	2	—	"	400	"	800	2	—
"	4000	"	6000	3	—	"	800	"	1200	3	—
"	6000	"	8000	4	—	"	1200	"	1600	4	—
"	8000	"	10000	5	—	"	1600	"	2000	5	—
"	10000	"	12000	6	—	"	2000	"	2400	6	—
"	12000	"	16000	8	—	"	2400	"	3200	8	—
"	16000	"	20000	10	—	"	3200	"	4000	10	—
"	20000	"	24000	12	—	"	4000	"	4800	12	—
"	24000	"	28000	14	—	"	4800	"	5600	14	—
"	28000	"	32000	16	—	"	5600	"	6400	16	—
"	32000	"	36000	18	—	"	6400	"	7200	18	—
"	36000	"	40000	20	—	"	7200	"	8000	20	—

Przewyżka nad 40000 zlr m. k. jest 2000 zlr. m. k.

za każde więc 2000 złr. m. k. wyżej, należytość stęplowa o 1 złr. m. k. więcej ma być podniesiona. Jakakolwiek bądź ilość niżej nawet od 2000 jako pełne 2 tysiące ma być uważaną. Tu wyjmują się przeniesienia własności rzeczy nieruchomości. Przewyżka zaś nad 8000 złr. m. k. jest 400 złr. m. k., na które dobięra się stępel znów 1 złr. Ilość nawet niższa od 400, za ilość pełną ma być uważaną.

Ze względu ksiąg kupieckich i rzemieślniczych, toż przemysłu rodzaju i nazwy wszelkiej. Rząd opiekuńczy przynajmniej kształt i wielkość papieru, a to jak następuje:

Księgi tego rodzaju wszelkie, mające w rozwarciu arkuszowóm:

1. aż do 380 cali kwadr. powierzchni, płać od arkusza każdego	1 kr. m. k.
2. od 380 cali kwadr. do 504 cali kwadr.	2 " "
3. od 504 " " do 726 " " " " "	5 " "
4. od 726 " " aż do powierzchni nieoznaczonej	6 " "

W księgach papieru mniejszego rozmiaru nad cali 380, ilości cali dochodzić się ma podług kart tyła, ile ich trzeba na ilość żadaną, t. j. 380 cali, i podług tego cena stęplu, ma być opłacona.

Opłatą taką ujęto więc księgi wszystkie, wyjąwszy te, jakie li służą tylko do zaciągania w nie listów kupieckich wszelkiego rodzaju. Ztąd — księgi kupieckie wszelkie, od daty patentu wyszłego na przyszłość — opłacać już mają stępel ten, od części swój niezapisanej jeszcze.

Co do opłaty należytości bez pośredniej stęplowej postanowienie jest następujące, i tak:

1. Bezpośredni podatek ten pobiera się:

- a) Od wciągnięć w księgi publiczne,
- b) Od decyzji cywilno-sądowych,
- c) Od dokumentów należytości stęplowych, a to stósownie do skali wyżej wymienionej, jak skoro należytość przewyższa kwotę 20 złr. m. k.
- d) Od interesów prawnych, na które należytość w procentach jest postanowioną.

2. Oznajmienia o interesach prawnych, a należytości stęplowej podlegających, do urzędu uczynić się mają:

A) Przy interesach w kraju, w ciągu dni ośmiu po zawarciu tychże a to:

a) Urzęda, sądy i władze wszelkie, w jakich interesa te przedsiębrano lub ułożono.

b) Notaryusze, adwokaci lub ajenci, pod jakich wpływem interesa te ukończone być by mogły.

c) Oprócz tych zaś, i strony wszelkie w interes rzeczony wchodzące.

B) W interesach zewnątrz kraju się odbywających, a stęplowi podległych, gdyby dokument ten dostać się miał tutaj, ten który go otrzymuje, najdalej w dniach 30 stępem stósownym zaopatrzyć go powinien.

C) Na wypadek wszelki, dokument taki zawsze przed użyciem sądowym lub prawnym, stępel stósowny mieć już powinien.

3. Sąd każdy pierwszej instancji, zaraz przy wydaniu wyroku lub decyzji, toż obwieszczeniu téjże, instancji wyższej, obowiązany jest udzielić odpisu tychże, urzędowi właściwemu, by tenże czuwał nad opłatą stępla należitości.

4. Przy pertraktacyach spadkowych, spadkobierca główny — podać powinien do władzy pertraktującej — wykaz spadku lub legatu swojego; aby ze stósownej stępla uiścił się opłaty.

5. Przy uzyskanym wciągnięciu w księgi publiczne, końcem nabycia praw realnych. Urząd, księgi te prowadzący, po ukończonej czynności, obowiązany jest zaraz urzędowi stęplowemu, rzeczonych dokumentów udzielić w odpisie, aby ten widział od kogo stęplowej ma żądać opłaty.

Wykaz dokumentów prawnych główniejszych porządkiem alfabetycznym ułożonych, wraz ich stępla ceną.

1. Absolutoria, czyli zaświadczenia z odbytych klas n. p. Gymnazjalnych wszystkich, toż kursów filozoficznych, prawniczych, medycznych, mieć winny stępel
2. Attestata, a inaczéj zaświadczenia z kursów klas pojedynczych, mają mieć stępel na
3. Allegata, a inaczéj dołączenia wszelkie, a nawet i listy za takie służyć, albo uchodzić mające, podlegają stęplowi

ZTR.	kr.
—	15
—	6
—	6

	Złr.	kr.
4. Bilance kupców, rękodzielników i przemysłowo kupujących innych, wymagają stępu na . . .	—	15
5. Cessyje mieć muszą raz, stosowną treści swój opłatą, toż i arkusza stęplowego cenę. Tamta stosuje się do skali, za arkusz zaś . . .	—	15
6. Donatywy, a inaczej darowizny, wymagają opłaty także raz, co do treści swój; toż co do arkusza. Od arkusza idzie stępel . . .	—	15
7. Duplikata wyroków urzędowych wszelkich od ark.	—	30
„ w procesach cywilnych i wszelkie inne	—	15
„ Treści niższej od 50 złr. m. k. ceny, od arkusza . . .	—	6
8. Dyplomata, jako potwierdzenia urzędowe, w nadaniu urzędu jakiegoś, lub udzielenia, przyznaniu przez urząd komuś stopnia jakiegoś, lub miejsca, od arkusza, żądają stępu . . .	—	30
Dyplomata przez osoby prywatne udzielane . . .	—	15
9. Dekreta albo Wyroki pierwszej Instancyi, coraz z nakazami płatniczemi Sądu wekslowego byle nie treści nad 50 złr. m. k. od ark. każdego Dekreta od 50 do 200 po ocenieniu przedmiotu od arkusza . . .	—	30
	4	—
10. Extrakta lub Wyciągi tabularne lub depozytowe	—	30
„ zagraniczne lub amotrykalne . . .	—	15
11. Intabulacye lub zaciągnięcia do ksiąg tabularnych, jeżeli rzecz wielkiej niepodlega cenie . . .	—	30
12. Konta (Conti) lub księgi rachunków kupieckich, rzemieślniczych i innych, idą podług skali wielkości arkuszowej papieru. Patrz wyżej, skalą dla ksiąg kupieckich.		
Bilansowe zaś, arkusz . . .	—	15
13. Konsensa od osób prywatnych wydane, od ark.	—	15
14. Kopije albo odpisy, urzędowe, proste (Copija simplex) od ark.	—	15
15. Księgi wędrowne, od każdego ich wydania po	—	30
16. Metryki urodzenia	—	15
17. Plenipotencye, lub Pełnomocnictwa bez żadnej nagrody	—	15
Plenipotencye, wszelkie zaś inne, podług skali idą.		

	ZFR.	kr.
18. Podania do Władz i Urzędów wyższych wszelkich nawet i do Tronu, od arkusza każdego wynosić ma po	—	15
19. Prośby wszelkie inne, a inaczéj petycye . . . . . Dodatkowe arkusze do tychże, mogą być przybrane za arkusz	—	30
20. Podania sądowe wszelkie, bywać powinny na stęplu	—	6
21. Protokoły sporne aż do 50 zlr. treści . . . . . „ wyższe nad treść tę	—	15
22. Rubra wszelkie, wolne są od stępla; ale ich kopije jakie Sądom i Urzędom komunikowane bywać powinny, każda od ark.	—	15
23. Rekursa przeciwko wyrokom na jednoryńskowym arkuszu wydanym również wysokiego wymagają stępla, a więc na . . . . . Od arkuszy dodatkowych tymże, na . . . . . Przeciwko wyrokom zaś na 30 kr. arkuszu znowu na takimże . . . . . Arkusz każdy dodatkowy do tychże na . . . . . Od wyroków Władz wyższych . . . . . A arkusze do nich dodatkowe . . . . . Od wyroków Władz niższych do wyższych od arkusza każdego.	1 — — — 4 — —	— 15 30 6 — 15 30
24. Rotulacje aktów albo Rotuły, od arkusza	—	15
25. Supultury czyli poświadczenia śmierci i pogrzebowe	—	15
26. Towarzystw istniejących, lub zawiązanych umowy albo układy	—	15
27. Układy inne, albo co do treści; a na tę jest skala. Inne zaś po	—	15
28. Wekslowe protesta od arkusza	—	36
29. Wypowiedzenia pozasądowe	—	45
30. Wnoszenia przeciwko wyrokom incydentalnym pierwszej instancyi . . . . . Każdy arkusz od nich dodatkowy	1 —	— 15
31. Zareczenia wszelkie, wyjąwszy summ większych	—	15
32. Zaświadczenia zapowiedzi kościelnych lub ślubnych	—	15
33. Zaświadczenia sług zwykłe	—	6
34. „ wszelkiéj innéj wagi	—	15
35. „ czyli Cedułki finalne zaprzysięgłych sensatów	—	6

Wszelkie prawne i sądowe dokumenta inne, albo stósownie do treści wartości swéj summy, biorą stępel podług wyżej wykazanej skali, albo są wolne od stęplów opłaty.

PORADNIK

GOSPODARSKO - LEKARSKI I DOMOWY.

Krótką nauką o chodowaniu drzew owocowych.

Rolnik sieje po większej części swoje jarzyny w polu i mało się co oddaje uprawie przedniejszych roślin kuchennych, lecz chodowaniem drzew owocowych, jako przyjemnym i wynagradzającym zatrudnieniem bez szkody w gospodarstwie trudnić się może. W niektórych powiatach Szląska sadzą wiele drzew owocowych, lecz bardzo wielu mało się o nie stara, w kilku zaś powiatach mimo zachęceń nic prawie w tym względzie nieuczyniono. Niewiadomość i przesady zapewne są głównymi przyczynami, że jeszcze na tylu miejscach przy domach położone trawniki w ogrody z drzewem owocowym nie zostały zamienione i że przy drogach, na miedzach i łąkach raczej karłowate wierzby i ciernie, niż drzewa owocowe rosną. Za wymówkę służy tam, że wszystkie usiłowania pełzły na niczym, że drzewa w krótkim czasie niszczały, albo nędznie rosły, że już to zimna strefa, już to zły grunt rosnać im nie dozwalał. Innych przyczyna nieudawania się drzew niemiano. Nie pochodziłyż też drzewa te chore ze szkółki, gdzie przez sztukę wzrost ich przyspieszono?

Wysadzonoż je nieuszkodzone i czy je dobrze wsadzono, uprawionoż ziemię przyzwoicie nim je wsadzono? Naszę przecież klima daleko jest łagodniejsze, a niżeli w Szwecyi, gdzie jeszcze drzewa owocowe rosną. W zimniejszym nawet górnym Szląsku znajdują się wyborne drzewa jabłkowe około góry S. Anny. Zobaczymy dalej grunt wielu pagórków około Trzebnicy, na którym najśliczniejsze wiśniowe drzewa rosną, lubo powiększej części tam glinę i piasek znajdziemy.

Zwykle przytaczają o to za wymówkę, że długi czas na korzyści z sadzenia drzew czekać trzeba. Prawda, że kilka lat mija, nim się jakich korzyści doczekać można,

lecz gdyby je ludzie już przed 10 lub 12tu laty sadzić byli zaczęli, jakieżby to już dzisiaj zysk mieli! Kto siac nie zacznie, jakże ten sprzętu może się spodziewać? I czyż to o następcach pamiętać nie należy? — Twierdzi dalej wielu, że owocowe drzewa na polach, łąkach i drogach więcej szkodzą niż użytku przynoszą, gdyż ani zbożu ani trawie rosnać niedozwalają. Przecież to zupełnym fałszem, i sprzeciwia się doświadczeniu. Kto zna Saksonią, Wirtembergią i Baden zapewne wcale przeciwnego jest zdania. To prawda że na takich miejscach drzew za gęsto sadzić nie należy, lecz w znacznych przedziałach, aby cień przejść mogła a słońce na rolę działać. Na pastwiskach zaś rośnie przez to trawa bujniej, gdyż wilgoć dłużej zatrzymuje ziemię, znajduje też pastérz i trzoda schronienie przeciw palącym promieniom słonecznym, ale starać się należy, by było drzew nieuszkodziło.

Rolnikowi przynosi chodowanie drzew owocowych wielki użytek. Ma on z nich zdrową i przyjemną potrawę. Może owoc świeży, albo suszony sprzedawać i z niego niekiedy więcej zbiera pieniędzy jak ze zboża. Jakże to już nieraz dobrze obrodzony owoc nieurodzajowi owocom polnych zapobiegł, miałżeby tym darem bożym, który przez dostateczne pielęgnowanie drzew uzyskać się daje, na swoje własne dobro pamiętny rolnik pogardzać. Zaiste niepowinien, niechże tylko szczerze zechce, niech weźmie się do dzieła, a uda mu się niezawodnie.

Do zasiania niemożna używać ziarenek przedniejszych gatunków owocowych; z nich wypielęgnowane drzewka puszczają w prawdzie bardzo prędko, lecz tworzą tylko hubkowate drzewo, które ostra zima łatwo uszkadza i chorobę, a potem obumarcie drzewka sprowadza.

Ztąd zbierać należy jądrka z dzikich jabłek, gruszek i wisień, gdyż z tych tylko wyrasta pień trwały i zdrowy, który uszlachetniony, obfite wydaje owoce. Lecz i tu postępuje się z ostrożnością i biorą się jądrka raczej ze słodkiego, jak kwaśnego leśnego jabłka, również z lepszych już gruszek leśnych. Gatunek śliwek małych

podługowatych, śliwki żółte, ptasze wiśnie, wydają również silne płonki.

Do zasiańcia jądrków uprawia się kilka zagonów na dobrym niemierzwionym gruncie, na wolnym miejscu lub w ogrodzie, sadzą się na cał głęboko a na stopę od siebie odległo jądrka i te przykrywają się ziemią. W jesieni zasiane jądrka pokazują się następnej wiosny. W czasie dwóch lat pierwszych należy podléwać ziemię, gdy sucho, niekiedy wieczorem, tępić robactwo, ziemię poruszać i wyrywać zielsko.

W Październiku drugiego roku uprawia się troskliwie ile możności kopiąc na dwie stopy głęboko, kawał ziemi, który jest średniej dobroci, na słońcu i powietrzu wolnym leży, aby na nim można płonki sadzić przyszlęj wiosny. Wyjmują się potem drzewka z ziemi ostrożnie, obcinają się cokolwiek korzenie spodnie, a szczepy obłamują się zupełnie z niepotrzebnych gałązek, inne zaś aż do trzech lub czterech ócz u każdego się przecinają. Prowadzą się za pomocą sznuru na zagonach proste, na stopę szerokie i tyleż głębokie rówki, sadzą się szczepy na dwie stopy od siebie, nie głębiej jak dotąd stały, utyka się przy nich pal, a korzenie przykrywa się ziemią. Zlewają się potem płonki wodą, aby się ziemia dobrze ułożyła około włókien korzenia. W ciągu lata nie trzeba zaniedbywać wyrywać zielska i motyką z wierzchu spulchniać ziemię.

Uszlachetnienie drzewek przedsięwzię się w następnych latach. Składa się ono z połączenia latorośli, albo oczka dobrego owocowego drzewa z płonką tego samego gatunku, przez co się zmusza, do wydawania takiego jak pień owocu, z którego się oczko albo latorośl wzięła. Najzwyczajniejsze uszlachetnienia sposoby są następujące: okulizowanie albo oczkowanie, kopulizowanie, albo spajanie i szczepienie.

Okulizowanie dzieje się tym sposobem i bierze się oczko z latorośli przedniego drzewa i wsadza się za skórkę płonek. Okulizowanie na trybujące oczko w Maju i Czerwcu, przez co jeszcze drzewko tego samego lata wy-

puszcza, nie jest tak zwyczajn $\acute{e}$ m, jak okulizowanie na s $\acute{p}$ iace oczko w Sierpniu, poczem ju $\acute{z}$ nast $\acute{e}$ pn $\acute{e}$ j wiosny drzewa si $\acute{e}$ pukaj $\acute{a}$. Tak si $\acute{e}$ za $\acute{s}$ post $\acute{e}$ puje: wyrzyna si $\acute{e}$ w przedni $\acute{e}$ j latoro $\acute{s}$ li ostrym no $\acute{z}$ em oczko li $\acute{s}$ ciowe w ksza $\acute{l}$ cie ma $\acute{l}$ ej tarczy i odejmuje si $\acute{e}$ p $\acute{r}$ edko od drzewa. Skoro si $\acute{e}$ ta ma $\acute{l}$ a tarcz odejmi $\acute{e}$, nale $\acute{z}$ y zaraz patrz $\acute{e}$ ć, czyli ma t $\acute{e}$ ż bia $\acute{l}$ e szpikowe ziarnka, to jest kie $\acute{l}$ ek w oczku pozosta $\acute{l}$ y, albo czy tylko ma do $\acute{l}$ ek, w tym bowiem razie ma $\acute{l}$ ą tarcz jako niedobr $\acute{a}$ odrzuci $\acute{c}$ nale $\acute{z}$ y i now $\acute{a}$ na to miejsce przygotowa $\acute{c}$. Robi si $\acute{e}$ pot $\acute{e}$ m na g $\acute{l}$ adkiem miejscu pnia werzni $\acute{e}$ cie w sk $\acute{o}$ rce a $\acute{z}$ do drzewa si $\acute{e}$ gaj $\acute{a}$ ce, kt $\acute{o}$ re ma ksza $\acute{l}$ t litery T. Otwiera si $\acute{e}$ pot $\acute{e}$ m no $\acute{z$ k $\acute{a}$ no $\acute{z}$ a, kt $\acute{o}$ rym si $\acute{e}$ okulizuje, po obydw $\acute{o}$ ch stronach pod $\acute{l}$ u $\acute{z}$ nego wci $\acute{e}$ cia, sk $\acute{o}$ rka tak, $\acute{z}$ e ma $\acute{l}$ a teraz z zako $\acute{n}$ czonym ko $\acute{n}$ cem mi $\acute{e}$ dz $\acute{y}$ dwa uszka z $\acute{l}$ atwo $\acute{s}$ ci $\acute{a}$ z g $\acute{o}$ ry na d $\acute{o$ ł zsuni $\acute{e}$ t $\acute{a}$ by $\acute{c}$ mo $\acute{z}$ e. Pot $\acute{e}$ m k $\acute{l}$ adzie si $\acute{e}$ $\acute{l}$ yko dobrze nad oczkiem, obwi $\acute{e}$ zuje si $\acute{e}$ niem ci $\acute{e}$ cie poprzeczne, okr $\acute{e}$ ca si $\acute{e}$ a $\acute{z}$ pod oczko, kt $\acute{o}$ re, przez to lekko si $\acute{e}$ do drzewa p $\acute{o}$ lonki przyci $\acute{a}$ ga. Obwi $\acute{a}$ zanie nie powinno przecie $\acute{z}$ oczka przykry $\acute{c}$. Gdy ono w kilka tygodni nabrzmieje i $\acute{l}$ yko mocno si $\acute{e}$ wci $\acute{e}$ nie, trzeba je zaraz rozpu $\acute{s}$ ci $\acute{c}$ i lekko obwi $\acute{a}$ za $\acute{c}$. Skoro oczko zacznie wypuszcza $\acute{c}$, ucina si $\acute{e}$ pie $\acute{n}$ blisko p $\acute{e}$ du na poprz $\acute{e}$ cz, a rana zaciera si $\acute{e}$ woskiem ogrodniczym.

Kopulizowanie jest $\acute{l}$ atwym i pewnym sposobem uszlachetnienia, najkorzystniejsz $\acute{e}$ m za $\acute{s}$ jest w miesi $\acute{a}$ cu Marcu i Kwietniu, i dzieje si $\acute{e}$, jak nast $\acute{e}$ puje: ogl $\acute{a}$ da si $\acute{e}$ dobrze m $\acute{l}$ ody pie $\acute{n}$, albo ga $\acute{l}$ azka, osobliwie za $\acute{s}$ to miejsce, gdzie ma by $\acute{c}$ uszlachetnione, wyszukuje si $\acute{e}$ pomi $\acute{e}$ dz $\acute{y}$ przedniemi latoro $\acute{s}$ lami ju $\acute{z}$ dawni $\acute{e}$ j $\acute{s}$ ci $\acute{e}$ temi jedna, kt $\acute{o}$ ra jest t $\acute{e}$ j grubo $\acute{s}$ ci, co p $\acute{o}$ lonka na wspomnion $\acute{e}$ m miejscu. Pot $\acute{e}$ m przycinaj $\acute{a}$ si $\acute{e}$ drzewko i latoro $\acute{s}$ la w poprz $\acute{e}$ cz tak, aby obadwa do siebie dobrze przysta $\acute{l}$ y, pot $\acute{e}$ m si $\acute{e}$ spajaj $\acute{a}$ i p $\acute{l}$ utnem obwi $\acute{e}$ zuaj $\acute{a}$. Do tego najlepsze s $\acute{a}$ cienkie tkane, woskiem ogrodniczym posmarowane p $\acute{l}$ atki.

Szczepienie jest dwojakie: na drzewo i na sk $\acute{o}$ r $\acute{e}$ k $\acute{e}$, obadwa przedsi $\acute{e}$ bior $\acute{a}$ si $\acute{e}$ na pocz $\acute{a}$ tku wiosny, gdy sok

wstępuję w drzewa. Latorośle do szczepienia przynajmniej już w Lutym z pędów jednorocznych i chowają się w świeżej ziemi aż do ich użycia.

Chcąc na drzewo szczepić, urzynamy pień piłą, który przynajmniej na palec musi być gruby, do dwóch stóp nad ziemią, ten pień wygładza się nożem i przeryna środkiem na cal głęboko. Latorośl do szczepienia, której się do czterech oczek zostawia, wyrzyna się od dołu po obudwóch stronach w poprzecz i zakończa się klinowato. Otwiera się potem szpara, a latorośl tak się wsadza, że jej skórka do skórki pnia dobrze przylegać musi.

Jeżeli pień ma większy obwód, na ten czas urzyna się wyżej i wsadzają się w niego dwie latorośle, na każdym końcu szpary jedna. Nareszcie zalapia się latorośla i szpara w około. Woskiem ogrodniczym i obwiązuje się mocnym łykiem. Szczepiąc w skórę przycinamy spodni koniec latorośli, prawie tak jak oczko do okulizowania, wszczepiamy pod podłużne wcięcie skórki i obwiązujemy.

Gdy drzewa są uszlachetnione, utrzymuje się ziemia czysto i pulchno, drzewka przywiązują się do kołków, nie dozwala się rosnąć dzikim wyrostkom i zostawiają się tylko te, co się górą puszczają. Gdy pień sześciu do siedmiu stóp wysokości dojdzie, tworzymy koronę, co się w czwartym roku przed nadejściem soku stać może. Odrzynają się zaś tam, gdzie się ma zacząć korona środkowy pęd i znajdujące się pod nim pędy po bokach. Należy potem drzewka na to miejsce przesadzić, gdzie mają później wydawać owoce. Nim się wykopią, trzeba do nich ziemię dobrze uprawić. Ziemia powinna być dobrą w głąb, jak tego potrzeba, na kamienistym, nieżyznym gruncie nie udaje się żadne owocowe drzewo bez zasilania. Jeżeli żywna warstwa ziemi jest cienka, wykopywanie dołów głębokich nie pomaga, choćby się na spód dobra ziemia sypała; gdyż w kilka lat korzenie ani pożywienia, ani miejsca do rozchodzenia się po bokach nie mają. Lepiej jest miałko, lecz w większym obwodzie, ziemię dwie do

trzech stóp pulehną zrobić i ulepszać, a potem w środku tej płaszczyzny dla drzewa tylko tak wielki otwór wykopać, aby w nim tak głęboko stała, jak dawniej. Korzenie jego rozkrzewiać się będą po bokach i same przez się wyższej warstwy ziemi szukać, jak to czynić zwykły drzewa na wolnych miejscach, które na żwirowatym gruncie stoja. Gdy się odziemki wsadzą i dobrze podleją, nie należy ich zaraz mocno do kołków przywiązywać, gdyż ziemia pulchna uniża się, przez coby między korzeniami wydrażone miejsca powstały. Ogród owocowy zakłada się w regularnych rzędach. Sadzą się jabłunki i grusze na 30, drzewa zaś wiśniowe i śliwkowe na 20 stóp od siebie odległe. Co rok w wiosnie odrzynają się w siebie wzratające pędy i uschłe drzewo. Dopóki drzewa są małe, można ziemię skopać, jarzyną zasadzić, i niekiedy nanieść krótkiej mierzwy, strzedz się należy jednak przy kopaniu, aby drzewek nieuszkodzić. Z roślin pasożytnych najlepsza się być zdaje koniczyna do obsiania ogrodu. Młode drzewka często się psują, skórka odpada, odłącza się od drzewa, które czernieje, a choroba dalej się szerzy. Psują się zaś drzewka od mrozu, uszkodzeń i świeżej mierzwy. Oderznąć trzeba nadpsute miejsce aż do kory zdrowej i zalepić ranę mieszaniną z gliny i mierzwy krowiej. Niebezpieczniejszą jeszcze chorobą jest upływ żywiczny; podlegają mu szczególnie kamionkowate gatunki owocu, jako to: drzewa brzoskwiniowe i wiśniowe. Przytem wylewa się sok pomiędzy drzewo i łyko, zgęszcza się i zasklepia rurki sokowe, tak że tamuje się obieg, kora czernieje, a drzewo zwolna usycha, na niezdrowych zaś miejscach występuje sok brunatny, który na powietrzu twardnieje. Przyczyna tej choroby jest napływ soku sprowadzony zmierzwieniem i zbytciem obcinaniem. I tu wyrzyna się uszkodzone miejsce i obkłada się rana woskiem ogrodniczym; przecież takie drzewo rzadko się da ocalić. Nie jedno drzewo owocowe ma za nadto soku i nie może kwitnąć, i owoców wydawać, osadza się na niem gruba kora i wiele gałązek. Lecz często niepłodność pochodzi

z braku żywności, drzewo ma małe pędy i słabe liście. W pierwszym razie może tak nazwane puszczenie krwi pomódz, przyczem w pniu nożem od góry na dół zadrażnienie się robi. Przez to mogą się naczynia rozszerzyć, sok mocniej wstępuje do górnych części i drzewo zaczyna kwitnąć. Jeżeli zaś niepłodność jest skutkiem złego gruntu, należy go użyźnić, odkopać korzenie, nanieść na nie tłuściej ziemi, a na wierzch nakłesać miérzwę, ta jednak korzeni dotykać nie powinna. —

Maść do kitowania drzew.

Świeży krowi nawóz bez słomy pomieszać dobrze z suchą gliną, to jest z gliną bez wody i trochę bydłczej sierści. Tą maścią trzeba zalepiać szczepki, oberzniete konary lub jakiegokolwiek rany w drzewie, ażeby się zagoiły.

Przechowanie jabłek przez zimę.

Z wszystkich sposobów zachowania jabłek na zimę, te dwa następujące są podobno najlepsze. Dla tych co nie mają piwnicy, lub nie są w stanie robić wielkich zachodów, dogodny zapewne będzie sposób układania jabłek na strychu dobrze opatrzonym z wierzchu, a od spodu ogrzewanym przez izbę zamieszkaną i opalaną codziennie, podesać suchego potrawu, na tym układać jabłka nie jedno na drugiem, ale jedno obok drugiego, a nawet aby się nie stykały ze sobą. Gdy tak się wyleżą kilka tygodni, a zima się zbliża, przebrać dokładnie zgniłe lub nabolałe, a zdrowe przykryć najmnieij na pół łokcia grubo, potrawem. To wiadome jest każdemu, że jabłka i gruszki zimowe zbierają się dopiero po suchych dniach w miesiącu Wrzesniu, a zbierając nie rzuca się ich do kosza ale kładzie powoli każde, aby się nieobiły, na co wiejscy nasi właściciele sadów nie wszyscy lubią uważać.

Zimowe kartofle.

Podług doświadczeń pewnego francuzkiego gospodarza można następującym sposobem zimowe kartofle uzyskać. Posadzone w Sierpniu kartofle zakwitają w jesieni. Natenczas ucina się naci i liści o pół stopy od ziemi i nakrywa

się ponadcinane tak krzewy ziemią i gnojem, aby zimno do środka przecisnąć się niemogło. W tym stanie zostawia się rolę przez całą zimę, a w marcu zbiera się zupełnie zrałe kartofle, które wrazie poprzedniego nieurodzaju, wielkiem na przednowku dobrodziejstwem być mogą.

Zachowanie masła od zgorzknienia.

Kto chce masło długo zakonserwować, żeby nie zgorzniało, tedy niechaj wleje w naczynie drewniane lub gliniane, przeznaczone na masło, mocnego wrzącego octu, takowe tym wypłóczy i tak na chwilę postawi. Masło tym sposobem zachowane, będzie miało nietylko przyjemny smak, ale nawet się poprawia.

Sposób szkodliwe insekty od drzew wygubić.

Wszystkie tak małe jak i wielkie robactwa osobliwie motyle nocne i pewny gatunek malutkich chrząszczy, które łaząc po drzewach, kwiaty objadają, są drzewom i owocom bardzo szkodliwe, chcąc przeto takowemu robactwu przeszkodzić aby niełaziło na drzewa, radzą niektórzy, ażeby na drzewie w około obrączkę ze smoły zrobić, ponieważ zaś takowe namaszczenie, drzewom szkodzić może, wymyślony więc następujący sposób: Potrzeba ukroić mocno klijonego papieru na 4 równe części, a to na szerokość ręki, takowych części papieru 3 lub więcej grubości drzewa, klijem z drzew osmarować i w około drzewa przywinąć tak, ażeby małe robaczki po pod papier przecisnąć się niemogły, potym ten papier smołą nasmarować, na której, gdy wnijdą zostać muszą. Takowe oklijenie drzewa trwa długie lata, a smarowidło robi się ze smoły w kociołku roztopionej.

Tuczenie kaczek i gęsi prędko i tanio.

Weź do jedzenia niezdatnego grochu, namocz go tyle ile we dwóch dniach do karmu tego drobiu potrzeba w słonej cokolwiek wodzie, napchaj pełne wole kapłonów, kaczek i gęsi, i każdego razu gdy zechcesz napełnić wole, przekonaj się czyli groch w wolech został strawiony. Przy tym taniem karmie, gdy drób będzie miał nicustan-

nie wodę do picia, prędko się utuczy, a nadto gęsi nabędą jeszcze przy tém wielkiej wątroby.

Kości za pokarm dla drobiu.

Dla wielu może być obcą rzeczą tuczenie drobiu kościami, a wszelako nie wygotowane kości z bydła, owiec i wieprzów, grubo potłuczone i cokolwiek ze szrotem, lub czém podobném zmieszane służyą bardzo dobrze do tuczenia drobiu, mianowicie indyków. Drób w ogółności je łakomie, mąkę z kości nawet bez przymieszania szrotu, i nadzwyczajnie się tuczy, ale potrzeba mu stawiać oprócz wody i piasku grubego, ponieważ takowego dla lepszej strawności potrzebuje. Indyki bowiem tak mają mocne naczynia trawiące, że je można całemi orzechami karmić.

Przeszkodzić zewrzeniu się mléka.

Mléko bardzo często, osobliwie w lecie kwaśnieje i zbiega się do kupy, jeżeli się do ognia przystawi. Obawiając się tego, potrzeba kawałek potażu lub alkali wielkości grochu wrzucić w mléko, a to w ten czas, kiedy się do ognia przystawia. Ten sam sposób służy aby ryż lub jagły, gdy się w mléku gotują, nie zewrzały, co się czasem trafia dla kwasu w mléku się znajdujacego.

Najnowszy sposób wygubienia gąsienic na drzewach owocowych.

Sposób łatwy i doświadczony, używany od lat kilku przez pewnego gospodarza, który i w tym roku ogród swój rozległy od gąsienic ochronił, jest następujący: Wapno świeże palone skrapia się taką ilością wody ile o rozsypiania się w proszek delikatny potrzeba, którym napełnia się do połowy torebka z rzadkiego płutna. Następnie woreczkiem tym przywiązanym do żerdzi długości potrzebnej, potrzasa się za wiatrem między i po nad drzewami. Delikatny pyłek wapna osiada na listkach i gałęziach, zabija gąsienice i niszczy zarody. — Podobnież pudrować można agresty, róże i jarzyny a lekka warstwa wapienna sprzyja wegetacyi.

Sposób jak w nocy zabezpieczyć się od komarów.

Okurzając przez kilka chwil twarz i ręce tytuniowym

dymem, i wieczorem wykadzając nim sypialną izbę, komary oddalą się.

Drugi sposób jest taki: na kilka godzin przed udaniem się do snu, przed zamknięciem okien, stawia się w sypialnej izbie zapalona latarnia, posmarowana wprzód zewnątrz miodem, rozpuszczonym w winie lub różanej wodzie. To przywabi wszystkie komary i tak przylgną, że się oderwać nie będą mogły. Okna zaś dla tego się zamykają, że inaczej komary zapachem izby zwabione, hurmem by się do niej zbiegły.

Sposób na krety.

Złapawszy żywego kreta, trzeba zabić i położyć na miejscu wystawioném na słońcu. Gdy pocznie grzać i mocno śmierdzieć, wkłada się go do którejkolwiek z nór kretowych.

Dobry jest także sposób na krety i myszy ziemiorajki w ogrodach, wkładając czosnek w ich nóry. —

Mrówki wstrzymać od cukru, syropu, miodu i t. p. słodyczy.

Gdy miejsce, w którym takie przechowują się rzeczy, oblejemy do koła wódką i przy niém posypiemy tłuczoną siarkę, można być pewnym, że tam żadna nie przyjdzie mrówka. Jeźliby zakradły się jakie, trzeba je jak najstawniej usunąć, a przy użyciu tego sposobu oddalą się. Niekiedy się przedzierają one gromadnie do izb przez szpary okien lub podłogę, i z tamtąd za użyciem tego sposobu wyniosą się.

Sposób na wróble w ogrodach.

Doświadczony jest następujący sposób: wielką iglicą przeciąga się nić, na łokieć długą, przez kartofel natkany do koła piórami. Ta nić przywiązuje się potem do żérdek, aby kartofel mógł się swobodnie obracać, przeciągają się także nici z takimi kartoflami na łokieć od ziemi nad grzędami i utwierdzają się w odległości łokciowej na żérdkach, nieustanny obrót kartofli, natkanych piórami, odpędza od grząd zasianych.

Kłosa czerwone.

Piękną włość zostawił ojciec dwom synom, która złotą rodziła pszenicę. Umiierając rzekł do nich: „Podzielcie na połowę posiadłość, niech każdy na części swojej z Bogiem zasięwa i zbiera, żyjcie skromnie i w zgodzie a na przygody gotowi, wspierajcie się wzajem.“

Podzielili się bracia, mieli pokój w domach swoich i miłość u ludzi. Ale starszemu mało było na złotej pszenicy, którą zbierał ze swjej części, mało na trzodzie, którą obok braterskiej na jednem widział pastwisku. Nie miły mu był chleb biały, przykry głos brata, smutne dni trawił i nocy bezsenne.

Słońce się już kryło za lasy, gdy milcząc śpiesznym krokiem szedł w pole. I widzi na miedzy zatkniętą szablę brata, który zawłoczył świeżo posiane zboże, w ten czas duch piekielny szepnął do niego: „jak łatwo zbierać możesz to zboże, które brat sieje.“ —

Noc się zbliżała, wyjął szablę z miedzy i zdradziecko wtłoczył ją w piersi idącego ku niemu brata: wytrysła krew gorącym potokiem na ziemię, ucichło krótkie jęczenie i noc przykryła zbrodnię, ale chciał, by ją i ziemia wiecznie przykryła. Zakopał więc ciało głęboko w roli zasianej i zaorał, że śladu żadnego nie było, i poszedł do domu krwawy dziedzic po bracie.

Same konie powróciły do domu, nocą i dniem szukała czeladka Pana, a zabójca naśladował jej zale.

Stał się całej włości dziedzicem do czasu, bo nie było pewności o śmierci brata. Ale biały chleb nie był mu miłszym, nocy jego nie były spokojniejsze, ani noc, ani dzień zbrodni jego ukryć przed nim niemogła.

Pięknie zazieleniły się niwy, winszowali sąsiedzi bogatych plonów; ale on stał smutny, jakby sądzony, bo on tylko wiedział, że na miejscu gdzie leżał brat zaorany, krwawe kłosa wiewały. W skowronku co się nad nim

unosił, słyszał oskarzyciela swojego; uciekał do domu i nigdy już nie śmiał oglądać łanów kłosami bogatych.

Nadeszły żniwa; przepełniła niemi brogi wesoła i niewinna czeladka, ale każdy chleb, którego dziedzic do czasu się dotknął, krwią trącił i krwią był zbroczony, a w nocy gdy snu pragnął, stawał przed nim skrwa-wiony duch brata, i krew nań strząsał z czerwonych kłosów.

Ginąc śmiercią okropną z bezsenności i głodu, nazwał się przed czeladką zabójcą brata. I leży na środku ornego pola mogiła, suchą przywalona choiną, gdzie zabity z mordercą jest pochowany.

Wszyscy orzmy spokojnie dziedziczną rolę, niepragniemy posiadłości brata, bośmy wszyscy dziedzicami do czasu, i tylko sumienie pójdzie za nami do grobu.

Najlepsza spuścizna.

Dwóch sąsiadów miało dużo dzieci. Jeden, Mikołaj był bogaty, ufał w grosz gotowy, w piękne gospodarskie budynki, obfitość bydła i zboże, a mało dbał o to, czy dzieci umieją czytać i pisać i czy to wiedzą, co człowiekowi dobrze wychowanemu wiedzieć potrzeba koniecznie.

Drugi, Szymon, szczupłego był majątku, ale za to miał dobre dzieci i pilne w nauce. Mawiał on zwyczajnie: „Widzicie dziatki moje, że wam majątku zostawić niemogę, dużo się wyłożyło i wykłada grosza na waszą naukę i nabycie pożytecznych wiadomości i rzemiosł, bądźcie tylko zawsze pobożnymi i pracujcie, a Pan Bóg nieda wam umrzeć z głodu.“

Zdarzyło się, że w parę lat na dom Mikokaja napadli złodzieje i zabrali mu wszystko, co było z gotowego grosza.

Mikołaj targał sobie włosy i ręce łamał, a Szymon pocieszał go: — „gdybym był w stanie, sąsiedzie mój, pomógł bym ci, ale wszystko co mam, idzie na dzieci, które, gdy przyjdą do lat, o twoich dzieciach niezapomną.“

Nigdy nieszczęście samo nieprzychodzi, zawsze drugie gorsze po nim następuje. W kilka miesięcy dom i gospo-

darskie budynki ze zbożem i bydłem spaliły się Mikołajowi, który na raz tak podupadł, że musiał pójść w służbę, a dzieci rozebrali liściowi sąsiedzi i krewni.

Szymon wtedy mówił do synów swoich: Dzieci moje! nie ufajcie ani w majątek, ani w pieniądź! Albowiem to tylko jest waszą własnością, coście się nauczyli, to jedno nie spali ogień, niezabierają złodzieje.

Synowie usłuchali świętych przestroóg i napomnień ojcowskich, i po jego śmierci każdy z nich miał albo dobrą posadę przy jakim urzędzie, albo trudnił się rzemiosłem zyskownym i pamiętając na przyjaźń ojców nieraz jałmużną i inną pomocą wspierali dzieci Mikołaja, które się tylko włóczyły po żebraniu.

Polowanie.

Był pewien myśliwiec, który poszedł do lasu dzikiego i ciemnego, chcąc się zabawić polowaniem. Zapuszczony się dość głęboko w puszczy, napadł na trop jakiegoś zwierza, i ciągle idąc za takowym, odkrył nareście legowisko odyńca, ale tak okropnej wielkości i tak dzikiego, że wcale nierad był temu spotkaniu. Widząc że nieprzyjacielowi potężnemu nie niezrobi, czém prędzej uskoczył i chciał co tchu uciekać, ale odyniec gonił go zajadle po krzakach, parowach, górach, aż póki nieszczęśliwy myśliwiec nieprzypadł na stromą skałę, która zwieszała się nad wodami głębokiego jeziora. Po jeziorze pływał ogromny smok i rozdziawiał szeroką paszczę; w tym myśliwy gnany przez odyńca, zesliznął się ze skały, i byłby niezawodnie wpadł prosto w głębią jeziora lub w paszczę smoczą, gdyby się był nieuchylił korzenia wystającego z rozpadliny skały. Łatwo sobie wyobrazić, jak okropnym było położenie myśliwca. Nad nim jak kat stał okropny odyniec, pod nim z otwartą paszczą czatował smok, gotów go pożreć. W tak srogięj potrzebie przestrah jego i rozpacz powiększyły się we dwoje, gdy postrzegł jak dwie myszki przybiegły, jedna biała, druga czarna, i zaczęły korzeń, na którym wisiał, podgryzać, on zaś niemógł żadną miarą je odgonić, gdyż oboma rę-

kami trzymał się. Owóż tedy lada chwila był pewien, że przegryziony korzeń urwie się, a on spadnie w paszczę smokowi. Nad nim rozpościerało się piękne drzewo, z którego słodki miód kapał, o jakże byłyby szczęśliwy dostać się do tego drzewa, w jego cieniu skończyłyby się wszystkie utrapienia i męczarnie, sama myśl o drzewie zbawienia, sprawiała, że zapominał o grożącym mu niebezpieczeństwie. Niewiadomo czy temu myśliwcowi, udało się uniknąć trojakiemu niebezpieczeństwu, i czyli myszy przegryzły ów korzeń.

Co zaś ta powiastka znaczy, objaśnię wam: Myśliwiec to człowiek, odyniec to śmierć, która go napada niespodzianie i ciągle goni. Stroma skała, to ziemia, a korzeń, to życie, do którego człowiek słabo przyczepiony. Biała i czarna mysz, podgryzające korzeń życia, znaczą noc i dzień, czyli czas trawiący który życie nasze toczy. Jeziero to piekło, smok to szatan, oboje czychają na człowieka, aby upadł i w ich otchłani się pograżył. Drzewo zaś z którego miód kapie, jest miłością osadzającą życie; człowiek do niej wyciąga ramiona i chce ją osiągnąć w potrzebie i śmierci, w mękach i udręczeniach, na żadne niebezpieczeństwo niebacząc, bo w niej upatruje całą ziemską swoją szczęśliwość. Dla tego niech człowiek codziennie na to uważa, aby niewpadł w jezioro zguby wiecznej, gdyż myszy nieustannie podgryzają korzeń życia.

Wygnaniec.

Idzie błąkać się po szyrokiem świecie; Boże! prowadź biednego wygnańca! Przechodziłem przez różne narody, spoglądały na mnie, spoglądałem na nie, i niepoznałyśmy się. Wygnaniec wszędy jest samotnym.

Nieraz, kiedy przy schyłku dnia ujrzałem dym z jakiej chatki podnoszący się w dolinie, mówiłem sobie: Szczęśliwy, kto znajdzie wieczór domowe ognisko i usiedzie przy niem wśród swoich! Wygnaniec wszędy jest samotnym.

Dokąd płyną te chmury pędzone wiatrem i burzą? i mnie jak chmury burza pędzi, a niewiem dokąd! Wygnaniec wszędy jest samotnym.

Piękne to drzewa, te kwiaty piękniejsze, ale ani te drzewa, ani te kwiaty nie są ojczyste i nie przemawiają do mojej duszy. Wygnaniec wszędy jest samotnym.

Strumyk płynie szmerząc po dolinie, czemuż szmer jego nie ten sam, jaki słyszałem w dzieciństwie? czemuż żadnego wspomnienia w sercu niebudzi? Wygnaniec wszędy jest samotnym. —

Słodkie te śpiewy, wszakże smutek i radość jakie wzbudzają we mnie, są niepodobne do smutków i radości moich własnych. Wygnaniec wszędy jest samotnym. —

Zapytano mię: Czemu płaczesz pielgrzymie? A kiedy powiedział, czemu płaczę, nikt nademną niezapłakał, ponieważ mię nierozumiano. Wygnaniec wszędy jest samotnym. —

Widziałem starców otoczonych dziatwą, jak stoletnie drzewo drobnymi latoroślami, lecz żaden z tych starców synem mię nie nazwał, żadne z dzieci nie nazwało bratem. Wygnaniec wszędy jest samotnym. —

Widziałem młode dziewice, uśmiechające się anielskim uśmiechem do oblubieńców swoich; dla mnie żadna nie miała takiego uśmiechu. Wygnaniec wszędy jest samotnym. —

Przyjaciele, małżonki, ojcowie, bracia są tylko w ojczyźnie. Wygnaniec jest wszędy samotnym. —

Biedny wygnańcze! przestań narzekać, wszyscyśmy jak ty wygnańcami na tym padole; wszyscy tracimy ojców, braci, małżonki, przyjaciół.

Ojczyzna nasza nie tutaj, człowiek próżno jej szuka, i to co ojczyznę nazywa, jest ledwo przytułkiem na noc jedną.

I dalej idzie błąkać się po szerokim świecie. Boże! prowadź biednego wygnańca. —

Zaspokojenie,

Pewien małżonek przychodził często do ojca swojej żony, skarżąc się na nią na rzeczy małej wagi. „Powiedz jej W Pan,“ odpowiedział zaudzony ojciec: — „że jeżeli się nie poprawi, to ją — jak Bóg na niebie wydziedziczę.“

Struchlały małżonek usłyszawszy tę groźbę, zaprzestał odłać chodzić na skargi.

Dubeltówka.

Jechał lichwiarz lasem, w tym wypada z za krzaków łotr, a przymierzywszy strzelbę krzyknie: „Kup pan te fuzyę za 10 dukatów, bo do niego strzelę.“ Lichwiarz widząc niebezpieczeństwo, dobył 10 czerwonych złotych, i zapłacił, ale dostawszy do rąk dubeltówkę zaraz ją obrócił do łotra mówiąc: „Oddaj 10 dukatów bo strzelę.“ „Nie będzie z tego nic“ odpowiedział napastnik: „gdyż fuzya nie nabita“ i dalej w nogi.

Urzędnik i Rabin.

Pewien urzędnik zwiędzając Województwo, był w jednym małym miasteczku witany od izraelitów, którzy wyszli przeciwko niemu z podarunkami. — Rabin miał mieć mowę, ale tak się zmięszał iż wszystko zapomniał. Urzędnik widząc próżne jego usiłowania, pyta się innego żyda, dla czego nic nie mówi? — Czy niemy? „Ach nie Jaśnie Wielmożny Panie! odpowiedział żydek: „on umie mówić, tylko że jego wielki rozum nie może się przez tak małą gębę precisnąć.

Zając zadusił Myśliwca.

Pewien obywatel lubownik myśliwstwa, wytrapił na swoim gruncie zająca i postrzegł, że się przed nim do nóry schronił. Z razu niezadał sobie tyle pracy, iżby go z niej wydobył. Lecz później spostrzegając to samo kilka razy, gdy z kilkoma innymi lubownikami myśliwstwa na polowanie wyszedł, zbliżył się do nóry i uchwycił zająca za tylne skoki; lecz zając wykręciwszy się szybko, tak mocno ujął myśliwca za garło, iż go natychmiast udusił.

Przykry zwyczaj miejski.

Szewc krzyczy na piekarza, piekarz na rzeźnika, rzeźnik na rajcę i dzieci jego, rajca społem ze wszystkimi na burmistrza, burmistrz z przyjaciołmi na całe miasto, całe miasto na strażników, strażnicy na wyższych, wyżsi na niższych, i gdzie to wzruszenie krzykliwej muzyki koń-

czy się, niewiadomo. Mości Panowie dla Boga! mniej ha-
łas, a więcej nieco baczości na własne sumienie, bo
jak widać za tym piekielnym gomonem do ostatek się poz-
dziéracie. —

Nie zły sposób.

W Chinach żeby pisarze z kancelaryi nie wymy-
kali się, to im zdejmują buty i nie oddają, aż jest czas
po temu.

Trafne porównanie.

Ci co z dzieł swoich przodków się wynoszą, podob-
ni są do kartofli, których najużyteczniejsza część jest w
ziemi. —

Człowiek jak list w kopercie idzie i to franko na
tamten świat, gdyż tu wszystkie opłacają expensa i taxi.

Odmiana mieszkania.

Rozum przeniósł swoje mieszkanie do kieszeni, gdzie
spodziéwa się lepszej wygody i większej wziętości, niż
w dawném swém mieszkaniu.

Niedelikatna pomyłka.

Pewnego dnia (było to porą letnią) sławny wódz
Turenne w białym kaftanie i szlafmocy, wyglądał z okna
w przedpokoju. Jeden z służących jego omamiony tak
niepozornym ubiorem, wziął go za posługacza z kuchni, z
którym żył bardzo poufale. Przybliżył się do niego z nie-
nacka na palcach, a niezałując dłoni, uderza go tak silnie
w tył, iż wódz z bólu wrzasnął. Uderzony, zwraca się
szybkością błyskawicy, służący poznawszy błąd, rzuca
się na kolana i uniewinnia się, iż go sądził być Grzego-
rzem kuchciem. — „Choćby też to nareszcie był Grze-
gorz“ rzekł wódz Turenne trzymając się za bolące miej-
sce, „powinienżeś z nim tak niemiłosiernie się obchodzić?“

Jaka cześć taka i dzięka.

Pewien francuz jako chudy pacholik stojąc przy ku-
chni, gdzie dla panów wyborne gotowano potrawy, pasł
niemi oczy swoje, a potem ośmieliwszy się i wachać po-
czął, wręście je sobie jakoby jadł smakując. Gospodarz

gdy się z drugimi rachował, przyszedł i do niego mówiąc mu: Płać też ty bracie, pyta za co? za to, żeś naszych potraw nawąchał się do woli; on potem rzecze, cóż czynić choć resztą gonie, przemyślić muszę, jakoby zapłacić, i tak wyjąwszy woreczek z resztą pieniędzy, pocznie gospodarzowi brzękać w uszy, gospodarz pyta co czynisz? Odpowie, jadłem twoje potrawy węchem, a toż ci ich płacę mych pieniędzy dźwiękiem. —

Kołada.

Jeden rzemieślnik siedmiu czeladnikom i chłopcom swoim chciał w dzień Nowego Roku dać koładę. Zwołał ich zatem a zasiadłszy za stołem na którym siedem książek i siedem talarów leżało, tak im powiedział: jesteście pracowici i posłuszni, przeznaczyłem wam przeto w nadgrode koładę i daje z was każdemu do wyboru, co woli, talara, czy książkę z powieściami Pisma świętego. — Ja nieumiem czytać powiedział pierwszy, cóż mi po książce? Jać umiem czytać, rzekł drugi, ale mi butów potrzeba. Jam dłużny przyjacielowi, powiedział trzeci. Ja książek nie lubię szepnął czwarty. Ktoby tam miał czas do czytania, szepnął piąty. Grosz najlepszy szepnął szósty. I każdy z nich wziął za talara; wszyscy książkami wzgardzili. Został jeszcze siódmy: był to chłopak lat 12 mający, rozgarniony i pracowity; spoglądał raz na książkę drugi raz na talar. — „A ty Marcinku, co sobie wybierasz?“ spytał go się rzemieślnik łagodnie. — Ja sobie myślę“ odpowiedział chłopak: „że talar dobry, ale podobno lepsza jeszcze książka; pieniądz się rozejdzie, pismo zostanie, mam też starą babunię, będę jej w święta czytywał.“ I to mówiąc sięgnął po książkę. „Kto ma rozsądek ma i rozum“ rzekł majster: „bierz jakoś obrał i patrz coś wziął.“ Chłopiec otworzył książkę i znalazł w niej 20 Złp. papierami. Towarzysze jego spuścili oczy, a pan ich powiedział: „nie moja w tém wina, w każdej książce był takiż upominek, wszyscy jednakowo byliście wezwani; żałuję mocno, że tylko jeden z was dobry wybór uczynił.“ —

Trafił swój na swego.

Osiwiały pod karabinem żołnierz, spiesząc w drodze już pod wieczór do jednego miasteczka, dla licznego tamże zjazdu, długo szukał wolnej gospody. Nakoniec ledwo na jedną za miastem trafił. Rad, że przecie było gdzie głowę skłonić, ani się nad tém nie zdziwił że kiedy wszędzie gości było pełno, tu zastał czysto jakby wymiół.

Nie chciwy gospodarz na lichą zapłatę, wyjawiał mu sam przyczynę tego, a to tę, że straszyno, i że rzadko kto z całym grzbietem wyjeżdżał. Banaluki! rzekł żołnierz, nieraz się diabeł poskrobie po czuprynie, niżeli się do mojej zarwie. — Macie miód? tytoń? pieczonkę? Brawo, kiedy to jest reszta furda. Wziął się pod pachy i gwizdał.

Zaprowadzono go tedy ze świecą do gościnnéj izby, połknął duszkiem pełną szklenicę, połknął nieoddychając drugą, przepadła i trzecia, zakrzesał ognia, zapalił fajkę i z gęstą fantazyą na złęgo ducha czekał. Bije dwunasta, niewidać stracha — bije pierwsza, niewidać — popijał każde uderzenie zegara — o drugiej obaczył w flaszcy dno przezroczyście, — obaczył i świec dwie zamiast jednej. Grzmotnął tedy na tryumf flaszą o ziemię. — Szko jeszcze dzwoni, aż oto przeraża go srogi brzęk kajdan. Razem otwierają się o swojej mocy drzwi na roścież, wchodzi coś czarnego skrępowanego łańcuchami, iskrzy z ust ogniem. Nie wiem ktoby niezemdlał przed takim diabłem! Drab nie zemdlał, ani nawet fajki z gęby niewypuszczał, owszem jedną ręką sięgnął ku czuprynie strachowi, a drugą dobywszy szabli kilka mu płazów po grzbiecie wygolił.

Strach nie przywykły do takiej uczy wrzasnął z bólu oj! oj! Junak zmiarkowawszy gracza, nuż się od ucha na niego zamierzać. — Strach poznał że nieprzelśwki. Ów wywija szablikiem, on ręce składa, pada na kolana. Swisnął zamach nad głową. Ej dosyć, dosyć tego panie kapralu! rzekł bieś, przynajmniej zostawcie mnie przy

duszy. Hultaju! odpowiedział kapral, jeżelić skóra nie świerzbi, spowiadaj się kto jesteś? — Czego potrzebujesz? Nuże łotrze! bo przysięgam! jak płatnę, cię na pół, na ćwierci cię rozpłatam, i na hultajski bigos rozsiekam.

Mój strach szczerze się bije w piersi: Jestem parobek karczmarzki, a imię mi Błażek; kocham Kaśkę, dziewczynkę gospodarza, Kaśka też na mnie się nie krzywi, tatuśowi to tylko i matysi nie do woli. Tłukę się tak co noc a krzyczę nie dam wam odpoczynku panie gospodarzu! póki nie dacie Kaśki za Błażka. Tę czarną płachtę pożyczylem mi dziad kościelny z marów, a pańcuchy poodpięnałem od pługów. Więcej nie wiem . . .

Wielmożny Panie! Nie wydajcie mnie przed gospodarzem, komuby się zmełło a mnieby się zkrupiło . . . Byście też to jako chcieli poradzić, żeby Kaśka moja była.

Hola! hola! stój! stój! co ja! kapral Burdasiewicz, jaż to powiem żem się przelał. Stokroćset milion diabłów i to cyfra . . . .

A któż wam to mówi dobrodzieju! ozwał się na pół umarły strach, byście tak powiadali. Potrafiesz jeno to żeby Błażek miał Kaśkę, a przyjdziecie do nich kiedy wam się podoba i najęcie się i napijecie do woli, niedawszy i szeląga. Kapral się udobruchał: Oj Błażku, skoczyliście kaducznie do głowy po rozum. — Idź więc z Bogiem do twojej Kaski, pozdrów ją odemnie, obaczemy jutro.

Ledwie zaświtało, karczmarz z karczmarką gadają sobie o kapralu. — Żono (karczmarz do karczmarki), wstańcie, popatrzcie, co się też z nim dzieje. — Zawołajcie księdza i dziadów. — Miły Boże! co to temu było za niewola śmierci szukać. — Idzie — alić w progu spotyka kaprala. — „Wszelki duch chwali Pana Boga!“ zawołała. Niebójcie się Pani karczmarko! odezwie się kapral, kaźcie no dać kubek zorgałki. Wszakci jeschcem żywy! Trafilem swój na swego! On także bywał kapralem. A wiecie kto to? — Pradziadek wasz! Oj nie ladać to był wojak w pień, w pień ciął nieprzyjaciela; kiedy Św. Kazimierz mieczem ognistym machał po powietrzu w bieli na guidym koniu. Do dziś dnia ma jeszcze ranę w gło-

wie tak wielką, że aż całą pięść w nią zamieściłem. Hej, hej! miał on i jedynaczkę córkę, którą zrękował był z Wawrzkiem, a ten Wawrzek był pradziadkiem Błażka tego co u was za parobka. Potem nastreczył się tłuściejszy pacholek. Pradziadus wasz wołał go, a Wawrzek poszedł pod ławę. Nieborak! co też on teraz za to ciérpi. Diabliska dzień w dzień na śniadanie, na obiad, na podwieczorek, a na wieczerzą wlewają mu w gardło półgarcówek dobrej miary kipiącej smoły. Tak pokutować musi, póki go która z rodu nie wyzwoli, idąc za jakiego krewniaka nieboszczyka Wawrzka. — Tłukę się, tak ci on uteskiwał, co noc po całym domu, krzyczę aż się mało nierozedrę, aby karczmarz i karczmarka dali swoją Kaškę za Błażka, ale żadne mnie nie słucho. Pożalują oni tego. Uwierzyli staremu szalbierzowi prostacy, że ich pradziadek przez niego gada: wydali córkę za Błażka i wesele szumne sprawili, Kaprał upił się jak cztery dziewczki. Jeszcze i potem gdy na drugą karcznię Kaška i Błażek poszli, dzień w dzień u nich pił. Bogdajby był zdrow i pił byle sam. Uprzykrzyło się Błażkowi, że kogo złapać mógł prowadził i raczył. Kiedyś aż mu się prosił: Panie Kaprału! pijcie wy siła chcecie, choćbyście się też i kąpali w gorzałce, niech wam to będzie na zdrowie, alec dla waszych przyjaciół przyjdzie mi pójsć z żoną i dziećmi na dziady. — Kaprałowi na te słowa, wyskoczył ogień na twarzy. Jak to? zawoła, cyganie! krzywoprzysięzco! nie domówił i pobiegł.

Pobiegł najprzód do teścia Błażkowego, tam wszystko co miał nie powiadać, powiedział. Pobiegł potem z teściem do wójta; zgromadził się cały urząd, karczmarz dla téj sławetnej Ławicy stawiał co żywo garcami trunek. Im więcej ciągnęła się sprawa, tém więcej się ćmiła. Nakoniec przecie wyszło wszystko na wierzch. Kaškę byliby wsadzili do klatki, gdyby była zawczasu nie umknęła. Błażka wywołaliby byli z miasta, gdyby i on był nóg za pas nie wziął. Teść musiał grzywny za oboje zapłacić, kaprał pić odtąd za swój grosz. Bogu dzięki, że pana Wójta po takiej ciężkiej pracy głowa nie bolała dłużej, jak od pełni do nowiu.

Krótki opis miasta Czehowa.

W południowo zachodnim końcu obwodu Bocheńskiego, leży pomiędzy dwiema górami w nizinie nad Dunajcem małe miasteczko Czehów zamieszkałe od 1480 Chrześcian i 200 żydów. Całą tą uroczą okolicę przerzyna piękna górską rzeką, nadająca takowej życie.

Z dawniej wielkości i znaczenia tego miejsca, będącego dziś własnością barona Adama Niemyskiego, mało śladów pozostało. Miasteczko winne swe powstanie Kazimierzowi Wielkiemu, który według słów polskich kronikarzy: „Królestwo drewniane znalazł, a murowane zostawił.“ Król ten obwarował miasteczko wałami i murami, wyniósł go oraz do godności kasztelaństwa i niegrodowego starostwa. Tutaj odbywały się sądy ziemskie Województwa krakowskiego, powiatów: sądeckiego, czchowskiego, bieckiego i szczyrzyckiego. Na ostrokągowym wzgórzu stoi jeszcze czcigodny zabytek odległej przyszłości; okrągła wieża. Głębokie i smutne ciemnice takowej służyły za więzienie i gdzie także za ciężkie przestępstwa tracono. Używano do tego katów z Biecza, miasteczka, gdzie takowi swój cech mieli. Dotąd jeszcze przechowało się w ustach ludu wiele podań o mękach, jakimi zbrodniarzy karano, n. p. o żelaznej panie i innych w owych czasach używanych narzędziach katorniczych.

Kościół farny ciekawy ze swój starożytności; przechowywano w takowym akta ziemskie. Nie dawno jeszcze był tu obraz z 15go wieku, zasługujący na uwagę przedstawiając wołoskiego księcia Ognasda, starostę czchowskiego. Z końcem 16go wieku miała tutaj szeroko w Polsce rozgałęziona sekta Socymianów zbor swój, który po wygnaniu takowych z kraju przez króla Jana Kazimierza w r. 1658 został zamknięty. Franciszek Lismanin z Korsyki pierwotnie Franciszkaa i kaznodzieja królowy Bony Sforzy, był po swém przejściu do Socyanizmu nauczycielem zboru tutejszego i napisał tutaj kilka z swych spomych pism łacińskich.

Czehów oddalony jest na południe od Krakowa o mil ośm, przyległa okolica należy do najciekawszych tak pod względem piękności swego położenia; jako też wielu historycznych pomników. W małej odległości z tąd znajdują się olbrzymie gruzy niegdyś mocno warownego zamku Melsztyna — w 14tym wieku Molstein zwanego — sławnego gniazda rodziny Tarnowskich, piękny klasztor OO. Reformatów w Zakliczynie, pobożnej fundacyi Tartów, oraz wieś Lusławice, znakomita śmiercią Fausta Socyna, w której niegdyś istniała drukarnia Socynianów i gdzie dotąd jeszcze grobowiec tego sławnego męża widzieć można.

Depozyt.

Kupiec jeden wybierając się w daleką podróż, prosił jednego z sąsiadów, w którym miał zaufanie, aby sto funtów żelaza, które zostawił, do jego powrotu przechował w szpichlerzu, a gdy właściciel odjechał, skusił ów towar przechowacza, iż go sobie przywłaszczył i schował gdzieindziej, myślał zaś, jakimby sposobem rzecz udać, iżby ukrył kradzież swoją. Wrócił tymczasem do domu podróżny, i gdy się o żelazo upominał: niewiem bracie, rzekł, co się stało z twojém żelazem; jabym sam temu nie uwierzył, co ci powiem, gdybym się własnymi oczami twojej szkodzi nie przypatrzył. Oto szczur niezmierniej wielkości zakradł się do mego szpichlerza, i zjadł twoje żelazo. Widząc albowiem iż go co dzień ubywało, szpiegowałem pilnie z kąd to pochodzić mogło i nakoniec nashedłem szczura, gdy już ostatnią sztabę dogryzał.

Po tak jawnym i bezwstydnym fałszu, łatwo się domyślił kupiec niewierności sąsiada; udał jednak, jakby bajce uwierzył i poszedł do siebie. W kilka dni potem ujrzał na ulicy igrające dzieci, a między innemi syna sąsiadowego: zwabiwszy więc go do siebie, skrył go na tyle. Rodzice widząc iż dziecka niemasz, szukali go wielce strapieni, i gdy przez noc całą znaleźć niemogli, przybiegł z rana ów sąsiad do kupca, opowiadać mu, nieśczęśliwą przygodę swoją, i pytał oraz, jeżeliby jakim

sposobem nie wiedział, gdzie się dziecko podziało. Może go jastrząb porwał, rzekł kupiec, właśnie albowiem wczoraj wieczór widziałem, jak leciał po nad mój dom, trzymając w szponach dziecko. Wcale niewczesne twoje żarty, rzekł ojciec stroskany, jakby albowiem ptak mały, mógł unieść tak wielki ciężar? W mieście, panie sąsiedzie, odpowiedział kupiec, gdzie jeden szczur może zjeść sto funtów żelaza, czemużby nie mógł się znaleźć jastrząb taki, któryby uniósł dziecko na powietrze? Jam zmyślił, rzekł sąsiad, odbierz żelazo, i ja prawdy nie powiedziałem, rzekł kupiec, a twoje dziecko jest u mnie.

Przysłowia i przypowieści.

Biédna starości wszyscy cię żądamy, a kiedy przyjdiesz, to zaś narzekamy.
Brzegowi poderwanemu nigdy nie dufać.
Ciężka boleść gdy się jeść chce; jeszcze cięższa kiedy jedzą a nie dadzą.
Co tobie nie miło, tego drugiemu nie czyni.
Daj Boże wszystko umieć, a nie wszystkiego używać.
Dobre daleko słychać, a złe jeszcze dalej.
Furman w złym razie odrzeka się swego stanu, a przyjechawszy na nocleg znowu wóz smaruje.
Grzechy młodości, karze Pan Bóg na stare kości.
Gdzie zgoda, tam Pan Bóg mieszka.
Hamuj kota z góry, chcąc ochronić skóry.
Jako ty rodzice swoje, tak cię uczczą dziatki twoje.
Jednemu szydła gołą, drugiemu i brzytwy nie chcą.
Kiedy kogo Bóg chce karać, tedy mu rozum odejmie.
Kto z przyrodzenia głupi, i w Paryżu sobie rozumu nie kupi.
Łakomy tak tego używa co ma, jako i tego czego niema.
Lepsza cnota w błocie, niż niecnota w złocie.
Lepiej niegrzeszyć, niż pokutować.
Musi żyć w nędzy, kto niema pieniędzy.
Nietrzeba się żadnej rzeczy odrzekać, chyba kraść, a nosa sobie ukąsić.
Nieżądaj złego nikomu, byś tego niedoznał w domu.
Oko pańskie konia tuczy.
Opuszczeni od ludzi są w opiece od Boga.
Po obietnicę trzeba na prędkim koniu jechać.
Po groszu zbierając, zbierzesz; po szelągu oiskając, rozciskasz.
Rączemu guz na brzuchu rośnie, a leniwemu na grzbiecie.
Robiąc uziąbł, a jedząc zapocił się.
Szpetna przysada, kto cudnie mówi, a złe myśli.
Śmiały co się z dwoma bije, ale śmielszy co się żeni, a niema nic.
To pewna nowina: bywszy lato, będzie zima.
Trudno z jednego wołu dwie skóry zedrzeć.
Uczyni mnie wieszczem, a uczynię cię bogatym.
Ukrzywdzonemu szkoda może się nadgrodzić, ale łązy nigdy.
W tém się polu dobrze rodzi, po którym gospodarz chodzi.
Wszędzie dobrze, a w domu najlepiej.
Złe nabyte, nie bywa dobrze pożyte.
Zaden się na świat z rozumem nie rodzi.

FRASZKI.

Muszą być ciężkie czasy, kiedy nas tyle milionów ich dźwiga, a jeszcze jednak na nich narzekamy.

* * *

Górnictwo i kopalnie wszędzie egzystują, gdyż jedni ustawnie górować usiłują, a drudzy drugich podkopywać.

* * *

Język sławiański ma być najpiérwszy, już za Jowisza, kiedy Minerwa miała z głowy jego się rodzić, to on rzekł z ruska: „czoło mene rwe“ i z tad zrobiła się Minerwa.

* * *

Nikt takiój niewdzięczności nie doświadcza jak piec, on ogrzewa ludzi, a oni się tyłem do niego obracają.

* * *

Panowie moralisci, którzy radzi jedynie drugich nauczać, są ani mniej ani więcej, tylko jak te słupy, co drogi wskazują a sami nigdy nią nie idą.

* * *

Zwłoki człowieka bywają pochowane, ale zwłoki obiecujących zawsze żyć będą.

* * *

Po morzu pływają okręty, a po lądzie wykręty.

* * *

Wódka choć niema świderka, często jednak kręci w głowie, a w kieszeni robi dziurę.

* * *

Póki mróz mało ma stopni, póty i ludzie go znoszą, i on się dobrze z niemi obchodzi, ale jak zacznie mu stopni przybywać, tak zaraz hardziej Jegomość, ale za to nikt przed nim czapki nie zdejmuje, owszem ją bardziej naciska.

* * *

Żydzi niechcą grać w szachy tylko w szachry, i dobrze im idzie.

* * *

Dawniejsze Syreny były pół kobiety i pół ryby, a
teraźniejsze są pół szpaka i pół chrzanu.

* * *

W Japonii niema szkół, lecz włożą dziecko do ma-
szyny, zakręcą korbą i zaraz uczone wyłazi.

* * *

Romans jest chleb z masłem — Małżeństwo jest tak-
że z masłem bułka, tylko że troszkę szczepiórkiem po-
sypana.

* * *

Kraj należy do rodzaju męzkiego a stolica do płci
pięknój, to się też stroi ustawicznie.

* * *

Bałamuty zarywają cokolwiek religii Indianów, bo
wracają o północy do domu, modlą się do bramy, żeby im
otworzono.

* * *

Ci, którzy na karb jedzą i piją, to są karbonary, i pó-
ki tylko kredyt egzystować będzie, póty i ta sekta nie
zaginie.

* * *

Dobrze że sprawiedliwość ma zawiązane oczy, bo by
się zmartwiła, widząc co z nią świat wyrabia.

* * *

Pytanie. Czy Lipiec jest potrzebny? Odpowiedź. W
zimie i w lecie. — W lecie lipiec, w zimie piec.

* * *

W Chinach policja dostała wachlarze, aby chłodzi-
ła zapalone umysły.

* * *

Pewnemu pacjentowi Doktor pozwolił pić wino, ale
tylko przy stole, on też cały dzień siedzi przy stole i pi-
je wino.

* * *

Stary choć nie leży w trumnie, a już mówią że jest
przyciśniony wiekiem.

* * *

Jak niemają być drogi dobre, kiedy są bite.

JARMARKI

UPRZYWILEJOWANE W GALICYI.

1. OBWÓD BOCHEŃSKI.

Bochnia. 2 Stycz. w ponied. po niedzieli septuagesima, po trzeciej niedzieli postu przez wszystkie tygod. od czwartku aż do piątku po Wniebowstąpieniu, w piątek po Bożém ciele, 24 Czerwea w dzień Sw. Jana Chrz. 30 Czerwea po S. Piotrze i Pawle, 22 Lipca w dzień S. Magdaleny 10 Sierpnia na S. Wawrzyńca, w ponied. po podwyższeniu S. Krzyża, w poniedz. po różańcu, 11 Listop. na S. Marcina, 25 List. w dzień S. Katarzyny, targi tygodniowe każdego czwartku.

Brzesko. We wtorki od 3ch do 3 tygodni 17 jarmarków, a w inne wtorki bywają targi tygodniowe.

Cschów. Wtorki od 3ch do 3 tygodni, jarmarki.

Dobczyce. W roku całym odbywa się 12 jarmarków, to jest każdego razu we Czwartek, targi zaś tygodniowe w poniedziałki.

Drogina. Na S. Walentego, na S. Wojciech, na N. P. M. szkaplerzną.

Niegowice. W dzień po 3 Królach, na S. Wojciecha, na S. Annę, na S. Urszulę, w każdą Sobotę targ tygodniowy.

Niepołomice. W dzień po 3 Królach w poniedz. po niedzieli zapustnej, w poniedziałek po niedzieli palmowej, 8 maja w dzień S. Stanisława, w poniedziałek po S. Trójcy, S. Jana 24 Czerwea, w S. Annę, w S. Mateusza, 4 Listopada w S. Karola.

Podgórze. Na S. Honoratę 12 Stycznia, na S. Julianę 16 Lutego, na S. Józef 19 Marca, na S. Katarzynę 30 Kwiet., na S. Julję, 22 Maja, na S. Medarda 8 Czerwea, na S. Elżbietę 8 Lipca, na Porciunkule 2 Sierpnia, na S. Nikodema 15 Września, na S. Teresę 15 Października, na S. Teodora 9 Listopada, na Sw. Ambrozego 7 Grudnia, targi co wtorek i piątek.

Szczurowa. Od dwóch do dwóch tygodni jarmarki się odbywają.

Trzciana. W dzień po niedzieli kwietniój w dzień S. Małgorzaty, w S. Michał, w dzień po S. Marcinie.

Uście Solne. 23 Kwietnia, 24 Czerwea, 24 Sierpnia, 12 Października.

Wielicka. W Styczniu w poniedziałek przed S. Agnieszką, w poniedziałek przed N. P. M. Gromniczną, w ostatni poniedziałek w miesiącu Lutym, w poniedziałek przed S. Kaźmierzem, w poniedziałek po niedzieli kwietniój, w poniedziałek przed Znalezieniem S. Krzyża, we wtorek po Zielonych Świątkach, w poniedziałek przed Sw. Janem, w poniedziałek przed S. Jakóbem, w poniedziałek przed ś. Hyacentyem, w Poniedziałek przed S. Michałem, w poniedziałek przed S. Szymonem i Judą, w poniedziałek przed Sw. Klemensem, w poniedziałek przed S. Tomaszem i co czwartek targ tygodniowy.

Wiśnicz. W trzech Króli, w dzień po wszystkich SS. w św. Tomasza Apostoła 21 Grudnia.

Wojnicz. W poniedziałek od 3ch do 3 tygodni a co tydzień w poniedziałek targi.

Zakluczyn. W poniedziałek od 3 do 3 tygodni, i targi tygodniowe co Czwartek.

2. OBWÓD BRZEŻAŃSKI.

Bolszowce. 2 Stycznia, 28 Styczn., 8 Marca czyli na tak zwane ruskie Obrytenie, 16 lipca, 13 Września, czyli na ruskie święto S. Semena, 21 listopada czyli 1 dnia po ruskiem ś. Michale.

Brześany. W dzień ruskiego ś. Bazylego 13 stycznia nowego Stylu, w środę środopostną podług grec. kalendarza, w wtorek po Zielonych św. ruskich, w dzień ś. Pror. Eliasza, 6 sierpnia nowego kalendarza, 3 lutego, 21 maja, 20 września, 13 października, 26 listopada, 18 grudnia, targi tygodniowe w każdy poniedziałek i piątek.

Chodorów. 14 stycznia, 5 maja, 12 lipca, 12 października przez 2 tygodnie na Piotrówkę obrz. rus. co czwartki targ.

Dunajów. 2 stycznia w poniedziałek po przewodniej niedzieli obrz. ruskiego, 24 czerwca. w dzień ś. Jana chrzciciela 18 października obrz. ruskiego w dzień ś. Łukasza.

Konkolniki. 24 Marca, 22 Lipca na ś. M. Magdalene, na Wniebowzięcie P. M. ruskiego obrzędu, na Pokrowę 13 paźd. 7 listopada na ś. Dymitry ruskiego, 20 września na niepok. poczęcie P. M. ruskie w Grudniu.

Kozłów. 9 stycznia, na św. Marcina w czwartą środę wielkiego postu, podług obrządku łacińskiego, w pierwszy ponied. po Zielonych Świętach w poniedziałek po Bożém Ciele obrządku greckiego, na ś. Wawrzyńca 10 sierpnia, na podniesienie ś. Krzyża pols., na ś. Łukę ruską.

Narajów. Na płótna, konie, owce i bydło, 18 stycznia, na ruskie 3 króle. 29 marca w ś. Alexy ruskiego obrzędu, 6 kwietnia, na N. P. Maryi Zwiastowanie ruskiego obrzędu, 14 maja na Chlib. Borysa 6 lipca, na ś. Jana ruskiego obrz. 6 sierpnia, na św. Annę ruskiego obrzędu, 26 września, na podwyższenie św. Krzyża ruskiego obrzędu 3 grudnia, na N. P. Maryi ofiarowania rusk. obrzędu i co piątek targi.

Podhajce. W 3 króli w niedz. syropust, na ruskie środopóście, w poniedziałek po pierwszej niedzieli po Wielkanocy rusk., na Wniebowstąpienie, na śś. Piotra i Pawła, na Wniebowzięcie P. Maryi, na podniesienie ś. Krzyża, na ś. Łukasza, na ś. Michała, na ś. Mikołaja, co wtorek i piątek targ.

Przemysłany. 1 stycznia, 14 lutego, 28 marca, 29 maja, 11 czerwca 11 listopada i co piątek targ.

Rochatyn. 9 stycznia, 3 lutego, 26 lipca, 1 paźd. i co piątek targi.

3. OBWÓD CZORTKOWSKI.

Czortków. 2 lut. 21 marca, 12 maja, 11 lipca, 27 sierpnia, 7 listopada 20 grudnia. Co piątek targ tygodniowy.

Husiatin. 24 czerwca, 21 września.

Jagielnica. 8 stycznia, 28 styczn. 14 lutego, 20 lutego, w środę środop. 20 marca w pierwszy poniedziałek po Wielkijnocy, 6 kwietnia, 6 lipca 30 paźdz. 13 listop. 18 grudnia, w każdy piątek targ tygodniowy.

Korołówka. 8 jarmarków na woły tuczne, 20 stycznia na ś. Antoniego rus. ob. w środę środopością rusk. na Wniebowstąpienie rusk. 8 sierpnia na ś. Pantaleona rus. 24 czerwca na ś. Onufrego rus. obr. 10 września na ścięcie ś. Jana rus. obrz. 9 listopada na ś. Paraskowój, 18 grudnia na ś. Mikołaja obrzędu rusk. targ co piątek.

Krzywcze. Na bydło 18 stycznia, 30 kwietnia, 10 lipca, 8 grudnia, targ co poniedziałek.

Ułaskowce. Na bydło na świętego Jana rusk. dnia 24 czerwca rusk. kalendarza.

Uściecko. 14 lutego, 11 marca, 31 marca, 6 kwietnia, 29 kwietnia, 12 czerwca, 10 lipca, 13 października, 13 listopada, 18 grudnia.

4. OBWÓD CZERNIOWIECKI. NA BUKOWINIE.

Bojana. Na bydło podług starego kalendarza ośm dni po Wniebowstąpieniu Pańskim, 9 lipca to jest dwa dni przed św. Piotrem i Pawłem rusk. obrzędu, 25 lipca, 14 września, to jest na podwyższenie św. Krzyża ruskiego obrzędu, 21 października, 21 listopada, to jest w św. Wowed Bohorodycy.

Czerniowce. 12 lipca ruskiego kalendarza po ś. Piotrze i Pawle przez dni czternaście, 12 listopada przez dni ośm, każdego poniedziałku targ tygodniowy.

Kimpolung. 20 stycznia, 21 maja i 8 listopada star. kalendarza w każdy poniedziałek targ tygodniowy.

Radowce. 5 maja, 20 listopada, w każdy piątek targ tygodniowy.

Sadogóra. Na bydło 6 lutego, w czwartek przed niedzielą palmową. 1 sierpnia, 6 września, 13 października, 5 listopada, 28 listopada, 23 grud. podług now. kal. i co czwartek targi.

Seret. 15 lutego na ś. Oczysz. N. M. P. obrz. rusk., w dzień Wniebowstąpienia rus. obrz. w ś. Mikołaja rus. obr. trwa trzy dni.

Suczawa. W pierwszy dzień po nowym roku rus. obr. w wtorek po Zielonych Świątach obr. rus. n. k. na ś. Prokopa rus. obr. 29 lipca now. kalendarza na Samuelity rusk. obrz. 1 września, w dzień podniesienia ś. Krzyża rusk. obrz. 26 września, now. kal. na ś. Dymitry obrzędu ruskiego, 7 listopada now. kal. co czwartek targi.

Wysznica. 25 stycznia, 30 kwietnia, 15 lipca, 13 sierpnia, 20 września, 6 listopada, co poniedziałek targ tygodniowy.

5. OBWÓD JASIELSKI.

Bicz. Na nawrócenie ś. Pawła w środopostny poniedziałek, w ponied. po przewodniej niedzieli, w poniedz. po Wniebowzięciu, w poniedziałek po ś. Piotrze i Pawle, na ś. Wawrzyńca, na ś. Mateusza, na św. Mikołaja, co poniedziałek targi na zboże, bydło i płótno.

Dukla. W dzień po 3 królach na ś. Mateusza, na ś. Józefa, na Wniebowstąpienie Pańskie, w dzień Bożego Ciała, na ś. Jana Chrzciciela, na ś. Maryą Magdalenę, na ś. Michała, na ś. Katarzynę, na ś. Tomasza.

Gorlice. Wtorki po 3 królach, po św. Macieju po niedzieli palmowej, po ś. Filipie i Jakóbie, po Wniebowst. Pańskim, po ś. Janie Chrzcicielu, po ś. Maryi Magdalenie; po Wnieb. Maryi P. po narodzeniu Maryi P. po ś. Franciszku Seraf. po ś. Marcynie, po 3 niedzieli adwentu.

Jasło. Na 3 króle, na ś. Błażeja, na ś. Wojciecha, na ś. Małgorzatę, na Wniebowz. N. P. Maryi, na ś. Macieja, w dzień Wszystkich ŚŚ., co piątek targi tygodniowe.

Jedlicze. 25 lutego, 20 kwietnia, 18 czerwca, 9 sierpnia, 29 września.

Korczyn. 3 kwietnia, 15 czerwca, 30 sierpnia, 1 grudnia.

Krosno. Na nowy rok, w pierwszą sobotę po Wielkanocy, w poniedz. po ś. Trójcy, w dzień ś. Ignacego, w dzień ś. Szymona i Judy na płótno, konie i woły.

Niebylec. W dzień po ś. Walentym, dnia 15 lutego, 1 września, w ś. Egidiusza 7. listopada, na młodziaków. 28 grudnia, co poniedz. targi.

Zmigród. 2 lutego, w śródka postu na ś. Wojciecha, na ś. Janą Chrz., na ś. Jakóba, na ś. Jadwigę, w ś. Łucyą.

6. OBWÓD KOŁOMYJSKI.

Chocimierz. W dzień ostatni postu, 29 marca, 20 maja, 5 lipca, 19 listopada, 17 grudnia.

Gwoździec. 28 stycznia, na ś. Piotra w okowach, 21 marca, na ś. 40 męczenników, 26 lipca, na ś. Annę, 4 października, na św. Franc. Seraf. co piątek targi.

Horodeńka. W dzień nowego roku rusk. kalend. 14 lutego (Strytenyehospody) w 2 poniedziałek postu obrz. rusk. na Zwiastowanie Maryi P. ruskiego obrzędu, na ś. Wojciecha obrz. rusk., 5 maja na Wniebowstap. ruskiego obrzędu, na św. Piotra i Pawła obrzędu ruskiego, na Wniebowzięcie obr. rus. 27 sierpnia, 7 listopada, na ś. Demetra obr. rusk.

Kołomyja. W dzień Wnieb. obrz. rus. 3 sierpnia, 13 września, 18 grudnia, co poniedziałek i piątek targi.

Kossów. W pierwszym tygodniu przed Świątami wielkanocnymi obrz.

ruskiego, w czwartek i piątek na Wniebowstąpienie obrzędu ruskiego, na Wniebowzięcie Maryi P. obrz. rusk. na ś. Pokrowe t. j. 11 i 12 Października, co poniedziałek i piątek targ tygodniowy.

Kułaczkowce. 9 stycznia, 15 lutego, 16 marca, 9 kwietnia, 24 maja, 6 czerwca, 18 sierpnia, 27 sierpnia, 6 września, 12 grudnia, 21 grudnia, 29 grudnia.

Kutty. 30 stycznia, 22 maja, 26 września, 13 listopada, każdy trwa dni cztery; w poniedziałki i piątki targi tygodniowe, byle tylko na te dni święto nie padło.

Obertyn. 18 stycznia, 6 kwietnia, 7 maja, 24 czerwca, 18 lipca, 1 sierpnia, 18 sierpnia, 20 września, 13 października, 9 listopada, 12 grudnia, 23 grudnia.

Peczeniżyn. Podług ruskiego kalendarza co wtorki i piątki targ, w dzień po rusk. ś. Dymitry, na ruskie 3 króle, na Zwiastowanie Maryi Panny, w dzień po ruskiem Wniebowzięciu Panny Maryi, na ruskie podniesienie ś. Krzyża.

Pistyn. Podług ruskiego kalendarza na ś. Michała, przed nowym rokiem 31 grudnia, dniem przed 3 królami, na ś. Aleksy, 29 Marca na pierwszy czwartek po Wielkanocy, w poniedziałek po Zielonych świętach, pierwszego i drugiego dnia po ś. Piotrze i Pawle, 16 lipca, na ś. Jędrzeja i Onufrya, na ś. Pantaleona 8 sierpnia, na ściecie ś. Jana 10 września, w dzień ś. Łuki 30 października, w ś. Jędrzeja 12 grudnia.

Sniatyn. Podług ruskiego kalendarza w środę środopostu, we wtorek po Zielonych świętach, w dzień po ś. Janie Chrzcicielu na ś. Eliasza, w dzień po narodzeniu N. M. Panny co poniedziałek, środę i piątek targ tygodniowy.

Zabłotów. 18 stycznia, w dzień ś. 3 króli ruskiego obrzędu, 11 lutego, na 3 biskupów ruskiego obrzędu, 6 kwietnia, w dzień Zwiastowania N. M. P. 5 maja na ś. Jura, 11 Lipca, 11 września w dzień ściecia ś. Jana, 28 września, na ś. Józefata, 13 października w dzień Matki Bożej, 7 listopada w dzień ś. Dymitry, 12 grudnia na ś. Jędrzeja.

7 OBWÓD LWOWSKI.

Gródek. W poniedziałek po Bożem Ciele, w dzień Podniesienia św. Krzyża, każdego czwartku targ tygodniowy.

Hołosko. Blisko Lwowa na ś. Annę rusk. obrzędu.

Janów. W dzień po Nowym roku ruskiego obrzędu, 17 maja ruskiego kalendarza, na ś. Michała ruskiego obrz., 19 listopada, każdy dni 8.

Jaryczów. 21 stycznia, 31 maja, 19 września, 11 grudnia, w każdy piątek targ tygodniowy.

Lwów. Na ś. Agnieszce 4 maja przez 4 tygodnie, 12 października przez 2 tygodnie. Prócz tych jest co rok pozwolony główny jarmark na wełnę od 1 do 8 lipca; gdyby pierwszy na niedzielę lub święto przypadł, wtedy zaczyna się 2 i trwa aż do 9.

Malechów. W czerwcu w dzień po ś. Janie, w wrześniu w ś. Michał.

Nawaria. 18 stycznia, 14 lutego, 11 lipca, 18 sierpnia, 26 września, 10 listopada, a co środa targ.

Szczerzec. 2 stycznia w dzień po Zielonych świętach, 20 lipca w dzień po ś. Małgorzacie, 30 września i co czwartek targ.

8. OBWÓD PRZEMYSLSKI.

Babice. 6 stycznia, 4 maja, 24 sierpnia, 29 września.

Fredropol. 2 stycznia, 25 marca, 12 sierpnia, 19 listopada, i co piątek targ tygodniowy.

Hussaków. 8 maja, 29 sierpnia, 18 grudnia, i co czwartek targ tyg.

Jarosław. 12 stycznia, 10 marca, 13 czerwca, 2 września, każdy trwa dni 8, w każdy poniedziałek i piątek targ tygodniowy.

Jaworów. 6 maja, 1 sierpnia, 20 października, 12 grudnia, a co poniedziałek i piątek targ tygodniowy.

Krakowiec. Dnia pierwszego po Nowym roku ruskim, w poniedziałek przewodny po Wielkiójnoy ruskiej, 25 lipca, 27 września, 18 października, 25 listopada, i co czwartek targ tygodniowy.

Krukienice. 18. Stycznia, 5 Marca, 23 Kwietnia, 11 Lipca, 13 Września, 13. Października.

Krzywece. 13 stycznia, 2 lutego, 4 marca, 6 kwietnia, 23 kwietnia, 31 maja, 29 czerwca, 10 sierpnia, 20 Września, 8 Października, 11 listopada, 18 grudnia, i co środa targ tygodniowy.

Mościska. 25 lutego, 24 czerwca, 10 sierpnia, 1 listopada, z tych są na ś. Jana w listopadzie głównie na konie a tydzień przed każdym jarmarkiem bywa znaczny handel na płótna i futra.

Niżankowice. Na ś. Trójcę ruskiego obrządku, na ś. Mikołaja rusk. obrządku, targ co środa.

Pruchnik. 21 stycznia, 3 lutego, 19 marca, 23 kwietnia, w dzień po Bożem Ciele, 30 czerwca, 25 lipca, 9 września, 17 października, 12 listopada, 6 grudnia, i w kaźden poniedziałek i czwartek targ tygodniowy.

Przemysł. 26 czerwca, 9 grudnia, kaźdy trwa 14 dni, targ tygodniowy co poniedziałek i piątek.

Radymno. 25 maja, 20 sierpnia, 20 września, 20 Grudnia.

Rytarowice. 13 stycznia, 13 lipca.

Sądowa Wisnia. Na Nowy rok, w Zielone Świątki, ruskiego obrządku, 26 lipca, 27 września, w kaźdą środę targ tygodniowy.

Sieniawa. 2 stycznia, 4 kwietnia, 24 Czerwca i 2 listopada.

Wielkie Oczy. 6 lutego, 29 kwietnia, 10 czerwca, 25 lipca, 10 września, 17 listopada.

9. OBWÓD RZESZOWSKI.

Głogów. Na przedze, 2 stycznia, 21 stycznia, 24 lutego, 12 marca, 8 maja, 24 Czerwca, 22 lipca, 6 sierpnia, 9 września, 30 września, 15 października, 16 listopada, 6 grudnia, oprócz tych bywają targi w wtorek i piątek.

Grodzisko. 6 stycznia, 2 lutego, 3 marca, 19 marca, 3 maja, 20 maja, 29 czerwca, 14 września, 1 listopada, 4 Grudnia.

Jawornik. 2 stycznia, 27 marca, 1 maja, 24 czerwca, 29 września.

Kanieszuga. 6 stycznia, 2 lutego, 25 kwietnia, 29 czerwca, 22 lipca, 15 sierpnia, 29 września, 4 listopada, 4 grudnia, w kaźdy wtorek i piątek targ tygodniowy.

Łańcut. 7 stycznia, 3 lutego, 15 marca, 16 maja, 13 Czerwca, 10 lipca, 26 lipca, 25 sierpnia, 6 października, 11 listopada, 30 listopada, w kaźden piątek targ tygodniowy.

Przeworsk. 2 stycznia, 19 marca, 1 maja, 25 lipca, 3 października, 19 listopada, co poniedziałek. środa i piątek targi.

Radomyśl. 6 stycznia, 4 marca, 23 kwietnia, w dzień Wiebowstąpienia, 24 czerwca, 10 sierpnia, 20 września, 25 listopada.

Rudniki. 17 Stycznia, 9 marca, 5 kwietnia, 21 września, 21 października, 30 listopada, kaźden trwa dni 8 i zaczyna się, gdyby na te dni święto padło w dzień następnny.

Rzeszów. 19 marca, 23 kwietnia, w dzień po ś. Trójcy, 2 lipca, 21 września, 2 listopada, 21 Grudnia i co wtorek i piątek targ tygodniowy jeżeli święto nie padnie.

Sędziszów. 19 marca, 23 kwietnia na konie, 3 czerwca, 2 lipca, 21 września, 2 listopada, 21 grudnia, co piątek targi.

Tarnobrzeg. Ma 12 jarmarków to jest z końcem kaźdego miesiąca jeden.

Tyczyn. 2 stycznia, 25 stycznia, 26 marca, 11 Czerwca, 21 września, 25 listopada, co poniedziałek targi.

Ulanów. 2 stycznia, 1 marca, 2 kwietnia, 23 kwietnia, w dzień po Wniebowstąpieniu Pańskim, w poniedziałek po św. Trójcy, 20 lipca, 24 sierpnia, 29 września, 11 listopada, 4 grudnia.

Zołyńia. W niedzielę kwietnia w dzień ś. Trójcy, 10 sierpnia, 21 grudnia, trwają po 2 dni na len, przędze i płutno, zaś 25 stycznia, 24 lutego, 11 maja, 22 lipca, 8 września, 28 października, 25 listopada, trwają tylko po dniu jednym, co piątek targ tygodniowy.

10. OBWÓD SAMBORSKI.

Chyrów. Każdego wtorku targ tygodniowy.

Drohobycz. 19 marca, we wtorek po ruskich Zielonych Świętach, na św. Bartłomieja ruskiego obrządku 6 listopada, na ofiarowanie Maryi P. ruskiego obrządku 3 grudnia, każdy trwa przez cztery dni, co poniedz. targ tygodniowy.

Felsztyn. 13 kwietnia, 30 września, każdy trwa dni ośm.

Komarno. W poniedziałek po ś. Trójcy, w poniedziałek po Ś. Szymonie i Judzie, co poniedziałek targi.

Rudki. 26 marca, 30 czerwca, 27 września, 6 grudnia, co wtorek targi.

Sambor. 3 lutego, 1 maja, 21 września, 30 listopada, każdy trwa dni 14. co czwartek targi.

Staré miasto. 12 marca, 24 czerwca, dni 12 na płótno, 10 września, 12 października, co wtorek targi.

Starasól. 2 stycznia, w dzień po Bożém Ciele, 30 września, co poniedz. i piątek targi.

Turka. 11 stycznia, 7 kwietnia, 10 lipca, 25 sierpnia, 11 października, trwa dwa dni i co środę targi.

11. OBWÓD SANDECKI.

Bobowa. Na płótno, przędze i len, na św. Prokopa, w dzień po Narodzeniu P. Maryi, w dzień po św. Bartłomieju, w dzień po św. Łucyi, w dzień po św. Zofii, w poniedziałek po W. SS. w dzień po nawróceniu ś. Pawła, w niedzielę po ś. Franciszku Wyznawcy, na ś. Weronikę, 1 maja 10 sierpnia, 11 listopada, co wtorek targi.

Cieszkowice. W poniedziałek po ś. Wojciechu, w poniedz. po Wniebowstąpieniu, w dzień podwyższenia św. Krzyża, w pierwszy poniedz. postu, w poniedz. po nowym roku, w poniedz. po poświęceniu kościoła, w ponied. po Bożém Ciele, w ponied. po niedz. Laetare, w ponied. po ś. Małgorzacie, w ponied. po ś. Hyacencie w ponied. po ś. Franciszku Serafinie, w poniedz. po ś. Jakóbie, w poniedz. po ś. Jędrzeju, co poniedz. targi.

Dunajec czarny. Na płótno w ostatni poniedz. zapustny, w poniedz. w wielkim tygodniu, w poniedz. po św. Trójcy, w ponied. po Wniebowzięciu N. P. Maryi, 2 listopada, w poniedz. ostatniej niedzieli adwentowej.

Grzybów. Na św. Agnieszkę, na ś. Kazimierza, w poniedz. środo-postu, we wtorek świąt Wielkiejnocy, w dzień podniesienia św. Krzyża, we wtorek po Zielonych Świętach, w poniedz. po ś. Janie Chrzcicielu, w dzień św. Anny, w poniedz. po ś. Wawrzyńcu, w poniedz. po narodzeniu N. P. Maryi, w dzień ś. Mateusza, w dzień ś. Katarzyny, na ś. Jana Ewangelisty, targ eo piątek.

Krościenko. We wtorek po Zielonych świętach, w dzień św. Anny, w dzień ś. Michała, w dzień Wszystkich Świętych, co poniedz. targi.

Limanowa. Na pierwszy dzień po nowym roku, podobnie po Matce N. Gromnicznój, po niedzieli Laetare, po niedzieli Conductus, w dzień ś. Filipa i Jakóba, we wtorek po Zielonych Świętach, na ś. Jakóba Apostoła,

w dzień ś. Wawrzyńca, w dzień powszechny po ś. Michale, podobnie po Wszystkich SS. na ś. Marcina biskupa, na ś. Tomasza.

Loncko. Co 3ci tydzień w poniedziałek targ się odbywa, jeżeli na ten dzień nie padnie święto.

Lubomierz czyli Lubowa. W dzień po nowym roku, na ś. Grzegorza, w dzień po narodzeniu Maryi P.

Lukawice. W dzień po N. P. Maryi Gromnicznej, w dzień po podwyższeniu ś. Krzyża, w dzień po znalezieniu ś. krzyża, w dzień po św. Jędrzeju, w dzień po ś. Michale, w drugi dzień po niedzieli miściodia.

Muszyna. W dzień po nowym roku, w dzień po N. Maryi P. Gromnicznej, w dzień po Wniebowstąpieniu, na ś. Maryą Magdalenę, na ś. Michała po niedzieli przed ofiarowaniem N. Maryi Panny, co poniedziałek targ tygodniowy.

Nowy Sącz. 2 stycznia, 21 stycznia, w pierwszy poniedziałek po niedzieli palmowej, w poniedziałek po ś. Małgorzacie, na ś. Wojciecha, na znalezienie ś. krzyża, w dzień po ś. Piotrze i Pawle, w dzień objawienia pańskiego, na podwyższenie św. krzyża, na ś. Marcina, na ś. Stanisława biskupa, co piątek targi.

Nowy targ. W poniedziałek po 3 Królach, na ś. Agnieszkę, na ś. Dorotę, na ś. Józefa, w poniedziałek po narodzeniu M. P., w poniedziałek po ś. Wojciechu, we wtorek po Zielonych Świętach, na ś. Jakóba, na ś. Jana Kantego, w dzień po ś. Michale, na ś. Antoniego z Padwy, w poniedziałek po ś. Katarzynie, po ś. Łucyi, w dzień ścięcia ś. Jana Chrz., co sobotę targi.

Piwniczna. 2 stycznia w poniedziałek po niedzieli Lactare, we wtorek po Zielonych Świętach, 25 lipca, 24 sierpnia, w każdą środę targ tygodniowy.

Stary Sącz. W środy po św. 3 Królach, przed niedzielą postu, po Pięciu, przed niedzielą białą po Wielkanocy, przed ś. Stanisławem, przed ś. Trójcą, przed ś. Janem Chrz., przed ś. Jakóbem, przed Wniebowzięciem, przed narodzeniem N. Maryi P., przed ś. Michałem, przed ś. Szymonem i Judą, przed ś. Elżbietą, przed ś. Tomaszem apostołem, co czwartek targ tygodniowy.

Tylicz. W dzień po ś. 3 Królach, w dzień po niedzieli Conductus Paschae, w dzień po Zielonych Świętach, w dzień po ś. Piotrze i Pawle, w dzień po Wszystkich Świętych, na ś. Jędrzeja.

Tymbark. W poniedziałek po Bożym Ciele, na św. Jakóba apostoła, w dzień ś. Jadwige, co środa targ tygodniowy.

Zbyszyce. Na ś. Fabiana i Sebastiana, na ś. Walentego, na ś. Józefa, na ś. Marka, na ś. Jana Nep., na ś. Jana Chrz. na ś. Annę, na ś. Bartłomieja, na ś. Mateusza, na ś. Łukasza, na ś. Katarzynę, na ś. Tomasza.

12. OBWÓD SANOCKI.

Baligród. Na podniesienie ś. krzyża, 24 września, targ tygodniowy co poniedziałek.

Bircza. W dzień po nowym roku, na ś. Piotra i Pawła, na ś. Franciszka Serafa, 4 października, targ co środa.

Brzeszów. Na 3 króle, na ś. Dorotę, w pierwszy poniedz. po Srodop. na ś. Wojciecha, na Ziel. Świętki, na ś. Piotra i Pawła, na ś. Mar. Magdal. 19 sierpnia na ś. Hijacynta, na podnies. ś. Krzyża, w ś. Franc. Serafina, na Wszystkich SS., na ś. Barbarę, targ co poniedziałek.

Bukowsko. Na tuczone woły w dzień ś. Macieja, 14 lutego, trwa przez dni cztery. Oprócz tego w każdy czwartek targ tygodniowy.

Dobromil. Na konie i woły, w dzień ś. Anny przez 4 tygodnie, w dzień ś. Michała, przez 2 tygodnie, w dzień pierwszy przed 3 Król. obr. rusk. po Wniebowz. obr. rusk., po Wniebowst. obr. rusk., 25 czerwca przed ś. Onufrym obr. rusk. Oprócz tego w piątki targi tygodniowe.

Dubiecko. 25 stycznia, 30 czerwca.

Dynów. 17 stycznia, 8 maja, 29 września na ś. Jędrzeja 30 Listopada.
Haczów. Na ś. Michała, na ś. Marcina, w każdą sobotę targ tygod.
Jaczmiers. 12 marca na ś. Grzegorza, 8 maja, na ś. Jana Chr., 24 czerwca każdy trwa 3 dni, na woły tuczne.

Jusienica. 7 marca, 13 czerwca, 2 lipca, 5 sierpnia, 9 grudnia, co czwartek targi tygodniowe.

Jaśłiska. Na trzy Króle Ruskie, na N. P. Gromnicz. na Wstępną środę, na niedziele kwietnia, na znalezienie ś. Krzyża, na ś. Antoniego z Padwy, na ś. Małgorzate, na Wnieb. N. P. Maryi, na ś. Teklę, na ś. Łukasza, na ś. Katarzynę, na św. Łucyę, na konie i bydło węgierskie, każdy trwa trzy dni, co wtorek targ tygodniowy.

Lisko. W dzień po N. P. Maryi Grom. 3 lutego w poniedziałek po niedz. Rogate, co wtorek targ tygodniowy.

Lutowski. Podług grecko-katolickie. kalendarza, na nowy rok ruskie, na Stryt. hosp. dnia 2 lutego, na środ. ruskie to jest w Środę, 4 tygod. postu, na ś. Jura rusk. ob. 23 kwietnia, w poniedz. po Ziel. Świątkach ruskiego obrządku, na ś. Piotra i Pawła ruskiego obrządku, 29 czerwca, na Preobr. Hosp. dnia 6. sierpnia, Rozd. Pryś. Bohorod. 8 września, na ś. Łuki Ewang. rusk. obrządku, 18 października, na ś. Mikołaja rusk. obrządku, dnia 6 grudnia, targi tygodniowe co czwartek.

Mrzygłód. W dzień po ś. 3 Królach obrządku ruskiego, w dzień po Bożem Ciele obrządku łacińskiego w dzień po Wniebowz.

Nowe Miasto. 23 kwietnia ś. Wojciecha, 19 listopada ś. Elżbiety, we czwartki targi tygodniowe.

Nowotaniec. Na ś. Filipa i Jakóba, w 1 poniedziałek po ś. Trójcy, na N. P. Maryi An. na ś. Marcina Bisk., i co poniedziałek targ tygodniowy.

Rogi. 26 lipca, 24 sierpnia, 6 grudnia, w każdą środę targ tygodniowy.

Rybotyce. na Podnies. ś. Krzyża, 14 wrześ. 10 grud., targi co czwartek.

Rymanów. 25 lipca na ś. Jakóba, w dzień Narodzenia N. Maryi P., na św. Wawrzyńca 10 sierpnia, na ś. Mikołaja, 6 grudnia po dni sześć, na woły, nie rogacizny, wełne i płótna, targ tygod. w każdy poniedziałek.

Sanok. We wtorek przed Zielonemi Świątami, 7 września przed Narod. N. Panny Maryi, 11 Listopada na ś. Marcin, w poniedziałek przed Bożem Narodzen., targi tygodniowe co poniedziałek i piątek.

Tyrawa Wołoska. 16 lipca na bydło, a co środa targ tygodniowy.

Ustrzyki. W styczniu na św. Makarego, w kwietniu na ś. Izydora, 8 lipca na ś. Elżbiety, w październiku na ś. Franciszka wyz, co czwartek targ tygodniowy.

Zarzyn. Na ś. Jęrzego, w pierwszy dzień po Wnieb., 17 lipca, 12 października, co środę targ tygodniowy.

13. OBWÓD STANISŁAWOWSKI.

Bochorodzany. 14 stycznia, 14 marca, 7 lipca, 8 listopada dawnego stylu; targi każdego wtorku i piątku.

Buczacz. 18 stycznia, 14 lutego, 29 marca, 6 kwietnia, 5 maja, 2 czerwca, 24 czerwca, 13 sierpnia, 7 września, 13 października, 11 listopada, 12 grudnia, oprócz tych jarmarków w każdy czwartek targi tygodniowe.

Delatyn. Na wełne i na owce, na wnieb. obrządku ruskiego, i na ś. Michał, targi tygodniowe w poniedziałki i piątki.

Halicz. 7 stycznia, 5 kwietnia, 5 lipca, 12 października, targ tygodniowy co piątek.

Jesupól. 27 lipca, na ś. Kiryaka obrządku ruskiego.

Łysiec. 11 lutego, 24 czerwca, 26 listopada, i sześć targów tygodniowych, 1 stycznia, 8 marca, 5 maja, 11 lipca, 18 sierpnia, 26 października

Manasterzyska. 8 stycznia, 14 lutego, w pierwszy i piąty poniedziałek. po Świątach Wielkiejnocy, we wtorek po Zielonych Świątach, 20 czerwca, 30 lipca, 18 sierpnia, 13 września, 26 października, 7 listopada, 18 grudnia, co piątek targi tygodniowe.

Nadwórna. Na owce i bydło w święto 3 króli ruskiego obrzędu w ś. Piotra ruskiego obrzędu w św. Pokrowy, w ś. Józego, w każdy poniedziałek i piątek targ tygodniowy.

Niżniów. 1 stycznia, 19 stycznia, 11 lutego, 29 marca, 4 maja, 24 czerwca, 6 lipca, 13 sierpnia, 20 września, 7 października, 20 listopada, 3 grudnia.

Otyniec. (Podług kalendarza rusk.) na św. Annę, w Stryten. w Pochwalnej, na ś. Jakóba, na ś. Piotra, na ś. Prokopa, na ś. Michała, na ś. Łukasza.

Sołotwina. Na bydło, 2 lutego w ósmy dzień po Wielkiejnocy, w dzień Wniebowstąpienia, na św. Eliasza, na ś. Michała, na ś. Mikołaja podług ruskiego kalendarza, co piątek targi.

Stanisławów. 1 maja na bydło, 2 sierpnia na Porciunkule, 5 września na ściebie ś. Jana obrzędu ruskiego, 18 października, w ś. Tomasza ruskiego obrzędu, 8 listopada, w dzień po św. Dymitrym obrzędu ruskiego, co poniedziałek i czwartek targi.

Tłumacz. 23 maja, 6 grudnia, co środę targi.

Tysmienica. Na bydło i konie 24 marca, 30 kwietnia, 3 lipca, 27 września, co piątek targi tygodniowe.

14. OBWÓD STRYJSKI.

Bolechów. Na trzy króle obrzędu ruskiego na św. Józego, rusk. obrz. na ś. Piotra ruskiego obrzędu, na podniesienie ś. krzyża rusk. obr.

Bukaczwce. Na nowy rok w ostatni czwartek zapustny ruskiego obrzędu, we wtorek wielkanocny obrzędu ruskiego, w Zielone święta obrzędu ruskiego, na ś. Jana obrzędu ruskiego, 8 sierpnia, w dzień ś. Pantalemona, 10 września, na Usikow. ruskiego obrzędu, 1 listopada, 3 grudnia, na Wowed Bohorod. ruskiego obrzędu.

Dolina. 14 lutego, 12 maja, 6 lipca, 1 sierpnia, 13 października, 21 grudnia, co poniedziałek i czwartek targi.

Katusz. 18 stycznia, 6 czerwca, 19 lipca, 27 września, 25 października, 11 listopada, trzy powyższe dnia 6 czerwca, 19 lipca, i 25 października, po dni 8 trwać maja, co poniedziałek i piątek targi.

Lisiatycze. Na woły tuczne, konie i inne towary, na ruskie trzy króle, 18 stycznia, na św. Jana Chrzciciela, dnia 14 czerwca podług nowego kalendarza, co środę targi.

Mikołajów. Na nowy rok ruski, 6 sierpnia, 8 września, ruskiego kalendarza, co wtorek targi

Podhorce. 13 lutego, 7 marca, 19 września, 2 grudnia, w każdy czwartek targ tygodniowy.

Rozdół. W każdy poniedziałek targi.

Rożniatów. W dzień po nowym roku, w środę środopocia, we wtorek po Zielonych Świętach, w dzień po ś. Piotrze i Pawle, 1 sierpnia, w dzień po narodzeniu N. P. Maryi, na ś. Michała.

Ruda. W nowy rok ruskiego obrządku, w ś. Jana obrządku ruskiego, w każdy poniedziałek targi.

Smorza. Na bydło, na syropost. ruskiego obrzędu, 4 marca, 31 maja starego stylu. 24 czerwca, w dzień ś. Julii ruskiego obrzędu, 15 lipca, 14 września, w ś. Ussiki ruskiego obrzędu, 18 października, 9 listopada, 9 grudnia.

Sokołów. 7 kwietnia, 13 czerwca, 19 sierpnia, 4 grudnia.

Stryj. W 1 tydzień po Wielkiejnocy rusk. obrz. przez dni 8 na bydło, na ś. Mikołaja ruskiego obrzędu w marcu, dni 8 w sierpniu, na Wnieb. Maryi P. dni 14 na bydło, w grudniu na św. Mikołaja dni 8 na bydło, co poniedz. i czwartek targi.

Wojniów. 13 stycznia, 5 maja, na bydło trwa do pięciu dni, 11 lipca, 18 grudnia.

Zurawno. 7 kwiet., na ś. Matrone obrz. rus., 6 dni od 11 czerwca, w W. S. obrz. rus., do dnia 17 czerwca, w dzień po św. Janie Chrz. obrz. rus. od 6 listopada, w ś. Dymitrego do 2 grudnia, na woły, konie i inne towary, na konie 15 marca, 15 października.

Zurów. 14 lut., 6 kwiet., 8 maja, 12 lipca, 6 sierpnia, 20 listopada.

Zydaczów. Na 3 króli obr. rus., w dzień ściegicia ś. Jana, na ś. Dymitrego obr. rus., co wtorek i piątek targi.

15. OBWÓD TARNOPOLSKI.

Grzymałów. 17 marca, 4 maja, 9 września, 17 września, podług now. stylu, co czwartek targi.

Mikulince. Podług rusk. kalend., 2 stycznia, 3 lutego, po rusk. święcie Strytenye, 25 lutego, po rusk. ś. Obrytenyje, 25 marca, po błażowicznój, pierw. dnia po św. Wielkanocy obrz. rusk., 21 maja w św. Konstantina rusk. obrz., 24 czerwca, na św. Jana Chrz., 20 lipca, na ś. Eliasza rusk. obrz., 24 sierpnia łacińś. kalend., 9 wrześ., w dzień po narodz. N. M. P. obrz. rus., 18 paźdz., na ś. Łukasza obr. rusk., 6 grudnia, w dzień po ś. Mikołaju obrz. rus. co wtorek i piątek targi.

Skatut. Podług rusk. kal. na 3 króli, w ś. 3 Biskupów, 1 kwietnia, na ś. Alexy, na ś. Wojciecha 23 kwiet., w dzień po Ziel. Św., 12 lipca, 21 września, 8 października, co wtorek targi.

Tarnopol. 2 stycznia, na N. M. P. Gromnicz. rusk. obrz., 14 lutego, na środ. rusk., w 1 ponied. po rusk. Wielkanocy, w ś. Onufrego rus. obrz., 24 czerwca, w ś. Anne, 26 lipca, na konie, w Przem. Pańskie r. obr., 18 sierpnia, w dzień Podwyższenia ś. krzyża rusk. obrz., dnia 26 września, w ś. Michała obrz. rusk., dnia 20 listopada.

Trembowla. Na popielec, 8 lipca, 19 lipca, 15 grudnia, co piątek targi.

Zbaraż. 7 lutego, 3 tygod., 24 kwiet. dni 11, 5 lipca, 3 tyg., 12 wrześ. podług dawnego kal. 4 tygodnie, co poniedziałek i piątek targi.

16. OBWÓD TARNOWSKI.

Dąbrowa. Na Zielone Św., Rozeszańce, 15 lipca, na ś. Michał, na konie.

Dębica. 2 stycznia, 2 lutego, 25 kwietnia, 14 maja, na Boże ciało, na ś. Małgorzate, 24 czerwca, 15 paźdz., 4 grudnia.

Pilzno. W dzień po 3ch Królach, po 1 niedzieli, po N. M. P. Gromnicznej, na ś. Józefa, we wtorek po Wielkanocy, na ś. Wojciecha, na św. Stanisława, we wtorek po Zielonych Świąt., na narodz. ś. Jana, targ na płótna, na ś. M. Magdaleny, w Wniebow. P. Maryi, na ś. Hieronima, na ś. Jana Kantego, na ś. Michała, na ś. Marcina, w ś. Grzegorza, po nied. 3 Adwentu.

Ropczyce. 7 stycznia, 12 lutego, po wstępnej środzie od piątku 8 dni, 26 kwietnia, 26 maja, 22 lipca, 18 sierpnia, 28 października, 9 grudnia, co poniedziałek targ tygodniowy.

Szeszcin. Na ś. Dorotę, na ś. Floryana, na ś. Trójcę, na ś. M. Magdaleny, na ś. Teresę, na ś. Barbarę, co poniedz. targ tygodniowy

Tarnów. W dzień po N. P. M. Gromnicz., po niedz. Cantate, w Maryą Magdaleny, w Podnies. ś. Krzyża, dni 14 trwać mają.

17. OBWÓD WADOWICKI.

Biała. Pierwszego dnia przed każdym z 4 następnych jarmarków bielskich jarmarki na konie, a mianowicie w trzeci poniedziałek po 3 Królach, w drugi ponied. po ś. Janie Nep., w pierw. ponied. po ś. Jakóbie, w pierw. poniedz. po ś. Szymonie Juda, targ tygodniowy każdej soboty, na węgle, 1 sierpnia, pięć dni.

Jędrzychów. Na drelichy, pesty, obrusy 19 marca, 24 czerwca, 24

sierpn., 21 grudn. Gdyby który na niedzielę lub święto przypadł, w następujący wtorek się odprawi, targ co wtorek i piątek.

Kaliczary. 25 stycznia, 4 maja, 17 sierpnia, 19 listop., i co środa targ tygodniowy.

Kenty. 13 stycz., 12 maja, 15 września, 15 grudnia, targ tygodniowy w każdą sobotę, a co poniedziałek targi na bydło.

Lanckorona. W poniedz. po 3 Królach na ś. Agnięszkę, na ś. Kazimierza, w 1 poniedz. po Ziel. Sw., na ś. Wojciecha, na ś. Stanisława, w 1 poniedz. po ś. Trójcy, na ś. Jana Chrz., na ś. Jakóba.

Maków. 29 stycznia, 2 maja, 7 sierpnia, 19 listopada, co czwartek targ tygodniowy.

Milówka. Na len i przedziwo, w 1 poniedz. każdego miesiąca, gdyby na ten dzień święto padło, jarmark odbywa się we Wtorek.

Myslenice. W dzień po 3 Królach, we wtorek po Zielonych Sw., 25 lipca każdy po dwa dni, na płótna w wtorki i piątki targi tygod.

Osięćcin. W poniedz. po ś. 3 Królach, w poniedz. po N. P. M. Gromnicz, po nied. Oculi, po Kwiet. niedz., po ś. Wojciechu, po Wniebow. Pańskim, po ś. Piotrze i Pawle, po ś. Piotrze w Okowach, po ś. Egidiuszu, po ś. Franciszku Seraf., przed ś. Marcinem, po niepok. poczęc. N. P., każdy dni 8 trwać może.

Podbiecs. 10 lutego, 27 kwiet., w środę po ś. Wojciechu, 25 czerwca, w 1 środę po ś. Janie Chrz., w sierp., po Wnieb. N. M. P., w paźdz. po ś. Michale, po ś. Łucyi.

Skawina. 2 stycznia, 9 kwietnia, 16 sierpnia, 4 października.

Sucha. W pierwszy poniedziałek po nowym Roku, w ś. Wojciecha, w poniedz. po Wielkanocy, po Wniebow. N. M. P., w ś. Narod. N. Maryi P., na ś. Marcina, w ś. Teresę, w Święto poczęcia N. M. P.

Wadowice. W pierwszy poniedziałek każdego miesiąca, targi tygodniowe w każdym czwartek.

Wilamowice. Po nawróc. ś. Pawła, w poniedz. po ś. Janie Nepom., po św. Bartłomieju, po ś. Jadwidze po trzy dni trwają, targ tygodniowy co środa.

Zator. 28 stycznia, 28 kwietnia, 30 czerwca, 22 września.

Zywiec. W poniedziałek po 3 Królach, po Wniebows. Pańskim, na ś. Piotra i Pawła, w poniedz. po ś. Michale.

18. OBWÓD ZŁOCZOWSKI.

Biały kamień. 2 stycz., 2 lutego, 1 marca, 2 kwiet., 15 maja, 29 lipca, 14 września, 25 listopada, 6 grudnia, targ tygodniowy co środy i piątki.

Brody. 5 maja, na ś. Józego rusk. obrz., w ś. Łukasza, 30 października.

Busk. (Podług grecko-katolickiego kalendarza) w dzień po św. 3 Królach, w dzień następny po niedzieli zapustnej (serkeska), w dzień po ś. Teodorze (Federowine), we środę w środku świąt Wielkan., w dzień po Zwiastowaniu N. P., 9 maja, po ś. Mikołaju, 13 czerwca, po ś. Onufrym, 12 lipca, po ś. Piotrze i Pawle, 7 i 19 sierp. po objaw. pańsk., 13 paźdz. po różań. (pokrowa) 1, 18 i 28 paźdz. w dzień ś. Łukasza, 7 i 19 grudnia na ś. Mikołaja, w każdy piątek targ tygodniowy.

Gliniany. Po nowym Roku rusk. kalendarza, 13 lutego, w środę święta Wielkanocy, obrz. rusk. 8 maja, w dzień po Wielkanocy obrz. rusk., 23 maja, 20 lipca, 6 listopada, 20 listopada, 18 grudnia, a co piątek targ tygodniowy.

Gołogóry. 26 lutego, 21 marca, 7 maja, 15 czerwca, 26 lipca, 20 września, 15 października.

Jezierna. 12 stycznia, w pierwszy dzień po rus. Wielkanocy, 20 lipca 20 października.

Kamionka strumiłowa. Na nowy rok, 21 marca, 7 kwiet., 24 czerwca, 11 lipca, 18 sierpnia, 15 paźdz., 21 listopada, co piątek targ.

Olesko. 14 lutego, 14 kwietnia, 21 maja, 6 lipca, 20 września, 7 listopada, 20 listopada, 18 grudnia.

Pomorżany. 17 marca, 12 czerwca, 26 września, 17 grudnia, podług rusk. kal., co piątek targi.

Radziechów. 19 stycznia, 11 lutego, 12 marca, 10 kwietnia, 21 maja, 24 czerwca, 1 sierpnia, 18 sierpnia, 26 września, 30 października, 13 listopada, 18 grudnia.

Sassów. 14 lutego, 24 czerwca, 30 września, 6 grudnia, co poniedziałek i piątek targi.

Uniów. 15 sierpnia, na Wniebowzięcie N. Maryi Panny, obr. rus., trwa tydzień na futra.

Witków. 14 stycznia, 23 marca, 11 lipca, 1 października, 1 grudnia, co czwartek targi.

Zatośce. 14 stycznia, 12 lutego, 14 marca, 12 kwietnia, 12 maja, 24 czerwca, 14 lipca, 3 sierpnia, 18 września, 13 października, 8 listopada, 4 grudnia, co poniedziałek i piątek targi.

Zborów. 25 marca, 5 lipca, 17 sierpnia, 25 września.

Złoczów. 19 stycznia, 1 lutego, 1 kwietnia, 7 maja, 9 czerwca, 2 sierpnia, 10 września, 7 listopada, 27 grudnia, targi co poniedziałek, środę i piątek.

19. OBWÓD ŻOŁKIEWSKI.

Bełż. 9 stycznia, 31 stycznia, 17 marca, 28 kwietnia, 24 czerwca, 2 lipca, 1 sierpnia, 13 października, 26 listopada, 12 grudnia, i co piątek targ tygodniowy.

Lubaczów. 21 marca, 21 maja, 29 czerwca, 8 sierpnia, 20 września, 18 grudnia.

Mosty wielkie. Dnia 5 kwietnia.

Naról. 19 marca, 24 sierpnia i co czwartek targ tygodniowy.

Niemirów. 18 stycznia, 12 listopada, targ co czwartek.

Sokal. 18 stycznia, 23 kwietnia, 12 lipca, 4 paźd., 20 listopada, na ś. Michała obrzędu rusk., i co piątek targ tygodniowy.

Tartaków. 14 lutego, 31 maja, 6 sierpnia, 30 paźdz., i 18 grudnia.

Żółkiew. 19 stycznia, 8 maja, 30 czerwca, 13 sierpnia, 12 listopada, i co wtorek i piątek targi.

NB. Podług c. k. rozporządzeń nie wolno w niedzielę lub święto jarmarków lub targów odbywać, a zatem na dzień następujący odłożone być powinny.

JARMARKI ZAGRANICZNE.

Berdyczew. Jarmarków 3, jako to: 26 stycznia, 9 kwietnia, 23 czerw.

Brody. Na 3 króle, na ś. Łukasza.

Dubno. Na św. Piotra i Pawła, podług rusk. kal. trwa 3 tygodnie, 2 tygodnie przed tym jarmarkiem, zaczyna się jarmark na wełnę, na 3ch króli, gdzie się odbywają różne obywatelskie interesa, trwa 4 tygodnie.

Gdańsk. 1 na ś. Dominik, 2 na ś. Marcin.

Grodno. Na podwyższenie ś. krzyża.

Królewiec. Na nowy rok, w poniedz. przed ś. Janem, po ś. Michale.

Lipsk. 1 na nowy rok, 2 na niedzielę Jubilate (N. 3 po Wielk.) 3 po ś. Michale.

Począjów na Wołyniu. 4 niedzielny na Zielone Święta ruskie i 4 niedzielny na Uśpienie rusk.

**dzieł polskich najnowszych, znajdujących się
w księgarni Wawrzyńca Piszca w Bochni.**

(Cena w monecie konw.)

- Suchecki H. Mały zwierzyńiec dla grzecznych dzieci jako abecadlnik, ozdobiony 24ma wyobrażeniami zwierząt. Lwów 48 kr.*
- Treść Religii, to jest Dzieje starego i nowego testamentu oraz Katechizm rzymsko-katolicki przez X. A. R., drugie wydanie. Poznań 1851 40 kr.*
- Trzcieniecki J. i S. Stroński. Jeografia powszechna dla młodzieży. Lwów 1849 1 złr.*
- Tyc Ant. X. Dzieje starego i nowego przymierza do użytku szkół elementarnych. Leszno 1845 30 kr.*
- Urbański A. Dr. Fizyka elementarna, ułożona dla niższych Gimnazyów i dla szkół realnych. Lwów 1849 40 kr.*
- Urbański A. Dr. Geometrya wyłożona sposobem uzmysławiającym do użytku młodzieży w Gimnazyach niższych. Lwów 1850 1 złr. 30 kr.*
- Ustawy towarzystwa św. Wincentego a Paulo w Grudniu 1835. Poznań 1850 20 kr.*
- Wiadomość o cudownem zjawieniu w mieście Rimini z ryciną przerysowaną z oryginalnego obrazu. Kraków 1850 9 k.*
- Wiśniewski T. Trzej wędrowcy, Chrześcianin, Żyd i Turek; czyli: Kto w Bogu pokłada zaufanie, o tém ma tenże ojcowskie staranie. Leszno 24 kr.*
- Wstęp do praktycznego wykładu teoryi produkcji rolniczej, napisał L. R. Kraków 1850 3 kr.*
- Zając X. Siedm grzechów głównych w siedmiu kazaniach postnych, rozebrane i objaśnione. Leszno 1847 30 kr.*
- Zielewicz D. X. Katechizm rzymsko-katolicki, czyli wykład Nauki chrześcijańskiej. Kraków 1850 1 złr.*
- Obrazy historyczne polskie z pałacu Biskupiego w Krakowie. Nr. 1 — Sgo, na pap. zwyczajnym po 30 kr.
na papierze chińskim po 45 kr.
— — kolorowane po 1 złr. 30 kr.*
- Okolice Galicyi rusowane przez M. B. Stęczyńskiego, wraz z opisem. Lwów 1847 8 złr.*

Dalszy ciąg nowości polskich.

- Antoniewicz K. Ks. Nauki i mowy przygodne miane w Krakowie. Kraków 1851 1 złr.*
- Antoniewicz K. Ks. Pamiątka Jubileuszu w roku 1851. Kraków 7 1/2 kr.*
- Bernardin de st. Pierre. Paweł i Wirginia, obraz przyrody, z francuzkiego na polski przełożył H. Witowski. Lwów 1851 2 złr. 15 kr.*

- Biblioteka Klasyków polskich. Dzieła Ignacego Krasińskiego* 10 tomów. Lipsk 1840 12 złr.
- Górale Bieskidowi zachodniego pasma Karpat. Rys etnograficzny, zwyczajów i obyczajów włościan okolic Żywca.* Skrócił L. D. Kraków 1851 1 złr. 15 kr.
- Kraszewski J. J. Budnik, obrazek.* Wilno 1850 1 złr.
- — *Tomko Prawdzic, wierutna bajka.* Lwów 1850 40 kr.
- Księga natury. Oddział I. O stworzeniu świata, według dzieła francuzkiego Despreaux i Dexdouts.* Kraków 24 k.
- Mickiewicz A. Rzecz o literaturze słowiańskiej, rok drugi i trzeci.* Poznań 1851 6 złr.
- Nie — Bajki. Powieści lożne przez Autora Listopada.* Tom I. Petersburg 1851 2 złr.
- Rychcicki M. Piotr Skarga i jego wiek. Tom II.* Kraków 1851 4 złr. 30 kr.
- Smiałek J. Ks. Krótki rys geografii w pytaniach i odpowiedziach stopniowanych.* Nowy Sącz 1851 40 kr.
- Rimenes P. X. Krótki wykład świętych Ewangelii na Niedziele i Święta całego roku, z włoskiego na polskie przełożone.* 2 tomy. Lwów 1851 1 złr.
- Portret J. E. Agenora Gołuchowskiego, Namiestnika Galicyi &c.,* rysowany przez J. Kurowskiego, litografowany w Paryżu 1 złr. 30 kr.
- Dumas P. O wyrabianiu nawozów, ich zasilków i bodźców czyli podniet.* Warszawa 1849 1 złr.
- Kitowicz J. Ks. Pamiętniki do panowania Stanisława Poniatowskiego, z manuskryptu dotąd drukiem nieogłoszonego.* 3 tomy. Poznań 1845 3 złr.
- Księcia Don Zuana Manuela, Rady Patroniuszowe czyli historye i przykłady opowiadane Hrabi Lukanorowi, z hiszpańskiego wydane po polsku.* 2 tomy. Poznań 1847 2 złr.
- Marchocki M. Historyja wojny moskiewskiej.* Poznań 1841 2 złr.
- O siedmiu mędracach historyja arcyciekawa.* Poznań 40 k.
- Oruński B. J. Wspomnienia Włoch i Szwajcaryi.* 2 tomy. Poznań 1845 5 złr.
- Ostrowski T. X. Dzieje i prawa kościoła polskiego.* 3 tomy. Poznań 1846 4 złr. 30 kr.
- Podróże Gulliwera w nieznanym kraju przez Jonathana Swifta, polskie wydanie ozdobione 450 drzeworytami,* 2 poszyty. Lipsk 1851 2 złr.

- Pomysły o harmonii społecznej, napisał Jan z Wygnań-
czyc Dąbrowa. Poznań 1845* 40 kr.
*Popliński A. Historyja powszechna, Tom II., zawierający
dzieje wieków średnich, zeszyt I. Poznań 1850* 40 kr.
*Schmid K. Pisanki wielkanocne, powiastka w podarunku
wielkanocnym dla dzieci. Wadowice 1851* 15 kr.
*Słowo Boże z starego testamentu wybrane, podług tłuma-
czenia Ks. J. Wujka. Poznań 1840* 40 kr.
*Suchecki H. Ustęp z lingwistyki porównawczej. Lwów
1851* 20 kr.

Muzykalie.

- Bobrzyński Ch. Quatre Mazurkas pour le Piano-Forte* 40 k.
Golebiowski Ed. Trzy Mazury na Fortepian 15 kr.
Lemoch J. N. Deux Mazurs pour le Piano 15 kr.
— — *Resignation. Morceau de Salon pour le
Piano* 15 kr.
Studzinski V. 2 Mazourkas pour le Pianoforte 15 kr.
Titz T. Trzy Mazury na Fortepian 24 kr.
*Zborowski P. Trzy Krakowiaki ułożone na Fortepian,
i poświęcone na korzyść pogorzalców Miasta Kra-
kowa* 30 kr.
Zborowski P. Walce ułożone na Fortepian 45 kr.
Zeleński M. Valses pour le Pianoforte 2 zřr. 30 kr.
*Beriot C. Mélodies italiennes, pour le Violon avec accom-
pagnement de Pianoforte* 15 kr.
*Franchomme A. Chant d' Adieux solo de Violoncelle, avec
Acc. de Quatuor ou de Pianoforte* 1 zřr.
Kurpińskiego K. Zasady muzyki na Pianoforte 5 zřr.
*Kędzierski A. X. Polones kolei żelaznej na fortypian i
Violin* 1 zřr.
*Mazas F. Grande Fantasie pour le Violon, avec acc. de Piano
sur des Motifs du Postillion de Lonjumeau* 2 zřr. 6 kr.
*Romberg B. Cantabile et Variations sur deux Airs West-
phaliens pour le Violoncelle* 1 zřr. 15 kr.
*Strauss J. Walzer und Cotillons für Violine und Piano-
forte* 45 kr.

**Następujące i w téjże samej księgarni znajdu-
jące się Pisma peryodyczne polskie, po zna-
cznie niżonych cenach dostać można.**

- Dziennik mód paryzkich z roku 1846, wydany przez T.
Kulezyckiego, oprawy defekt. Poznań, zamiast 10 zřr.
po* 5 zřr. 20 kr.
*Gazeta kościelna z roku 1844. Komplet oprawna, za-
miast 6 zřr.* 3 zřr. 50 kr.

<i>Gazeta kościelna, pod redakcją X. J. Jabczyńskiego z roku 1844, 2 półrocze. Poznań, oprawna zamiast 3 złr., po</i>	1 złr. 50 kr.
<i>Meyer Universum, czyli opisanie najgodniejszych widzenia i uwagi przedmiotów natury i sztuki po całej ziemi, z rycinami na stali, 2 tomy oprawne. Warszawa, zamiast 14 złr. 20 kr.</i>	10 złr. 40 kr.
<i>Przyjaciel Ludu. Rok szósty 1839. 2 tomy. oprawny Leszno, zamiast 4 złr. 30 kr.</i>	3 złr. 20 kr.
<i>Przyjaciel Ludu. Rok dziesiąty, Tom I. i II. Leszno, oprawny zamiast 4 złr. 30 kr.</i>	3 złr. 20 kr.
<i>Przyjaciel Ludu. Rok dziesiąty 1843. Tom I. oprawny, Leszno, zamiast 2 złr. 15 kr.</i>	1 złr. 20 kr.
<i>Rozmaitości, pismo dodatkowe do Gazety Lwowskiej rok 1827. Lwów, opr. zamiast 3 złr.</i>	1 złr. 50 kr.
<i>Rozmaitości, &c. rok 1845, zamiast 3 złr.</i>	1 złr. 50 kr.
— &c. rok 1846, — 3 złr.	1 złr. 50 kr.
— &c. rok 1847, — 3 złr.	1 złr. 50 kr.
— &c. rok 1848, — 1 złr.	50 kr.

Książki Gimnazyalne.

<i>Arytmetyka do użytku szkolnego i domowego, kurs niższy wydał S. Krawczykiewicz. Lwów 1850</i>	20 kr.
<i>Arytmetyka &c. kurs wyższy wydał S. Kraw. Lwów 1850</i>	30 kr.
<i>Arytmetyka i Algebra przez Profes. Dr. H. A. Bretnera, tłómaczona z niemieckiego na polskie przez Dr. W. Milewskiego. Część I. Berlin 1850</i>	1 złr. 11 kr.
<i>Dzieje starego i nowego przymierza dla użytku młodzieży szkolnej, opowiedział X. Antoni Tyc. Część pierwsza, dzieje starego przymierza. Wydanie drugie poprawne. Leszno 1850</i>	1 złr. 3 kr.
<i>Fizyka na czwartą klasę w Gimnazyach niższych przez Wojciecha Urbańskiego Dok. Fil. Lwów 1851</i>	1 złr. 18 kr.
<i>Fizyka dla niższych Gimnazyum, Część I. przez W. Urbańskiego Dok. Fil. Lwów 1851</i>	48 kr.
<i>Gramatyka łacińska mniejsza dla klas niższych i średnich Gimnazyum przez Poplińskiego. Druga poprawna Edycja. Poznań 1850</i>	1 złr. 23 kr.
<i>Gramatyka grecka Dr. R. Engera D. G. O., z niemieckiego na polskie przetłómaczona przez Dr. A. Morowskiego. Wrocław 1849</i>	1 złr. 3 k.
<i>Gramatyka języka polskiego przez D. Łasowskiego. Lwów 1849</i>	40 k.
<i>Geometria ułożona sposobem uzmystawiającym do użytku młodzieży Gimnazyach niższych, przez A. E. Urbańskiego Dr. Fil.</i>	1 złr. 30 k.
<i>Przykłady do tłómaczenia z łacińskiego na polskie i z polskiego na łacińskie do Etymologii łacińskiej Gramatyki przez A. Poplińskiego ułożone. Część II. zawierająca nie regularne formy na Quintę. Edycja druga. Poznań 1851</i>	53 kr.
<i>Przykłady do łom. z łac. na polskie &c. Część I. na Sextę &c.</i>	33 kr.
<i>Przykłady do tłómaczenia z greckiego na polskie i z polskiego na greckie, według układu Kühnera przez Fran. Koźnińskiego, Nauczyciela przy Gimnazyum we Lwowie. Przemyśl 1851</i>	1 złr. 15 kr.
<i>Prosty wykład Nauki Kościoła S. rzymsko-katolickiego, dla użytku młodzieży wiejskiej, Wydanie II. Lwów 1850</i>	1 złr. 15 kr.

is dzieł polskich najnowszych, znajdujących się w księgarni Wawrzyńca Pisza w Bochni.

- Abieński E. Mićkiewicz w Rzymie. Odpowiedź na list beziemienny, umieszczony w Dzienniku polskim. Poznań 1850 6 kr.
- Abieński E. Mićkiewicz A. Ballady, romanse i sonety. Wadowice 1850 40 kr.
- Rzec o literaturze słowiańskiej. Rok I. (1840 — 1841) Poznań 1850 3 złr.
- Abieński E. Mićkiewicz A. Ks. Kazania o mecie i śmierci, zmartwychwstaniu i Wniebowstąpieniu Jezusa Zbawiciela naszego. Lwów 1851 45 kr.
- Abieński E. Mićkiewicz A. Obożeństwo do Kommunii świętej, polskim wierszem pisane. Poznań 1850 30 kr.
- Abieński E. Mićkiewicz R. Dokładna i praktyczna książka podręczna o wszystkich częściach i odnogach gospodarstwa wiejskiego dla gospodarzy i uczących się gospodarstwa; przełożona z niemieckiego z wielu wyobrażeniami w narysie. Leszno 1850. 3 zeszyty a 30 kr. 1 złr. 30 kr.
- Abieński E. Mićkiewicz S. Kalifornii pod względem jeograficznym, statystycznym i geologicznym. Kraków 1850 36 kr.
- Abieński E. Mićkiewicz S. skutkach soli nawozowej i sposobie użycia onejże w rolnictwie. Kraków 1851 15 kr.
- Abieński E. Mićkiewicz S. Mała francuzka grammatyka dla początkowych. Lwów 1851 1 złr.
- Abieński E. Mićkiewicz S. mański M. Ks. Wywód i zbiór obowiązków Chrześcijanina Katolika. Brodnica 1850 1 złr.
- Abieński E. Mićkiewicz S. plński A. Przykłady do tłumaczenia z łacińskiego na polskie. Poznań 1851 50 kr.
- Abieński E. Mićkiewicz S. sag uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Kraków 1850 45 kr.
- Abieński E. Mićkiewicz S. locki J. Hr. Podróż do Turcyi i Egiptu z wiadomością o życiu i pismach tego autora. Kraków 1849 45 kr.
- Abieński E. Mićkiewicz S. klewski W. Sielanki krakowskie. Kraków 1850 30 kr.
- Abieński E. Mićkiewicz S. berti S. J. O ważności małych cnót. Kraków 1850 15 kr.
- Abieński E. Mićkiewicz S. chcicki M. Piotr Skarga i jego wiek. Kraków 1850 3 złr. 45 k.
- Abieński E. Mićkiewicz S. henk J. Żywy płot z głogu białego, czyli dokładna nauka jak niewielkim kosztem samorodny przeszło 200 lat trwać mogący płot z głogu białego zasadzić, pielęgnować oraz utrzymywać, i tym sposobem ogrody i gospodarstwa wiejskie od znacznych uszkodzeń uchronić &c. Przekład z niemieckiego z 26 drzeworytami. Lwów 1844 1 złr.
- Abieński E. Mićkiewicz S. watowski W. Ks. Wykład obudwu listów świętego Pawła do Koryntyan. Kraków 1850 2 złr.
- Abieński E. Mićkiewicz S. zaniecki J. Polowanie czyli Panicz w becze. Krotosła ze piéwem w 3 odsłonach z roku 1790. Poznań 1850 30 k.

WRESZCIE

kalendarza na rok 1852.

- 1) Epoki znakomitsze na rok 1852.
- 2) Obliczenie czasu.
- 3) Cztery pory roku.
- 4) Liczby zwrotów kalendarskich.
- 5) Święta ruchome.
- 6) Zaćmienia.
- 7) O Płanecie panującym w roku 1852.
- 8) Dwanaście znaków niebieskich.
- 9) Ferye sądowe.
10. Genealogia domu panującego cesarstwa austriackiego.
- 11) Kalendarz świąt całoroczny polski i ruski, wraz z przepowiednią zmian powietrza.
- 12) Kalendarz Żydowski.
- 13) Wschód i zachód Płanet i Księżyca.
- 14) Tablica wschodu i zachodu słońca, przybycia, ubyćcia i długości dnia.
- 15) Tablica do regulowania zegarów podług kompasu.
- 16) Prognostyk o zmianach powietrza, i o naturalnych porach roku w ogólności.
- 17) Tablica do wyrachowania przychodów i wydatków.
- 18) Tablica do wyrachowania wagi Wiedeńskiej na Polską.
- 19) Tablica służąca do wyrachowania łokcia lwowskiego na wiedeńską miarę.
- 20) Wyciąg przepisów prawa Steplowego.
- 21) Poradnik gospodarsko - lekarski domowy.
- 22) Rozmaitości.
- 23) Fraszki.
- 24) Jarmarki galicyjskie i zagraniczne.
- 25) Spis książek.